

ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗ,
ΕΚΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΜΑΡΤΥΡΙΚΟΥ ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΥ^(*)

Σεβ. Μητροπολίτου Ναυπάκτου και Ἁγίου Βλασίου
κ.κ. Ἱεροθέου

Ὁ αἰσθητός ἥλιος καθημερινά ἀκολουθεῖ τὴν ἴδια πορεία καὶ ἔχουμε τὴν δυνατότητα νὰ βλέπουμε τὴν ἀνατολή καὶ τὴν δύση τοῦ ἡλίου, ἀφοῦ, ὅπως λέγει ὁ ψαλμωδός «ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος καὶ συνήχθησαν καὶ εἰς τὰς μάνδρας αὐτῶν κοιτασθήσονται», καθὼς ἐπίσης «ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ». (Ψαλμ. 103, 22, 19). Ὅμως κάθε ἡμέρα τόσο ἡ ἀνατολή ὅσο καὶ ἡ δύση τοῦ ἡλίου μᾶς φαίνονται καινούρια γεγονότα, ἀκριβῶς ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος ἀτενίζει διαφορετικά κάθε ἡμέρα τὸν κόσμο. Ἡ ἔγερση τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν ὕπνο εἶναι στὴν πραγματικότητα μιὰ μικρὴ ἀνάσταση καὶ μέσα ἀπὸ αὐτὴν τὴν προοπτικὴ βλέπει τὴν κάθε ἀνατολή τοῦ ἡλίου ὡς καινούρια, ὅπως ἐπίσης ὁ καθημερινὸς ὕπνος τὸ βράδυ εἶναι ἕνας μικρὸς θάνατος, γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἄνθρωπος διαφορετικά βλέπει τὴν δύση τοῦ ἡλίου.

Αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ κάθε προσκυνηματικὴ μας ἐπίσκεψη στό Ἅγιον Ὑόρος, τὸ Περιδῶλι αὐτό τῆς Παναγίας μας. Κάθε ἐπίσκεψη τὴν θεωροῦμε σάν μιὰ καινούρια μέρα, μιὰ νέα ἀνατολή τῆς ζωῆς μας. Ἐδῶ ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἴδια αἰώνια κίνηση· οἱ ἀκολουθίες ἔχουν τὸν δικὸ τους ρυθμὸ, τὴν δική τους κίνηση· ἡ ἀγρυπνία

(*) Ὁμιλία στὴν Τράπεζα τῆς Μονῆς κατὰ τὴν Πανήγυριν τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Ρωμαίας, 29-10-2000.

ἔχει τὰ ἴδια τυπικά, πού ἐπαναλαμβάνονται κάθε φορά τὰ ἴδια, ἀλλὰ ὅμως εἶναι τόσο διαφορετικά· κάθε φορά πού ἐρχόμαστε στό Ἅγιον Ὑόρος καὶ κάθε φορά πού συμμετέχουμε στὴν ἀγιορειτικὴ ἀγρυπνία εἶναι πάντοτε καινούρια ἐμπειρία, ἀφοῦ συνδέεται μὲ ἕναν θάνατο καὶ μιὰ ἀνάσταση. Ὁ λόγος, ἡ σιωπὴ, ἡ μουσικὴ, ἡ προσευχὴ, ὁ ἔναρθρος καὶ ἐνδιάθετος ἐν τῇ καρδίᾳ λόγος, ἡ κοινωνία τῶν ἁγίων, ἡ παρουσία καὶ ἡ ἀπουσία τῶν ἁγίων, ἡ ἐκκλησιαστικὴ σύναξη ὅλων τῶν ἀσκητῶν καὶ προσκυνητῶν δημιουργοῦν μιὰ αἴσθηση πληρότητας. Γιατί ἡ ζωὴ μας ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ πληρότητα ἀγάπης καὶ ὄχι ἀπλῶς ἀπὸ μιὰ ποιότητα βιολογικῆς καὶ οικολογικῆς ζωῆς.

1. Μᾶς συγκέντρωσε στὴ σύναξη αὐτὴ ἡ ἁγία Ἀναστασία ἡ Ρωμαία, πού εἶχε ὅλα τὰ γνωρίσματα τῆς Ρωμηοσύνης, τὴν πίστη, τὴν ἀγάπη, τὴν πληρότητα ζωῆς. Ἡ ἁγία Ἀναστασία ἐνδιέτριβε σὲ Μοναστήρι ζώντας τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ. Ἐνησκειτο στὴν παρθενικὴ ζωὴ, εὐρισκόμενη σὲ νεαρά ἡλικία. Ὅμως ἡ παρθενικὴ καὶ μοναχικὴ ζωὴ συνδέεται στενά μὲ τὴν ὁμολογία τῆς πίστεως. Ἔτσι, ἡ ὁσία ἔδωσε τὴν ὁμολογία τῆς πίστεως καὶ στὴν συνέχεια ὑπέστη τὸ μαρτύριο. Οἱ τρόποι τοῦ μαρτυρίου φοβεροί. Δέν μπορεῖ νὰ ἀνθέξῃ ἀνθρώπινος νοῦς καὶ οἱ πιὸ δυνατὲς σωματικὲς δυνάμεις. Τὴν ἐκτύπησαν, τὴν ἔρριψαν σὲ ἀναμμένα κάρβουνα, τὴν κρέμασαν σὲ ξύλο καὶ ἔσφιξαν τὸ σῶμα τῆς μὲ σφιγκτήρες, ἔσχισαν τὸ σῶμα τῆς, ἔκοψαν τοὺς μαστοὺς, ξεριζώσαν τὰ νύχια τῆς καὶ στό τέλος ἔκοψαν τὴν κεφαλὴ τῆς.

2. Ἐκεῖνο πού βλέπουμε στὴν ἁγία Ἀναστασία τὴν Ρωμαία, ἀλλὰ καὶ σὲ κάθε ἅγιο εἶναι ὁ συνδυασμὸς τῆς πίστεως μὲ τὴν ἀγάπη, πού δημιουργοῦν τὸν κατὰ Χριστὸν ἄνθρωπο, πού εἶναι ἔτοιμος γιὰ τὴν ζωὴ καὶ τὸν θάνατο, ἀφοῦ ἡ ζωὴ ἔχει στοιχεῖα

θανάτου (διά τοῦ θανάτου ἢ ζωῆ), ἀλλά καί ὁ θάνατος ἔχει στοιχεῖα τῆς ἀληθινῆς ζωῆς (διά τῆς ζωῆς ὁ θάνατος).

Ἡ πίστη καί ἡ ἀγάπη ὑμνήθηκαν ἀπό τόν Ἀπόστολο Παῦλο. Ὁ ὕμνος τῆς πίστεως ἐκτίθεται στήν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολή καί ὁ ὕμνος τῆς ἀγάπης παρουσιάζεται ἀνάγλυφα στήν Α΄ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολή του. Δύο ὕμνοι πού συνδέονται στενώτατα μεταξύ τους.

Στήν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολή τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἡ ὁποία ἐπιστολή εἶναι, ὅπως ἔλεγε ὁ ἀείμνηστος Γέροντας Σωφρόνιος, μιὰ πνευματική αὐτοβιογραφία τοῦ μεγάλου Ἀποστόλου καί δείχνει τήν μετάδασή του ἀπό τήν Παλαιά στήν Καινή Διαθήκη, πού ἔγινε μέ ἀποκαλύψεις καί τήν βίωση τοῦ μυστηρίου τῆς παιδείας τοῦ Θεοῦ, μεταξύ τῶν ἄλλων παρουσιάζεται καί τό μυστήριο τῆς πίστεως. Ἡ πίστη δέν εἶναι μιὰ λογική παραδοχή μερικῶν ἀληθειῶν, δέν εἶναι μιὰ λογιζομένη θεωρητική συγκρότηση ἀληθειῶν, ἀλλά ζωή καί κοινωνία τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό. Οἱ ἅγιοι διά τῆς πίστεως ἔζησαν τίς ἐπαγγελίες τοῦ Θεοῦ, διά τῆς πίστεως αἰσθάνθηκαν «ξένοι καί παρεπίδημοι ἐπί τῆς γῆς», διά τῆς πίστεως παρῶκησαν «εἰς τήν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἀλλοτρίαν», διά τῆς πίστεως «κρείττονος ὀρέγονται, τουτ' ἔστιν ἐπουρανίου», διά τῆς πίστεως προτίμησαν τόν ὄνειδισμό τοῦ Χριστοῦ, διά τῆς πίστεως ἔζησαν τήν ὁδό τοῦ Κυρίου, δηλαδή πορεύθηκαν στό μαρτύριο καί κατέβηκαν ἀκόμη καί στόν ἕδη καί ἔζησαν τήν ἀνάσταση τῆς ὑπάρξεώς τους.

Ἡ πίστη, κατά τόν Ἀπόστολο Παῦλο, δέν εἶναι μιὰ διανοητική παραδοχή μερικῶν ἀληθειῶν, ἀλλά «ἐλπίζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων» (Ἑβρ. ια΄, 1). Ἡ βάση τοῦ χωρίου αὐτοῦ εἶναι ὅτι τά μή βλεπόμενα διά τῶν αἰσθήσεων καί τῆς λογικῆς καί τά ἐλπίζόμενα στόν σαρκικό ἀνθρώπο γίνονται ὑπόσταση,

πραγματικότητα, στόν πνευματικό ἀνθρώπο καί ὅλη αὐτή ἡ πραγματικότητα ἐλέγχεται, δηλαδή ἐπιβεβαιώνεται. Πρόκειται γιά ἐμπειρία τοῦ Θεοῦ πού εἶναι ὑπαρκτή, μακράν, δηλαδή, τῆς φαντασιώσεως καί ἡ ὁποία ἐλέγχεται καί ἐπιβεβαιώνεται.

Πολλοί ἅγιοι ἀναλύουν τί ἀκριβῶς εἶναι ἡ πίστη στήν ὀρθόδοξη παράδοση. Θά ἀρκεσθῶ ἐδῶ νά ἀναφέρω μερικά χωρία τοῦ ἁγίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, ἀλλά καί τοῦ ὁσίου Θαλασσίου, ὁ ὁποῖος ἐκφράζει τήν διδασκαλία τοῦ ἁγίου Μαξίμου.

Δίδοντας ὁ ἅγιος Μάξιμος τόν ὀρισμό τῆς πίστεως λέγει: «*Ἡ πίστις, δύναμις ἐστὶ σχετικὴ ἢ σχέσις δραστικὴ τῆς ὑπὲρ φύσιν ἀμέσου τοῦ πιστεύοντος πρὸς τόν πιστευόμενον Θεόν τελείας ἐνώσεως*». Πρόκειται γιά δύναμη πού ὁδηγεῖ τόν ἀνθρώπο σέ σχέση μέ τόν Θεό, πού εἶναι μεγάλη δύναμη, καί αὐτή ἡ σχέση εἶναι ἔνωση τοῦ πιστεύοντος μέ τόν πιστευόμενο Θεό ὑπὲρ φύσιν.

Μιλώντας ὁ ἅγιος Μάξιμος γιά τήν ἐνυπόστατη πίστη, δηλαδή γιά πίστη πού ἔχει ὑπόσταση καί δέν εἶναι προϊόν φαντασιώδους διανοίας, τήν ὀρίζει ὡς ἐνδιάθετον ἀγαθόν, δηλαδή ὡς «*τὴν γνώσιν ἀληθῆ τῶν ἀπορρήτων ἀγαθῶν ἀποδεικτικῆν*». Καί σέ ἄλλο σημείο λέγει: «*ἐνυπόστατος πίστις ἐστὶν ἡ ἐναργῆς καί ἐμπρακτος*».

Ὅποτε, ἡ πίστη δέν εἶναι μιὰ ἐγκεφαλικὴ λειτουργία, ἀλλά συνδέεται στενώτατα μέ τήν ὅλη πνευματικὴ ζωή, πού συνίσταται στήν ἀναγέννηση τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτό τό ἐκφράζει θαυμάσια, ἀπόρροια τῆς δικῆς του πνευματικῆς ἐμπειρίας, ὁ ὁσιος Θαλάσιος.

Ἡ πίστη συνδέεται μέ τήν ὅλη εὐαγγελικὴ ζωή. Γράφει: «*Τῷ τῆς πίστεως κτήματι ταῦτα καθεξῆς ἐπακολουθεῖ, φόβος Θεοῦ, ἐγκράτεια ἡδονῶν, ὑπομονὴ πόνων, ἐλπίς εἰς Θεόν, ἀπάθεια καὶ ἀγάπη*». Σέ ἄλλο σημείο θά ὑπογραμμίσω: «*Ἀρχὴ πρακτικῆς, πίστεως Χριστοῦ· τέλος δέ ταύτης, ἀγάπη Χριστοῦ*». Γι' αὐτό καί συν-

ιστᾶ: «Κτησώμεθα πίστιν, ἵνα ἔλθωμεν εἰς ἀγάπην, ἐξ ἧς τίκτεται ὁ τῆς γνώσεως φωτισμός».

Ἀκριβῶς αὐτός ὁ τελευταῖος λόγος δίδει τὴν δυνατότητα νὰ ἀντιληφθοῦμε ὅτι ἡ πίστη συνδέεται στενά μέ τὴν ἀγάπη. Καί, ὅπως γνωρίζουμε, ὁ ἀποστολικὸς ὕμνος τῆς ἀγάπης παρουσιάζεται στὴν Α΄ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Χαρακτηριστικὰ ὁ Ἀπόστολος γράφει: «Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δέ τῇ ἀληθείᾳ· πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει, ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει». (Α΄ Κορ. ιγ΄, 4-7). Ἐδῶ δὲν πρόκειται γιὰ μερικές ἀρετές πού εἶναι ἔκφραση μιᾶς ἐξωτερικῆς ζωῆς, ἀλλὰ γιὰ ἀρετές, καρπούς τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Αὐτό φαίνεται ἀπὸ τίς δύο φράσεις, ὅτι «ἡ ἀγάπη οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς», πού δείχνει ἕναν ἄνθρωπο ἀναγεννημένο πού ἔχει ἀποκτήσει τὴν ἀνιδιοτελεῖ ἀγάπη, καί ὅτι «ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει», ἀφοῦ μόνον ἐκεῖνος πού φθάνει στὴν θέωση εἶναι ἄπτωτος στό κακό. Ἄλλωστε, ἡ ἀγάπη συνδέεται μέ τὴν θέωση καί τόν μέλλοντα αἰῶνα, ἀφοῦ τότε θά δοῦμε τόν Θεό «πρόσωπον πρὸς πρόσωπον» καί, ἐνῶ τώρα γνωρίζουμε μερικῶς, «τότε δέ ἐπιγνώσομαι καθὼς καί ἐπεγνώσθην» (Α΄ Κορ. ιγ΄, 12-13).

ἮΟλοι οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ἔχοντες τὴν ἴδια παράδοση, μέ τόν ἴδιο τρόπο ἔζησαν καί βίωσαν τὴν ἀγάπη. Θά ἀρκεσθῶ σέ δύο μόνον ἀγίους:

ἮΟ ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος θά γράψῃ: «ὁ εὐρών τὴν ἀγάπην, τόν Χριστόν ἐσθίει καθ' ἑκάστην ἡμέραν καί ὄραν καί ἀθάνατος γίνεται ἐκ τούτου... Οὗτός ἐστιν ὁ οἶνος ὁ εὐφραίνων καρδίαν ἀνθρώπου. Μακάριος ὁ πιών ἐκ τοῦ οἴνου τούτου. Ἐκ τούτου ἔπιον

οἱ ἀκόλαστοι, καί ἠδέσθησαν· καί οἱ ἁμαρτωλοί, καί ἐπελάθοντο τὰς ὁδοὺς τῶν προσκομιμάτων· καί οἱ μέθυσοι, καί ἐγένοντο νηστευταί· καί οἱ πλούσιοι, καί ἐπεθύμησαν τὴν πτωχείαν· καί οἱ πένητες, καί ἐπλούτησαν τῇ ἐλπίδι· καί οἱ ἄρρωστοι, καί ἐγένοντο δυνατοί· καί οἱ ἰδιῶται, καί ἐσοφίσθησαν». Καί ἄλλοῦ λέγει ὅτι ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀγάπη μέθυσαν οἱ Ἀπόστολοι καί πορεύθησαν σέ ὁλόκληρο τόν κόσμον, οἱ μάρτυρες καί ἔχυσαν τὸ αἷμα τους, καί οἱ ἀσκητές πού ἀσκοῦνται σέ ὅλη τὴν ζωὴ τους. Πρόκειται γιὰ μιὰ μέθη πνευματικῆ, μιὰ νηφάλιο μέθη.

Καί ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Σιναΐτης θά γράψῃ γιὰ τὴν ἀγάπη: «Ἀγάπη κατὰ μὲν ποιότητα, ὁμοίωσις Θεοῦ, καθόσον βροτοῖς ἐφικτόν· κατὰ δέ ἐνέργειαν, μέθη ψυχῆς· κατὰ δέ τὴν ιδιότητα, πηγὴ πίστεως· ἄβυσσος μακροθυμίας· θάλασσα ταπεινώσεως. Ἀγάπη ἐστὶ κυρίως ἀπόθεσις παντοίας ἐναντίας ἐννοίας». Καί ἄλλοῦ γράφει: «Ἀγάπη, προφητείας χορηγός· ἀγάπη, τεράτων παρεκτικῆ· ἀγάπη, ἐλλάμψεως ἄβυσσος· ἀγάπη, πηγὴ πυρός· ὅσον ἀναβλύσει, τοσοῦτον τόν διψῶντα καταφλέξει· ἀγάπη ἀγγέλων στάσις· ἀγάπη, προκοπὴ τῶν αἰώνων».

3. Γίνεται, λοιπόν, ἀντιληπτό ὅτι ἡ πίστη καί ἡ ἀγάπη δὲν εἶναι ἐξωτερικὲς ἀρετές, οὔτε ἡ πίστη ἔχει σχέση μέ τὴν λογικὴ τοῦ ἀνθρώπου καί ἡ ἀγάπη μέ τὸ συναισθημα, ἀλλὰ εἶναι καρποὶ τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ἔκφραση τῆς ἀναγεννημένης ζωῆς, χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς θεοποιουῦ ζωῆς καί ἔκφράσεις τῶν θεομένων.

Αὐτόν τόν συνδυασμὸ πίστεως καί ἀγάπης εἶχαν καί οἱ μάρτυρες τῆς Ἐκκλησίας. Ἄλλωστε, τὸ μαρτύριο δὲν εἶναι μιὰ ἰδιοτροπία καί ἔκφραση δυνατῆς θέλησης ἐνός ἀνθρώπου, ἀλλὰ καρπὸς θεωρίας. ἮΟ ἀείμνηστος Γέροντας Σωφρόνιος γράφει ὅτι ὁ ὄσιος Σιλουανός ὁ Ἀθωνίτης κατὰ τὴν ὄραση τοῦ ζῶντος Θεοῦ ἀπέκτησε

ὑπαρξιακή γνώση τοῦ Θεοῦ, ἀλλοιώθηκε ὅλη του ἡ ὑπαρξη, ἀπέκτησε τήν ἐμπειρία τῆς ἀγάπης πρὸς τόν Θεό, ἀλλά καί ὁ ἴδιος ἐφθασε στό πλήρωμα τῆς ἀγάπης καί γι' αὐτόν τόν λόγο ἀπέκτησε τό χάρισμα τοῦ μαρτυρίου, μποροῦσε νά μαρτυρήσῃ γιά τόν Χριστό. Ὅποτε τό μαρτύριο εἶναι ἔκφραση τῆς θεωρίας καί πλήρωμα τῆς ἀγάπης πρὸς τόν Θεό.

Ἐπομένως, ἐπαινοῦμε τήν πίστη καί τήν ἀγάπη, ἀλλά δίνουμε σημασία καί στόν τρόπο καί τήν μέθοδο ἀποκτήσεως τῆς πραγματικῆς πίστεως καί ἀγάπης. Καί αὐτό ἔχει μεγάλη ἀξία, γιατί στήν ἐποχή μας δίνουμε μεγάλη σημασία στό τί εἶναι θέωση καί τί εἶναι ἀγάπη, χωρίς νά δίνουμε προτεραιότητα στό πῶς ἐφθασε κάποιος στήν θέωση καί τήν ἀγάπη. Τό πρόβλημα δέν εἶναι μόνον τό τί, ἀλλά καί τό πῶς. Καί βέβαια, αὐτό τό πῶς εἶναι ἡ ὅλη ἀσκητική καί ἡσυχαστική μέθοδος πού ἔχει ἡ Ἐκκλησία καί τήν διασώζει ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ.

Αὐτό τό πῶς, τήν λεγομένη ἡσυχαστική μέθοδο τήν βλέπουμε στήν διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ γιά τούς μακαρισμούς. Ἡ σειρά τῶν μακαρισμῶν δείχνει τόν τρόπο ἀποκτήσεως τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Προηγούνται ἡ πτωχεία τοῦ πνεύματος καί τό κατά Θεόν πένθος καί ἀκολουθοῦν ἡ πραότητα, ἡ πείνα καί ἡ δίψα γιά τήν δικαιοσύνη, ἡ καθαρότητα τῆς καρδιᾶς καί ἡ ὄραση τοῦ Θεοῦ. Τέλος δέ ἀποκτάται ἡ κατά Θεόν εἰρήνη καί στήν συνέχεια ἀκολουθεῖ ὁ διωγμός καί ὁ ὄνειδισμός ἔνεκεν τῆς δικαιοσύνης, δηλαδή τό μαρτύριο γιά τήν δόξα τοῦ Θεοῦ. Ἀποτέλεσμα τοῦ μαρτυρίου εἶναι ἡ χαρά (Ματθ. ε', 1-12). Ἐπομένως, τό μαρτύριο εἶναι καρπός τῆς θεωρίας καί προϋπόθεση τῆς θεωρίας εἶναι ἡ εὐαγγελική ζωή πού ἐξισοῦται μέ τήν ἀσκητική, ἡσυχαστική ζωή.

Μέ αὐτήν τήν ἔννοια οἱ μάρτυρες κατά τό σῶμα ἰσοδυναμοῦν μέ τούς μάρτυρες τῆ προαιρέσει, τό μαρτύριο συνδέεται στενά μέ

τήν παρθενία. Μέ αὐτήν τήν προοπτική ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς ἀποδίδει προφητικές, ἀποστολικές καί ἀσκητικές ιδιότητες στόν ἅγιο Δημήτριο τόν Μυροβλήτη, τόν στρατιωτικό αὐτό ἅγιο. Ὁ ἅγιος Δημήτριος ἦταν *«προφητικῆ δυνάμει κατηγλαϊσμένος, ἀποστολικῆς καί διδασκαλικῆς... διακονίας καί προεδρίας»* ἠξιομένος, ἀλλά καί δέν ὑπέστησε *«ὀσίων ἀσκήσεως... καί τῆς διά θίου κατά τούτους λαμπρότητος»*. Ἔτσι, ὁ ἅγιος Δημήτριος εἶναι Προφήτης, Ἀπόστολος, Μάρτυς καί Παρθένος, ἀφοῦ αὐτές οἱ ιδιότητες εἶναι στενά συνδεδεμένες μεταξύ τους. Ἡ ἀποστολική Χάρις προϋποθέτει τήν προφητική ἐνέργεια, καί ἡ προφητική ἐνέργεια ἔχει ὡς βάση τήν παρθενική χάρις, ὅποτε καρπός ὅλων αὐτῶν εἶναι ἡ μαρτυρική ζωή.

Μέσα ἀπό τό πρίσμα αὐτό πρέπει νά βλέπουμε καί τήν ὁσία Ἄναστασία τήν Ρωμαία, ἡ ὁποία ὑπερέβη ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὅλες τίς διακρίσεις, ἀκόμη καί τοῦ φύλου, καί εἶναι ἡ χαρά ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ἐξαιρέτως τῶν μοναχῶν πού ζοῦν στό Κοινόβιο αὐτό καί καθημερινῶς λαμβάνουν γνώση καί ἐμπειρία τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ, πού ἐκφράζεται καί διοχετεύεται ἀπό τήν ὁσία Ἄναστασία τήν Ρωμαία.

Ἄγιε Καθηγούμενε, ἀγαπητοί ἀδελφοί,

Ζοῦμε σέ μιᾶ ἐποχή στήν ὁποία παρατηρεῖται σύγχυση στήν πνευματική καί ἐκκλησιαστική ζωή, τήν ὁποία χαρακτηρίζει ἡ ἐκκοσμικευση, πού συνίσταται στήν πτώση ἀπό τόν εὐαγγελικό καί ἀποκαλυπτικό λόγο. Δηλαδή, κοινωνικοποιεῖται ὁ εὐαγγελικός λόγος, ταυτίζεται ἡ ἐκκλησιολογία μέ τήν κοινωνιολογία, ἱστοριοποιεῖται ἡ ἐσχατολογική ζωή, ἐπιπεδοποιεῖται ὁ λόγος περί θεώσεως, ἀποβάλλεται ὁ πυρήνας τῆς θεοποιῶν ζωῆς πού εἶναι ἡ ἡσυχαστική ὁδός. Μερικές φορές ἀλλοιώνεται καί αὐτός ὁ ἴδιος ὁ

μοναχισμός, εὐτυχῶς ὄχι στό Ἅγιον Ὅρος. Χαιρόμαστε πολύ γιατί ἐρχόμαστε στό Ἅγιον Ὅρος καί βλέπουμε τήν εὐαγγελική καί πατερική ζωή στό ὑψηλό σημεῖο καί αὐτό ἀποτελεῖ πρότυπο γιά ὅλους μας. Ἰδιαίτερος αὐτό βλέπουμε σέ αὐτήν τήν Ἱερά Μονή τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου πού διατηρεῖ αὐθεντική ἀγιορειτική παράδοση καί αὐτό ὀφείλεται στόν πεπειραμένο Γέροντα τῆς Μονῆς, ζηλωτή τῶν πατρικῶν παραδόσεων, ἀλλά καί στούς μοναχοὺς οἱ ὁποῖοι διακρίνονται ἀπό ἱερό ζῆλο γιά νά διώσουν τήν παράδοση. Αὐτό εἶναι σημαντικό, γιατί στήν ἐποχή μας ἀλλοιώνεται ἡ πίστη καί ἡ θεολογία καί συγγέεται μέ ἄλλες ἰδεολογίες καί ἰδεοληψίες. Ὅμως μιά τέτοια πίστη δέν ὀδηγεῖ στήν θέωση καί συνιστᾶ μιναλισμό τοῦ ὀρθοδόξου δόγματος. Ἀλλά ἀλλοιώνεται καί ἡ ἀγάπη, πού θεωρεῖται ἀπλῶς μιά συναισθηματική, ἀνθρώπινη κατάσταση. Ὅμως μιά πίστη καί μιά ἀγάπη πού βρῖσκονται σέ ἀνθρώπινο ἐπίπεδο καί δέν συνδέονται μέ τόν θεολογικό καί ἀποκαλυπτικό λόγο συνιστᾶ τραγωδία γιά τόν ἄνθρωπο, διότι δέν σώζουν.

Πρέπει νά δώσουμε προτεραιότητα στήν ὀρθόδοξη πίστη, διά τῆς ὁποίας θά φθάσουμε καί στήν ἀληθινή ἀγάπη. Ἀκριβῶς γι' αὐτόν τόν λόγο ἄς μοῦ ἐπιτραπῆ νά ὑπενθυμίσω τοὺς λόγους τοῦ ἁγίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ περὶ τῆς πίστεως.

Γράφει ὁ ἅγιος Μαξίμος: «*Σωτηρία ψυχῶν κυρίως ἐστὶν τό τέλος τῆς πίστεως. Τέλος δέ πίστώς ἐστὶν ἡ τοῦ πιστευθέντος ἀληθῆς ἀποκάλυψις*».

Ἀκριβῶς γι' αὐτόν τόν λόγο χρειάζεται ἀγώνας γιά τήν διαφύλαξη τῆς ἀμωμήτου πίστεως. Γράφει ὁ ἅγιος Μαξίμος: «*Φυλάξωμεν δέ μᾶλλον τό μέγα καί πρῶτον τῆς σωτηρίας ἡμῶν φάρμακον· τήν καλήν, λέγω, τῆς πίστεως κληρονομίαν· ὁμολογοῦντες ψυχή τε καί σώματι μετὰ παρρησίας ὡς οἱ πατέρες ἡμῶν ἐδίδαξαν*».

Ἡ ἀλλοίωση τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως εἶναι προδοσία. Διαβιβάζει ὁ ἅγιος Μαξίμος: «*Πρόδοσις γάρ ἐστὶν ἡ τῆς εὐσεβοῦς αὐτοῦ τε καί περὶ αὐτοῦ (δηλαδή τοῦ Χριστοῦ) δόξης παραλλαγή, τῇ προσλήψει τῆς τῶν ἑτεροδόξων ὁμολογίας καί διδαχῆς ἀπεμπολοῦσα αὐτόν, εἰς ἀναίρεσιν τῆς ἐξ ἡμῶν παναγίας αὐτοῦ σαρκός*».

Χρειάζεται προσοχή στοὺς αἰρετικούς λόγους: «*Ξίφος δίστομον καί ξυρόν (ξυράφι) ἠκονημένον τήν γλῶσσαν κέκτηνται (οἱ αἰρετικοί) ψυχὰς σφάζουσιν καί εἰς πέταυρον ἄδου καί βάραθρον σκότους παραπέμπουσιν*».

Ἡ σημερινή πανηγυρική ἀγρυπνία ἄς γίνῃ ἀφορμή νά ἀναλογισθοῦμε τό «τί» τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας, ἀλλά καί τό «πῶς» τῆς ὀρθοδόξου πράξεως καί ἡσυχασμοῦ, διότι μέσα ἀπό τήν ταπείνωση καί τήν ὑπακοή, τό ἐκκλησιαστικό φρόνημα, τήν νοερά προσευχή, δηλαδή τήν κάθαρση τῆς καρδιάς καί τόν φωτισμό τοῦ νοῦ φθάνουμε στά μεγάλα ὕψη τῆς θεολογίας καί σωτηρίας μας.

Θά τελειώσω ἀναφέροντας πάλι τόν λόγο τοῦ ὁσίου Θαλασίου: «*Κτησώμεθα τήν πίστιν ἵνα ἔλθωμεν εἰς ἀγάπην, ἐξ ἧς τίκτεται ὁ τῆς γνώσεως φωτισμός*».

Ὁκτώβριος 2000

Η ΧΡΗΣΗ ΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΕΡΑΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΓΙΟ ΓΡΗΓΟΡΙΟ ΠΑΛΑΜΑ

Ἀρχμ. Ἐφραίμ
Καθηγουμένου τῆς Ἱ. Μονῆς Βατοπαιδίου

Συνέχομαι ὅλος ἀπό πόθο καί τρόμο, ὅταν μελετῶ ἢ ὅταν πρόκειται νά μιλήσω γιά τό μεγάλο θεολόγο καί Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας μας, τόν ἅγιο Γρηγόριο Παλαμᾶ. Πόθο γιατί αὐτός ὁ ἅγιος ἐκφράζει κατά ἓνα μοναδικό τρόπο τήν Πατερική θεολογική σκέψη ὡς πρὸς τήν ἀκριβῆ καί ἀναλυτική διδασκαλία τῶν Τριαδολογικῶν καί Χριστολογικῶν δογμάτων, ἀλλά καί ἀποκαλύπτει καί ἐρμηνεύει δυσεξιχνίαστες ἀνθρωπολογικές ἀλήθειες. Τρόμο ἱερό αἰσθάνομαι, γιατί φοβοῦμαι μήπως παρερμηνεύσω κάτι ἀπό τή διδασκαλία καί τή χαρισματική ζωή τοῦ Ἁγίου. Θαρρῶντας ὅμως στίς πρεσβεῖες του προχωρῶ στήν ἀνάπτυξη τοῦ τόσο λεπτοῦ καί σημαντικοῦ θέματός μας, πού ἀπτεται τοῦ βιώματος τῆς χριστιανικῆς ζωῆς.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος Παλαμᾶς στή δεύτερη ὁμιλία του γιά τὰ Εἰσόδια, ὅπου παρουσιάζει τό πρόσωπο τῆς Θεοτόκου ὡς πρότυπο ἡσυχαστικῆς ζωῆς, ὁμιλεῖ ἀναλυτικά περὶ τῶν πέντε δυνάμεων τῆς ψυχῆς· αἴσθησης, φαντασίας, δόξας, διάνοιας, νοῦ. Ἐκεῖ ὁ μεγάλος αὐτός ἀνατόμος τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς διευκρινίζει ὅτι διά-

νοια εἶναι ἡ λογική δύναμη πού ὀλοκληρώνει μέ διάφορους διεξοδικούς συλλογισμούς τή δόξα δηλαδή τή γνώμη, καί ἔχει ὡς ἔδρα τῆς τόν ἐγκέφαλο. Ὁ νοῦς εἶναι αὐτοτελής οὐσία πού ἔχει ὡς κύρια ἐνέργειά του, τή νοερά· ὅταν ὅμως ἐκπίπτει ἀπό αὐτή τήν κίνηση, περιορίζεται στή διανοητική καί μόνο ζωή.

Ὁ Παλαμᾶς θέλοντας νά κατοχυρώσει τήν, σύμφωνα μέ τούς ἁγίους Πατέρες, διάκριση μεταξύ λογικῆς καί νοερᾶς ἐνέργειας, στόν Ἀγιορειτικό Τόμο ἀναφέρει: «Ὁ μὲν γάρ Ἀθανάσιος τῷ ἐγκεφάλῳ τό λογικόν ἐνεῖναι τῆς ψυχῆς φησί· Μακάριος δέ ὁ τῇ μεγαλειότητι μηδέν ἐλλείπων, ἐν τῇ καρδίᾳ τῆν τοῦ νοῦ ἐνέργειαν, συνωδᾷ δέ τούτοις οἱ ἅγιοι σχεδόν ἅπαντες».

Ὅπως στή Θεότητα διακρίνουμε οὐσία καί ἐνέργεια, ἔτσι καί στόν ἀνθρώπινο νοῦ ὑπάρχει οὐσία καί ἐνέργεια: «ἄλλο μὲν οὐσία νοῦ, ἄλλο δέ ἐνέργεια». Ὁ νοῦς στή φυσική του κατάσταση, διευκρινίζει ὁ Παλαμᾶς, βρίσκεται μέσα στήν καρδιά σάν σέ ὄργανο καί ὄχι σάν σέ δοχεῖο. Ἡ δέ καρδιά κατά τόν ἅγιο ἀποτελεῖ τό «πρῶτον σαρκικόν λογιστικόν ὄργανον». Ἡ νοερά ἐνέργεια τοῦ ἀνθρώπου ἐκδηλώνεται ὅταν ὁ νοῦς ἐνώνεται μέ τήν καρδιά μετά τήν ἀπέκδυση παντός λογισμοῦ, εἰκόνας καί φαντασίας ἀπό τή διάνοιά του.

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει δύο ψυχικούς ὀφθαλμούς. Ὁ πρῶτος εἶναι ἡ διάνοια πού ἔχει ὡς ἐπιστητό τῆς τήν κτιστή γνώση. Ὅμως μέ τή διάνοιά του ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά μελετᾷ καί τό Ἄκτιστο, νά ἐνασχολεῖται, κάτω ἀπό προϋποθέσεις, μέ διάφορες πνευματικές “θεωρίες”. Ἡ διάνοια δέν ἀποτελεῖ τόν κύριο ὀφθαλμό τῆς ψυχῆς, γιατί δέν μπορεῖ νά γνωρίσει ἐμπειρικά τούς ἐπουράνιους θησαυρούς· αὐτή «τά αἰσθητά καί τά νοερά ἐπίσης διανοητά δι’ ἐαυτῆς ποιεῖ». Ὁ δεύτερος ψυχικός ὀφθαλμός εἶναι ὁ νοῦς, δηλαδή ἡ νοερά ἐνέργεια μέσα στήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, μέ τήν ὁποία

έπιτυγχάνεται ή θεία έποψία και ή έμπειρική γνώση του Θεού διά των άκτίστων θεοποιών ένεργειών του Θεού.

Μέ τή διάνοια, τή λογική, μπορούμε νά καταλάβουμε τήν ύπαρξη του Θεού διαμέσου των λόγων των όντων, τής αίτίας ύπαρξέως των και των περί προνοίας και διακρίσεως λόγων αυτών. Δέν μπορούμε όμως μέ τή διάνοια νά ένωθοϋμε μέ τό Θεό. Ό άγιος Γρηγόριος τονίζει ότι, άν θέλουμε νά ένωθοϋμε, νά αποκτήσουμε μέσα μας τό Θεό, πρέπει νά περάσουμε αναγκαστικά από τήν όδό τής καθάρσεως τής καρδιάς διά τής άρετής, νά υπερβούμε κάθε αισθητό, κάθε λογισμό και κάθε γνώση, ώστε νά βροϋμε τή νοερά ένεργεια κατά τήν διάρκεια τής άυλης αυτής προσευχής και νά γεμίσουμε μέ τήν υπερφυσική λαμπρότητα του Άγίου Πνεύματος.

Η Παναγία Παρθένος ως πρότυπο ήσυχαστριάς, μέσα στα Άγια των Άγιων, άφου άφησε κάθε είδος άρετής, γιατί «*ούκ είχεν έξ έκείνων καρποϋσθαι τήν άκραν προς Θεόν οικειότητα, τάς ψυχικάς διηρευνάτο δυνάμεις, εί που περιτύχοι δι' ου συνουσίας έπιτύχοι Θεού*», «*Θεόν ύπερφυώς ποθοϋσα και τήν υπερκόσμιον προς τουτον ένωσιν*». Προσπερνώντας όμως και τίς υπόλοιπες τέσσερις δυνάμεις τής ψυχής: αίσθηση, φαντασία, δόξα, διάνοια, προσέχει τό νοϋ, ανακαλύπτει τή νοερά ένεργεια διά τής νοητής σιγής, τής νοεράς ήσυχίας. Έτσι άφου άποδεσμεϋθηκε από κάθε υλική σχέση, «*συνήψε τον νοϋν τή προς έαυτόν στροφή και προσοχή και τή άδιαλείπτω θεία προσευχή*». Μόνο τήν προσευχή έπιμελείται, υπερίπταται πάνω από όλα τά κτιστά, βλέπει τή δόξα του Θεού και έποπτεύει τή Θεία Χάρη μέ τρόπο πολύ άνώτερο από τή θεοπτία του Μωυσέως.

Ό άγιος Γρηγόριος Παλαμας όμιλεί περί τριών ένώσεων. Τήν κατ' ούσίαν μεταξύ των προσώπων τής Άγίας Τριάδας, τήν κατ'

υπόστασιν ένωση τής θείας και ανθρώπινης φύσεως στό πρόσωπο του Θεανθρώπου Λόγου και τήν κατ' ένεργειαν μεταξύ του Θεού και των νοερών λογικών όντων. Σ' αυτή τήν κατ' ένεργειαν ένωση, πού δημιουργείται από τήν προσωπική σχέση μεταξύ Θεού και ανθρώπου, από πλευράς του Θεού, συμμετέχει ή άνώτερη και κυριώτερη των άκτίστων ένεργειών Του, ή θεοποιός, πού διακρίνεται από τήν ούσιοποιό, ζωοποιό και σοφοποιό άκτιστη ένεργεια. Από πλευράς ανθρώπου μεσολαβεί ή ύψηλότερη και άνώτερη ένεργεια (δύναμη τής ψυχής) του ανθρώπου πού είναι ή κτιστή νοερά ένεργεια, γιατί μόνο διαμέσου αυτής έχει δοθη στόν άνθρωπο ή δυνατότητα έπιτεύξεως τής θείας ένώσεως, συνάφειας και έποψίας. Μόνον έτσι τό κτιστό είναι του ανθρώπου μπορεί νά ένωθί μέ τό Άκτιστο.

Η άσκηση των άρετων έχει ως σκοπό τήν ένωση του ανθρώπου μέ τον Θεό διά τής άκτίστου Χάριτός Του. Μέ τίς άρετές μπορούμε νά φθάσουμε τήν προς Θεόν όμοίωση· δίχως όμως τήν έπίτευξη τής αισθητής, όντολογικής κατά Χάριν ένώσεως δέν πετυχαίνουμε, δέν “πάσχομεν” τήν θέωση. Οί άρετές προετοιμάζουν τό έδαφος για τήν ύποδοχή του χαρίσματος τής καθαρής προσευχής, ή όποία θά τελεσιουργήση τή θεία ένωση.

Μία από τίς συνέπειες του προπατορικού άμαρτήματος ήταν ή διακοπή τής άμέσου κοινωνίας των πρωτοπλάστων μέ τό Θεό, πού γινόταν μέσω τής νοεράς ένεργειας τής ψυχής, από πλευράς ανθρώπου, και τής άκτίστου θεοποιού Χάριτος, από πλευράς του Θεού. Όταν οί Πατέρες όμιλοϋν για μεταπτωτική “άμαύρωση τής εικόνας”, για “σκοτασμό του νοός”, δέν έννοοϋν ότι ό άνθρωπος έχασε τή λογική του, αλλά τή νοερά ένεργεία του. Η λογική και τό αϋτεξούσιο δέν έχάθησαν διά τής πτώσεως, αλλά εύκολα μποροϋν νά διαφθαροϋν και νά πλανηθοϋν από τήν όρθή πορεία τής

πίστεως πρὸς τὸν Θεὸ καὶ νὰ λειτουργήσουν παρά φύση. Μετά τὴν πτώση συνέβη διάσπαση τῶν ψυχικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτές οἱ δυνάμεις, καὶ ἰδιαίτερα ἡ νοερά ἐνέργεια, πρέπει τώρα μέ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ τὴ συνεργία τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἐπιστρέφουν, νὰ γίνῃ μία ἐνοποίηση αὐτῶν τῶν δυνάμεων μέσα στό χῶρο τῆς καρδιάς, πού ἀποτελεῖ τό πνευματικό κέντρο τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, τόν θρόνο τῆς Θείας Χάριτος, ὥστε νὰ ξαναβρῆ ὁ ἀνθρώπος «τό ἀρχαῖο ἐκεῖνο καὶ ἀμήχανο κάλλος», νὰ θεραπευθῆ ἡ ἀνθρώπινη προσωπικότητα.

Ἡ οὐσία τοῦ νοῦ, πού ἐδρεύει στήν καρδιά, εἶναι ἀμετάβατη «μηδέποτε ἑαυτὴν ἀπολείπουσα». Ἡ ἐνέργεια τοῦ νοῦ ὅμως μεταβαίνει καὶ διαχέεται ἔξω διά τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν λογισμῶν. Τὴν ἐνέργεια αὐτὴ προσπαθεῖ νὰ ἐπαναφέρῃ στήν οὐσία ὁ ἀσκητῆς μέ τὴ νοερά προσευχή, ὥστε ὁ νοῦς νὰ ἐπιστρέψῃ στόν ἑαυτό του καὶ κατόπιν νὰ ἐνωθῆ μέ τό Θεό.

Ὁ ἀνθρώπος γνωρίζει ὅτι ὑπάρχει Θεός μέ τὴ λογική του καὶ προσπαθεῖ διαμέσου τῆς προσωπικῆς του προσπάθειας, πού ἐκδηλώνεται μέ τὴν ἐργασία τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, νὰ γνωρίσῃ, νὰ ἀγαπήσῃ, νὰ συναντήσῃ, νὰ βρῆ τόν τρόπο πού θά μπορέσῃ νὰ ἐνωθῆ μ' Αὐτόν. Μέγιστη προσπάθεια καταβάλλεται στήν προσευχή. Ὁ ἀνθρώπος προσεύχεται μέ λόγους πού σχηματίζει μέσα στή διάνοιά του ἔχοντας εἰλικρινῆ συνείδηση τῆς ἀμαρτωλότητάς του, τῆς ἀστοχίας του πρὸς ἐπίτευξη τοῦ προορισμοῦ του. Μέ βαθιὰ αὐτομεμφία καὶ πένθος προσπίπτει ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ζητεῖ τό ἔλεός Του. Ὁ Θεός τό δίνει· δίνει “ἐν αἰσθήσει” τὴ θεοποιό Χάρη Του σέ ὅσους κρίνει ὅτι ἀξίως καὶ μέ εὐγνωμοσύνη θά ἀποδεχθῶν καὶ θά ἀφομοιώσουν αὐτὴ τὴ δωρεά. Μέ τὴν αἰσθητὴ ἔλευση τῆς Χάριτος στήν καρδιά ἡ προσευχή γίνεται μέσα στό χῶρο τῆς καρδιάς. Ὁ ἀνθρώπος πορευόμενος τὴν ὁδὸ τῆς εἰλικρι-

νοῦς μετανοίας ἀνεκάλυψε τὴ νοερά ἐνέργεια μέσα στήν καρδιά του· ἔγινε εἴσοδος τοῦ νοῦ στήν καρδιά. Ἀρχίζει νὰ ἐπιδιώκῃ καὶ νὰ ζητᾷ ἀπὸ τὸν Κύριο τὴν τέλεια κάθαρση τῆς καρδιάς του ἀπὸ τὰ πάθη. Ἡ μνήμη τοῦ Θεοῦ κυριεύει ὅλη τὴν ὑπαρξή του καὶ τό ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ γίνεται ἓνα μέ τὴν καρδιά του, γίνεται ἡ ἀναπνοή του. “Ἄν ὁ χριστιανὸς ἐπιμένει διὰ τῆς μετανοίας σ' αὐτὴ τὴν εὐχρητική κατάσταση, τότε ὁ Θεός τοῦ δίνει τό χάρισμα τῆς ἀδιάλειπτης προσευχῆς, πού εἶναι ἡ αὐτοενεργούμενη προσευχή μέ τὴ νοερά ἐνέργεια μέσα στήν καρδιά, ἡ νοερά, ἡ καρδιακή, ἡ καθαρὰ, ἡ ἀδιάλειπτη προσευχή, ἡ προσευχή τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέσα στήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ ὅροι εἶναι ταυτόσημοι, ὅταν χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ τοὺς Πατέρες. Αὐτός πού ἔχει τό χάρισμα τῆς ἀδιάλειπτης προσευχῆς μπορεῖ νὰ ἀσχολεῖται ἀδιάλειπτα μέ τὴ μονολόγιστο εὐχή, τὴ μνήμη τοῦ Ἰησοῦ μέσα στήν καρδιά του, ἐνῶ ταυτόχρονα μέ τὴ διάνοιά του μπορεῖ νὰ μελετᾷ ὁ,τιδήποτε ἄλλο θέλει.

Σύμφωνα μέ τὴ διάκριση λογικῆς καὶ νοερᾶς ἐνεργείας μπορούμε νὰ ἐξηγήσουμε καὶ τό ἐξῆς φαινόμενο. Διαπρεπεῖς ἐπιστήμονες μέ ἀνεπτυγμένη στό ἔπακρο τὴ λογικὴ ἐνέργεια ἢ νὰ εἶναι ἄθεοι, ἢ νὰ μὴ γνωρίζουν ἐμπειρικά τό Θεό, ἀφοῦ δέν ἔχουν ἀνακαλύψει τὴ νοερά ἐνέργεια. “Ἀνθρωποὶ ἀγράμματοι ἢ κάτοχοι ἐλαχίστης μορφώσεως καὶ παιδείας νὰ εἶναι ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας, γιατί εἶχαν στό ἔπακρο ἀνεπτυγμένη τὴ νοερά ἐνέργεια, ὅπως ὁ Μέγας Ἀντώνιος, οἱ σύγχρονοὶ μας γέροντες Ἰωσήφ Ἡσυχαστῆς, Ἰάκωβος Τσαλίκης, Πορφύριος, Παῖσιος, Ἐφραίμ Κατουνακιώτης. Ἐνῶ ὀρισμένοι ἅγιοι, ὅπως ἡ ἁγία Αἰκατερίνη, ὁ ἅγιος Μάξιμος Ὁμολογητῆς, οἱ μεγάλοι ἱεράρχες καὶ διδάσκαλοι ὅπως ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, Μέγας Βασίλειος, Γρηγόριος Θεολόγος, Ἰωάννης Χρυσόστομος, ὁ ἅγιός μας Γρηγόριος Παλαμᾶς, ὁ

σύγχρονός μας μακάριος γέροντας Σωφρόνιος από τό Ἑσσεξ, νά ἔχουν στό ἔπακρο ἀνεπτυγμένη καί τή λογική καί τή νοερά ἐνέργεια. Μπορεῖ σέ κάποιον νά λειτουργῇ αὐτή ἡ νοερά ἐνέργεια, ἀλλά ἐπειδή δέν γνωρίζει τήν Πατερική διδασκαλία, νά μὴν ἔχει συνειδητοποίηση τό τί συμβαίνει ἀκριβῶς στό χῶρο τῆς καρδιάς του· ἔχει ὅμως σίγουρα τήν αἴσθηση καρδιακῶν θείων βιωμάτων.

Ἡ ἔνωση τοῦ χτιστοῦ ἀνθρώπου μέ τόν ἄκτιστο Θεό διαμέσου τῆς νοερᾶς ἐνέργειας στήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου δέν μπορεῖ νά γίνη χωρίς τή Χάρη τοῦ Θεοῦ. Οὔτε τήν ὑπαρξη τῆς νοερᾶς ἐνέργειας μπορεῖ νά ἀντιληφθῇ ὁ ἄνθρωπος χωρίς τήν ἐνέργεια τῆς Θείας Χάριτος. Μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ἡ νοερά ἐνέργεια ἀποτελεῖ τό δείκτη εὐρέσεως τῆς Χάρης τοῦ Θεοῦ. Αὐτός πού μετέχει, κοινωνεῖ μέ τήν ἄκτιστη θεοποιό ἐνέργεια, γνωρίζει ἐμπειρικά τή νοερά ἐνέργεια τῆς ψυχῆς του μέσα στήν καρδιά του κατά τή διάρκεια τῆς προσευχῆς.

Ὁ ἄνθρωπος βρίσκεται στό πρῶτο στάδιο τῆς πνευματικῆς τελειώσεως, αὐτό τῆς καθάρσεως, ὅταν ἐμπειρικά κοινωνεῖ μέ τήν καθαρτική ἄκτιστη ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ διαμέσου τῆς νοερᾶς ἐνέργειάς του μέσα στή καρδιά του καί αἰσθάνεται τή Χάρη ὡς «*πῦρ καταναλίσκον*», ἡ ὁποία καθαρίζει τήν καρδιά του ἀπό τά πάθη, τόν ὁδηγεῖ στήν ἀπόκτηση τοῦ θείου ζήλου, ὥστε νά ἐργάζεται τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ καί νά τηρῇ τό θέλημά Του.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀνέλθῃ στό δεύτερο στάδιο, αὐτό τοῦ φωτισμοῦ, τῆς μεθέξεως τῆς ἄκτιστης φωτιστικῆς ἐνέργειας τοῦ Θεοῦ, βρίσκεται στήν κατά φύση κατάσταση, ζῆ τήν ἐλευθερία ἀπό τά διαβλητά παρά φύση πάθη καί κάνει σωστή χρήση τῶν ἀδιαβλήτων φυσικῶν παθῶν. Στήν κατάσταση τοῦ μονίμου καί τελείου φωτισμοῦ ἀποκοτῶν τήν φυσιολογική τους, κατά Θεόν, λειτουργία ὅλες οἱ ψυχικές καί σωματικές δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου, ἰδιαίτερα

ἡ διάνοια καί ὁ νοῦς. Τότε ὁ ἄνθρωπος, κατά τούς Πατέρες, γίνεται πράγματι λογικός σ' ὅλες τίς διαθέσεις του, τίς ἐνέργειές του, τά βιώματά του. Αἰσθάνεται τή Χάρη σάν φῶς, σάν μιᾶ ἀπαλή φλόγα μέσα στήν καρδιά του· καί θαυμαστή εἰρήνη καί γλυκύτητα κυριαρχεῖ στήν ψυχή καί στό σῶμα του. Ὅτι τό «*σῶμα μεταλαμβάνει πως τῆς κατά νοῦν ἐνεργουμένης Χάριτος*» καί ὅτι εἶναι κοινές οἱ ἐνέργειες ψυχῆς καί σώματος ἀποτελεῖ κύρια θέση στή διδασκαλία τοῦ ἁγίου Γρηγορίου. Τό ἄκτιστο φῶς, τό φυσικό σύμβολο τῆς Θεότητος πού ἀκόμα δέν τό βλέπει, τοῦ παρέχει γνώση θαυμαστή, ἀψευδῆ καί βεβαία, ἡ δέ διάνοιά του αἰχμαλωτίζεται συχνά ἀπό τίς ἀνάλογες θεωρίες.

Κατά τήν θέωση, δηλαδή τή μέθεξη τῆς τελειωτικῆς θεοποιῦ ἄκτίστου Χάριτος συμβαίνει κατάπαυση τῶν σωματικῶν λειτουργιῶν καί αὐτῆς τῆς νοερᾶς ἐνέργειας. Ἡ θέα τοῦ ἀκτίστου φωτός, «*αὐτή ἡ τῆς θείας φύσεως λαμπρότης, καθ' ἣν κοινωνεῖ τοῖς ἀξίοις ὁ Θεός*», γίνεται «*ἐν αἰσθήσει*» μέ τή νοερά ἐνέργεια τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά εἶναι ὑπέρ αἴσθησιν, ὑπέρ λόγον, ὑπέρ νοῦν. «*Αἰσθήσει τε καί νῶ τά ὑπέρ πᾶσαν αἴσθησιν καί πάντα νοῦν*» βλέπουν οἱ θεόπτες τό θεῖο φῶς. Ὁ ἀσκητής βιώνοντας τήν ἐντολή τοῦ Χριστοῦ: «*μετανοεῖτε ἡγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν*» καί βιαζόμενος στή νοερά προσευχή διαμορφώνει τήν καρδιά του, ὥστε νά γίνη δεκτική τῆς θεωρίας τοῦ ἀκτίστου φωτός, ἐφόσον τό θελήσει ὁ Θεός. Ἔτσι σέ ὦρα πού δέν προσδοκᾷ, «*κατά ἀπόπαισιν πάσης νοερᾶς ἐνεργείας*», θεωρεῖ «*τήν δόξαν τῆς φύσεως αὐτοῦ τῆς ἁγίας, ὅτε εἰς τά μυστήρια τά πνευματικά εὐδοκήσει ὁ Θεός εἰσάξει*» καί ὄχι ὅταν τό θελήσει καί τό προγραμματίσει ὁ ἴδιος.

Ἡ μέ τή νοερά ἐνέργεια, στό φωτισμό, ἀλλά κυρίως ἡ ὑπέρ νοῦν καί αἴσθησιν ἔνωση τοῦ ἀνθρώπου μέ τό Θεό, κατά τή θέωση, δέν μπορεῖ νά ἐξηγηθῇ λογικά, εἶναι ἀκατάληπτη. Γι' αὐτό οἱ

Πατέρες όμιλοϋν μέ άποφατικό τρόπο γι' αυτά τά στάδια τής πνευματικής τελειώσεως. Περιγράφοντας τήν κατάσταση τής θεώσεως ό άγιος Γρηγόριος λέει ότι «*ό μέν οϋν ήμέτερος νοϋς έξω έαυτοϋ γίνεται και οϋτως ένοϋται τῷ Θεῷ, άλλ' ύπέρ έαυτόν γινόμενος*», ένῶ και ό Θεός «*έξω έαυτοϋ άνεκφοιτήτως γινόμενος, και κατ' αϋτήν τήν ύπέρ νοϋν ένωσιν ήμϊν ένοϋται*». Κατά τήν ένωση αϋτή ό θεόπτης βλέπει τό Θεό ως φῶς «*και ότι μέν όρᾶ φῶς ύπέρ φῶς ύπερφῶς οϊδεν άκριβῶς· τίνοι δέ τοϋθ' όρᾶ, οϋκ οϊδε τότε, άλλ' οϋδ' έξετάζειν δύναται τήν τούτου φύσιν, διά τό άνεξιχνίαστον τοϋ Πνεύματος δι' οϋ όρᾶ*». Και βέβαια μόνο «*ό πείρα μαθῶν οϊδε τάς ένεργείας τοϋ Πνεύματος*». Αϋτή ή έμπειρία δέν έπιτυγχάνεται μέ τή λογική, τή διάνοια, γιατί αϋτή «*πάντα καθάπερ τυφλή περιπολεϊ, μήτ' έπί τῶν άπόντων αϊσθητῶν μήτ' έπί τῶν ύπερναβεβηκότων νοητῶν τής άκριβοϋς και άνενδοιάστου καταλήψεως άντιλαμβανομένη*», άλλά κατορθώνεται «*έπ' άληθείας άρρήτῳ Πνεύματος δυνάμει*».

Πρέπει νά τονίσουμε ότι ή λογική ένεργεια τοϋ άνθρώπου, όταν θεωρεϊται ως αϋθεντία στην έρευνά της για τό ΎΑκτιστο, μπορεί νά δημιουργήση πλάνη, πού σχετίζεται μέ τρεϊς κατηγορίες άνθρώπων και έχει άντίκτυπο στην πνευματική τους ζωή. Θα άναφέρουμε τίς πλάνες αϋτές άρχίζοντας άπό τή μεγαλύτερη και πιό έμφανή και καταλήγοντας στην πιό λεπτή και δυσδιάκριτη.

Κατά τό πρώτο είδος πλάνης ή λογική έκτοπίζει τήν πίστη. Ό άνθρωπος δεχόμενος σαν μοναδική πραγματικότητα ό,τι τοϋ ύπαγορεύει ή λογική διαμέσου τῶν φυσικῶν νόμων και τής επιστήμης και ό,τι βιώνει ό ίδιος άπό τήν κατ' αϊσθησιν ζωή δέν μπορεί νά δεχθῆ τόν σπόρο τής πίστεως στην καρδιά του. Δέν μπορεί νά καταλάβη ότι ύπάρχει γνώση και πραγματικότητα, ή όποία είναι ύπέρ λόγον, ύπέρ αϊσθησιν, ύπέρ φύσιν. Γιατί, όπως λέει ό Παλαμάς, μόνον ή πίστη μπορεί νά πλησιάση και νά γίνη

δεκτική τής ύπέρ λόγον αλήθειας. Ό τοιοϋτος άρνεϊται τό ύπερφυσικό στή ζωή του και έχοντας άναπτύξει ύπερτροφικό λογικό άνήκει στην μερίδα τῶν άπίστων.

Τό δεύτερο είδος πλάνης τής λογικής σχετίζεται μ' αϋτούς πού πιστεύουν στό Θεό, άλλά λανθασμένα. Αϋτοί μπορεί νά είναι ή έτεροδόξοι χριστιανοί ή όποιοιδήποτε άλλοι θρησκεύοντες.

Η θεολογία πού έχει δημιουργηθῆ άπό τούς έτεροδόξους χριστιανούς είναι νοησιαρχική, μή έμπειρική, δέν άποτελεϊ καρπό τής Άποκαλύψεως τοϋ Θεοϋ. Ό θεός, στον όποιο άνάγεται ό κτιστός άνθρωπος μέ τή λογική του, κινεϊται πάντοτε στά όρια τής κτιστότητας και είναι θεός πού τόν κατασκευάζει ό ίδιος όπως τόν θέλει. Ό άγιος Γρηγόριος ό Παλαμάς, έρμηνεύοντας τήν αίτία τῶν τόσο πολλῶν παρερμηνειῶν και αίρετικῶν δοξασιῶν τοϋ σχολαστικοϋ Βαρλαάμ, λέει ότι μέ τή λογική και τή φυσική φιλοσοφία προσπαθοϋσε νά έρευνήση τά ύπέρ λόγον και ύπέρ φύσιν. Στην Δύση άπό τήν έποχή τοϋ ιεροϋ Αϋγουστίνου μέχρι και σήμερα κυριαρχεϊ αϋτός ό πειρασμός τής λογικής στην θεολογία και είναι υπεύθυνος για τήν έκκοσμίκευση τής Δυτικής Έκκλησίας. Η λογικοκρατία, ό όρθολογισμός είναι ή αίτία δημιουργίας τής παντοειδοϋς αίρέσεως.

Άλλά τό έκπληκτικό είναι ότι αϋτός ό όρθολογισμός στην θεολογία τής Δύσεως, ένῶ θά έλεγε κανείς ότι θά έπρεπε νά συμβαδίζη μέ τή λογική τής επιστήμης, βρισκόταν συνέχεια στό άντίθετο μέτωπο. Επισημαίνουμε τή θέση τής Ίεραρχίας τής Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας, ή όποία μέσω επισήμου όργάνου της, τής Ίερας Έξετάσεως, καταδίκασε επιστήμονες και ως παράδειγμα αναφέρουμε τή δίκη τοϋ Γαλιλαίου πού έγινε τό 1631. Άπό τήν άντίθετη πλευρά τή Γαλλική Έπανάσταση (1789), πού διαπο-

τίστηκε από τό πνεῦμα τοῦ Διαφωτισμοῦ καί πού οἱ πρωτεργάτες της κατέσφαξαν ἑκατοντάδες Φραγκολατίνους ἱερεῖς.

Παράλληλα, τά θρησκευτικοφιλοσοφικά συστήματα Ἀσιατικῆς προελεύσεως ἐκφράζοντας τήν πίστη τους σ' ἕνα ἀπρόσωπο Θεό προσφέρουν στούς ὀπαδούς τους διαμέσου τῆς ἀσκητικῆς τους, πού συνήθως προβάλλεται μέ τήν ἀτραπό τῆς γιόγκα καί τοῦ διαλογισμοῦ, τήν ἐπίτευξη τῆς ὑψιστης διανοητικῆς καταστάσεως, πού πολλοί τήν ὀνομάζουν νοητική στάση ἢ κατάσταση καί πού ὀδηγεῖ τόν ἄνθρωπο στήν αὐτοπραγμάτωση, στήν αὐτοθέωση. Στήν πλάνη αὐτή τῆς αὐτοθεώσεως ὁ ἄνθρωπος διαλύεται μέσα στήν ἄβυσσο τοῦ ὑπερπροσωπικοῦ ἀπολύτου ἀπό μιά ἀπρόσωπη “Κοσμική Δύναμη” ἢ “Ὑπερσυνειδητότητα”. Οἱ πνευματικές ἐμπειρίες, πού προσφέρουν αὐτές οἱ ὀμάδες καί δελεάζουν ὄσους δέν ἔχουν βιώσει τή Θεία Χάρη μέσα στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, στηρίζονται σέ ψυχοτεχνικές μεθόδους καί στή μεγαλύτερη ἀξιοποίηση τῆς διανοίας, πού θά τοῦς ὀδηγήσει σ' αὐτές τίς θεῖες δῆθεν ἐμπειρίες καί ὀπτασίες. Ἡ καρδιά αὐτῶν παραμένει ἐμπαθῆς καί βέβαια δέν μπορεῖ νά ἀνοίξει γιά νά γίνη ἡ εἴσοδος τῆς νοερᾶς ἐνέργειας καί τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ. Μέ τήν ἄσκηση τοῦ ὑπερβατικοῦ διαλογισμοῦ, τῆς ἐπικλήσεως τῶν “μάντρας” τύπου Ζέν, Ράμ, Ὁμ, Σο-Χάμ κ.λ.π. ἐκφράζεται ἕνας ὑπερήφανος, ἐωσφορικός, ἀτομισμός πού ὀδηγεῖ στήν πλάνη τῆς αὐτοθεώσεως. Ἐνῶ ἡ ἄσκηση τῆς νοερᾶς προσευχῆς, πού ἔχει ὡς βάση τή μετάνοια, φανερώνει πρακτική ταπεινοφροσύνη. Ἡ εὐχή τοῦ Ἰησοῦ τρέφει καί συντηρεῖ τό θεῖο ἔρωτα καί τήν πρός τόν πλησίον ἀγάπη καί ὀδηγεῖ στή θέωση τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου.

Τό τρίτο εἶδος πλάνης τῆς λογικῆς σχετίζεται μέ τοῦς κατ' ὄνομα καί τύπον Ὁρθοδόξους. Ἡ πλάνη αὐτή εἶναι πιό δυσδιάκριτη· παρατηρεῖται σ' αὐτούς πού ἔχουν πιστέψει στήν ὑπαρξη

τοῦ ὑπερφυσικοῦ, ἀκτίστου, στήν πραγματικότητα τήν ὑπέρ λόγον, ἀλλά ἐξαιτίας τοῦ ὑπερτροφικοῦ λογικοῦ τους καί τῶν παθῶν πού κατοικοῦν “ἐν τόπῳ ἀγίῳ”, στήν καρδιά τους, δέν ἔχουν ἐπιτύχει οὐσιαστική ἔνωση μέ αὐτό τό ὑπερφυσικό καί ἄκτιστο πού εἶναι ὁ Θεός. Σ' αὐτή τήν κατηγορία ἀνήκουν αὐτοί πού ἔχουν μία διανοητική σχέση μέ τό Θεό, ἐπαναπαύονται σ' αὐτό καί νομίζουν ὅτι γνωρίζουν τό Θεό. Δέν ἔχουν ὅμως ἐπιτύχει τή θεία ἔνωση, πού σχετίζεται μ' ὅλη τήν ὑπαρξη τους καί κυρίως μέ τή νοερά ἐνέργεια στήν καρδιά τους. Εἶναι αὐτοί πού μπορεῖ νά ἔχουν ἐξωτερικά μιά ἠθική ζωή, ἀλλά οὐσιαστικά δέν γνωρίζουν τί σημαίνει καθαρότητα καρδίας, δυσπιστοῦν στίς θαυματοποιίες τῶν Ἀγίων, οὔτε ἔχουν κἄν γνωρίσει τόν ἑαυτό τους. Ἡ εἴσοδος τῆς νοερᾶς ἐνέργειας στήν καρδιά συντείνει στήν ἐνοποίηση τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς καί φανερώνει τήν καθαρότητα τοῦ νοῦ, τονίζει ὁ Παλαμάς. Τότε ὁ ἄνθρωπος ποθεῖ καί ἐργάζεται κάθε ἀρετή, ὡς ἐναρμονισμένη στή φύση του, καί γίνεται δυσκίνητος γιά κάθε κακία. Ἐτσι καθίσταται ἱκανός νά δεχθῆ τά θεῖα χαρίσματα, τή διόραση, τήν προόραση. Παράλληλα, αὐτογνωσία ἔχει ἐκεῖνος πού ἔχει γνωρίσει ἐμπειρικά τή νοερά ἐνέργεια, γιατί αὐτήν ἐννοεῖ ὁ ἄπ. Παῦλος ὅταν λέει «τίς γάρ οἶδεν ἀνθρώπων τά τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μή τό πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τό ἐν αὐτῷ». Αὐτό τό “πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου” εἶναι ἡ νοερά ἐνέργεια μέσα στήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου πού κοινωνεῖ μέ τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ὑποδεικνύει τά λάθη πού κάνει στίς σχέσεις του μέ τό συνάνθρωπό του, τίς ἐλλείψεις καί ὑπερβολές πού κάνει στή ζωή του, τόν ἐλέγχει γιά κάθε κατ' ἐνέργεια καί κατά διάνοια παρεκτροπή ἀπό τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ, τόν προτρέπει πρός μετάνοια, τόν παρηγορεῖ.

Στήν κατηγορία αὐτή ἀνήκουν καί ὅσοι ὀμιλοῦν, γράφουν περὶ Θεοῦ, θεολογοῦν, ἀλλά δέν γνωρίζουν ἐμπειρικά, βιωματικά Αὐ-

τόν. Ὁ Γρηγόριος Ἀκίνδυνος, ἀρχικά μαθητής τοῦ Παλαμᾶ καί μετὰ σφοδρός κατήγορός του, θεολογοῦσε, εἶχε γνώση τῆς Πατερικῆς γραμματείας, ἀλλά δέν εἶχε τήν προαπαιτούμενη πείρα τῆς Χάριτος· γι' αὐτό ἔπασσε σέ τόσες παρερμηνεῖες. Ἡ ἀληθινή καί ἀπλανῆς θεολογία ἀπορρέει ἀπό τή μέθεξη τῶν ἀκτίστων θεοποιῶν ἐνεργειῶν, ἀπό τήν ὑπερφυσική αὐτή ἔνωση, «*παρ' ἧς μόνης ἐγγίνεται καί τό θεολογεῖν ἀσφαλῶς*». Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὀνόμασε τόν Βαρλαάμ «*ἀπραξίας καθηγητή*», ἐπειδή δέν εἶχε ἐμπειρική βίωση τῆς προσευχῆς καί τῆς θείας ἐνώσεως. Ἐξάλλου κατά τόν Παλαμᾶ καί ὁ διάβολος εἶναι ἔμπειρος τῶν Γραφῶν καί μπορεῖ νά διαλέγεται καί νά μακρηγορῇ.

Ἀξίζει νά ἐπαινεθοῦν σύγχρονοι ἀκαδημαϊκοί θεολόγοι πού ἐπισημαίνουν ὅτι “τό κλειδί” γιά τήν κατανόηση τῶν δογμάτων, ἡ ὁδός τῆς αὐθεντικῆς θεολογήσεως εἶναι ἡ βίωση τῆς Χάριτος, ἡ ἐμπειρία πού θά ἀποκτηθῇ διά τῆς ὀρθοδόξου ἀσκήσεως, τῆς ἐπιδιώξεως καί ἐπιμελείας τῆς καθαρότητος τῆς καρδίας. Κεντρικό καί οὐσιαστικό σημεῖο τῆς διδασκαλίας τοῦ ἀγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ εἶναι ὅτι ἡ θέωση τοῦ ἀνθρώπου δέν ἀποτελεῖ ἠθικό γεγονός στηριζόμενο στή λογική τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά ὄντολογικό, ἐμπειρικό γεγονός, πού ἀφορᾷ ὅλη τήν ὑπαρξη τοῦ ἀνθρώπου. Πρόκειται γιά προσωπική μέθεξη τῶν ἀκτίστων ἐνεργειῶν τοῦ προσωπικοῦ Θεοῦ.

Στή μοναχική ζωή ὁ πειρασμός τῆς λογικῆς ἐκδηλώνεται μέ τή διακριτική ὑπακοή καί φανερώνει τήν ὑπαρξη τῶν παθῶν τῆς ὑπερηφανίας καί δειλίας, μικροψυχίας. Ὁ ἀληθινός ὅμως ὑποτακτικός ἐλεύθερα καί αὐτεξούσια κάνει ἀδιάκριτη ὑπακοή, δέν ἐξετάζει δηλαδή λογικά τίς ἐντολές τοῦ Ἐρόντα. Οἱ πρῶτοι καρποί πού θά γευθῇ ἀπό τήν ἐργασία του αὐτή εἶναι ἡ ταπείνωση καί ἡ ἀφοβία ἔναντι τῶν θλίψεων καί τῶν πειρασμῶν. Ἡ ἀδιάκριτη

ὑπακοή θά φέρη τήν καθαρότητα τοῦ νοῦ, θά ὀδηγήσῃ τό μοναχό στήν ἀπόκτηση τῆς καθαρᾶς προσευχῆς, ὅπως πολύ συχνά τονίζει στά ἔργα του ὁ μακάριος γέροντας Σωφρόνιος ἀπό τό Ἔσσεξ. Γιατί ὁ μοναχός περιορίζοντας τή λογική του ἐνέργεια διά τῆς ἐκκοπῆς τοῦ ἰδίου θελήματος ἀνακαλύπτει τή νοερά ἐνέργεια στήν καρδιά του, τή νοερά προσευχή. Κατ' ἐπέκταση καί κάθε χριστιανός, ὅταν ἐλεύθερα ταυτίσει τό θέλημά του μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, καί τό ἐφαρμόζει πρακτικά σέ κάθε περίσταση, θά ἀποκτήσῃ ἐμπειρία τῆς ἐν Θεῷ ζωῆς, θά γίνῃ ἡ ζωή τοῦ Θεοῦ δική του ζωή. Τότε ὁ ἄνθρωπος γίνεται πράγματι λογικός καί ἐνεργεῖ λογικά, ἐνάρετα καί κάνει σωστή χρήση τοῦ αὐτεξουσίου σέ κάθε ἀπόφασή του καί ἐνέργεια. Κάθε παράβαση καί παρέκκλιση ἀπό τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅποιεσδήποτε ἀνθρώπινες λογικές σκοπιμότητες καί ἄν ἐξυπηρετῇ, οὐσιαστικά εἶναι παράλογη, πλάνη καί ἁμαρτία.

Στή Δύση καί γιά ὅσους ἔχουν ἐπηρεασθῇ ἀπό τή θεολογία, τή φιλοσοφία καί τά κοινωνικά ρεύματα τῆς Δύσεως, ἡ λογική ἐναντιώνεται στήν πίστη, τό φυσικό ἀντιπαρατίθεται πρὸς τό ὑπερφυσικό καί τό ἀντίθετο. Γίνεται αὐτό, γιατί αὐτοί οἱ ἄνθρωποι δέν διακρίνουν τή νοερά ἐνέργεια τοῦ ἀνθρώπου, πού ἀποτελεῖ δέκτη τῆς ἀκτίστου γνώσεως τοῦ Θεοῦ, ἀπό τή λογική ἐνέργεια, πού ἀποτελεῖ ὄργανο τῆς κτιστῆς γνώσεως. Ἡ ὀρθόδοξη θεολογία, κατανουούμενη σωστά καί χωρίς σχολαστικές ἐπιδράσεις, ποτέ δέν μπορεῖ νά συγκρουστῇ μέ τήν ἐπιστήμη καί τή φιλοσοφία, οὔτε ζητάει καμμιά θυσία τοῦ λογικοῦ, πού ἀσχολεῖται μέ τήν κτιστή γνώση. Τή λογική ὅμως, πού θέλει νά γνωρίσῃ μέ αὐθεντικό τρόπο, νά κάνει ἀντικείμενο μελέτης τῆς τό Ἄκτιστο, τήν ἀπορρίπτει. Δόγμα τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας εἶναι: «*Θεόν φράσαι ἀδύνατον, νοῆσαι ἀδυνατώτερον*». Ἡ ὀρθόδοξη ἀσκητική παρέχει στόν ἄνθρωπο τή

δυνατότητα μεταμορφώσεως τῆς πεπτωκυίας υπερτροφικῆς λογικῆς του.

Ὁ ἄνθρωπος μόνο τότε θά κάνει καλή χρήση τῆς λογικότητος πού τοῦ ἔδωσε ὁ Θεός, ὅταν ἀνακαλύψῃ τή νοερά ἐνέργεια στήν καρδιά του καί τήν καταξιώσει διαμέσου τῆς ἀσκητικῆς παραδόσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τότε ὁ ἄνθρωπος, πού εἶναι “ἐν δυνάμει” πρόσωπο, ἀρχίζει νά γίνεται “ἐν ἐνεργείᾳ” πρόσωπο, ὅταν φανερωθῇ καί μεταμορφωθῇ «ὁ κρυπτός τῆς καρδίας ἄνθρωπος» διά τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ. “Ὅταν τό «εἰδεχθῆς προσωπεῖον» πέση καί στή θέση του ἀποκαλυφθῇ τό χριστοειδές πρόσωπο. Ἡ θέωση καθιστᾷ τόν ἄνθρωπο πρόσωπο κατ’ εἰκόνα τοῦ ἀπολύτου προσώπου τοῦ Χριστοῦ. Κατά τή θέωση τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία μαρτυρεῖ τήν κοινωνία διακεκριμένων καί ἀλληλοπεριχωρούμενων προσώπων, μεταξύ τοῦ μυριοὑποστάτου ἀνθρώπου καί τῆς Ἁγίας Τριάδας, ὁ ἄνθρωπος μέ ἐκδηλῆ τή νοερά ἐνέργεια μέσα στήν καρδιά του ἐνώνεται μέ τήν ἄκτιστο θεοποιό Χάρη. Τό πρόσωπο ὑποστασιάζει κάθε ἀξία, ἔτσι ὑποστασιάζει τή νοερά ἐνέργεια, ἀλλά καί τή λογική ἐνέργεια, λογικότητα. Μόνο ὁ ἄνθρωπος πού γίνεται πρόσωπο διά τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ μπορεῖ νά κάνει καλή χρήση τῆς λογικότητος, γιατί τότε ὁ ἄνθρωπος βρισκόμενος στό στάδιο τοῦ φωτισμοῦ ἔχει ἐλευθερωθῇ ἀπό τά δεσμά τῶν παθῶν καί ιδιαίτερα τῆς υπερφανεΐας, πού ἐκδηλώνεται μέ τήν υπερτροφική λογική.

Καλή χρήση τῆς λογικότητος γίνεται, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἔχει γνωρίσει ἐμπειρικά τή διάκριση μεταξύ τῆς λογικῆς καί νοερᾶς ἐνεργείας του. Τότε δέν ἀφήνει νά προπορεύεται ἡ λογική του στήν ἐν Θεῷ ἐμπειρία του. Καί σ’ αὐτή τήν ἐμπειρική σχέση μέ τό Θεό ἡ νοερά ἐνέργεια τοῦ ἀνθρώπου, ὁ νοῦς ὡς τό μοναδικό ὄργανο τῆς θεΐας ἐποψΐας-ἐνοράσεως, ἐνώνεται μέ τήν ἄκτιστη

θεοποιό ἐνέργεια, κοινή στά πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδας. Στό νοῦ θά ἀποκαλυφθῇ ὁ Θεός, ἡ λογική ὡς ἐνέργεια θά εἶναι ἐκείνη πού θά διατυπώσῃ καί θά ἐκφράσῃ τίς ἐμπειρίες τοῦ νοῦ. Ἡ υπερφυσική αὐτή ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ στόν ἄνθρωπο διαμέσου τῆς νοερᾶς ἐνεργείας μᾶς δείχνει τό ἀνώτερο ἐπίπεδο, πού φωτίζει τό κατώτερο ἐπίπεδο τῆς ἐπίγειας ζωῆς, τή φυσική ἀποκάλυψη, πού γίνεται μέ τή λογική. Τότε στή διάνοια τοῦ ἀνθρώπου κινοῦνται διάφορες θεωρίες: ὅπως γιά τίς εὐεργεσίες τοῦ Θεοῦ, μελέτη θανάτου, κρίσεως καί παραδείσου, ἐπίγνωση καί μελέτη τοῦ ἐπί γῆς βίου τοῦ Χριστοῦ καί τῶν ἁγίων Του, θεωρία περί τῶν αἰσθητῶν καί νοητῶν κτισμάτων τοῦ Θεοῦ, μελέτη κενώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου, ἐπίγνωση τῶν Χριστολογικῶν καί Τριαδολογικῶν δογμάτων. Ὁ χριστιανός βρισκόμενος σ’ αὐτή τήν πνευματική κατάσταση ἐκφράζει ἐν ἐνεργείᾳ τή λογική εἰκόνα τοῦ Θεοῦ καί ἀναμφίβολα κάνει σωστή χρήση καί τῶν μελῶν τοῦ σώματός του. Μόνον ἔτσι ἀποδίδεται ἡ «ἐν πνεύματι καί ἀληθείᾳ» προσκύνηση τοῦ Θεοῦ καί προσφέρεται ἡ «λογική λατρεία» ἀπό τόν πιστό. Τότε ὁ πιστός μπαίνει στήν ὁδὸ τῆς ἐμπειρικῆς θεολογίας. Ἀποκτᾷ τή θεοπτία, τή βίωση τῆς Θεΐας Χάριτος διαμέσου τῆς νοερᾶς ἐνεργείας καί κατόπιν θεολογεῖ αὐθεντικά καί ἀπλανῶς διαμέσου τῆς λογικῆς του ἐνεργείας. “Ἄν ἡ θεολογία παραμένει στό ἐπίπεδο τῆς διανοήσεως καί δέν εἶναι ἀπόρροια τῆς θεοπτίας, λείπει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὅτι μέγα χάσμα τίς διαχωρίζει, σάν νά ὀμιλῆς γιά κάτι πού δέν ἔχεις δεῖ, δέν ἔχεις ἀποκτήσει. Ὁ χαρισματοῦχος θεολόγος ἔχει ἀνεπτυγμένη στό ἔπακρο καί τή νοερά καί τή λογική του ἐνέργεια.

Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος ἐγκλωβισμένος στή λογικοκρατία, τήν τεχνοκρατία καί τόν ἀνθρωπιστικό ρεαλισμό πού χαρακτηρίζει τήν ἐποχή μας, ἀδικεῖ τόν ἑαυτό του. Ἐγκαταλείπει τόν χῶρο

τῆς ἐλευθερίας τοῦ πνεύματος στό ἐπίπεδο τῆς ἐγκοσμιοῦτος. Ὁ Παλαμᾶς προβάλλει στόν σύγχρονο ἄνθρωπο τήν ἀλήθεια καί ζωή πού διανοίγει τό ἀνθρώπινο πρόσωπο στήν ἀπειρότητα. Ἔτσι ἡ ἐπίγεια ζωή γίνεται προπαρασκευή γιά τήν αἰωνιότητα καί ὁ ἄνθρωπος ἐνσυνείδητα καί ἐλεύθερα μέ τή Χάρη τοῦ Θεοῦ μεταμορφώνεται σέ αἰώνιο πρόσωπο κατ' εἰκόνα τοῦ Θεοῦ.

Σωστή ἀντιμετώπιση τῶν ραγδαίων τεχνολογικῶν ἐξελίξεων, ιδιαίτερα τῆς γενετικῆς καί τῆς πληροφορικῆς, ὅπως ἄλλωστε καί ἐνώπιον μιᾶς οἰκολογικῆς καταστροφῆς, μπορεῖ νά γίνῃ μόνο ἀπό ἐπιστήμονες καί πολιτικούς φορεῖς πού ἔχουν ἐξίσου ἀνεπτυγμένη μαζί μέ τή λογική τους καί τή νοερά ἐνέργεια, τήν ἄμεση ἐμπειρία, κοινωνία μέ τό Θεό. Διαφορετικά μόνη ἡ λογική καί ἡ ὁποιαδήποτε νοησιαρχική ἠθική παραμένουν ἀνίσχυρες μπροστά στίς μεγάλες προκλήσεις εἴτε τῶν συγχρόνων ἐπιστημονικῶν ἐπιτεύξεων εἴτε τοῦ ἀκόρεστου καταναλωτισμοῦ.

Ὁ ἄνθρωπος, «κεκοπιακῶς καί πεφορτισμένος τῇ καρδίᾳ» ἀπό τήν ἁμαρτία, τό ἄγχος τοῦ ὑλιστικοῦ καί εὐδαιμονιστικοῦ τρόπου ζωῆς, ζητᾶ (μέ τρόπο ἄμεσο ἢ ἔμμεσο) νά δῆ, ὥστε νά ζήσει καί ὁ ἴδιος ἐκεῖνο τό βίωμα πού θά τοῦ ἀναπαύσῃ τή βεβαρημένη συνείδηση, θά τοῦ γεμίσει τό κάθε εἶδος ὑπαρξιακό κενό. Ἐμεῖς τοῦ προτείνουμε τό βίωμα, τό σύμφωνο μέ τήν Πατερική Παράδοση. Ἡ ἐπιστροφή στούς Πατέρες, τό “σύνθημα” πού ἄρχισε νά κυριαρχῇ ξανά μέσα στή συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας πρὶν λίγα χρόνια, δέν σημαίνει τήν ἐπιδίωξη ἐμπλουτισμοῦ γνώσεων ἀπό τήν Πατερική γραμματεία, πού γίνεται διά τῆς λογικῆς, ἀλλά κυρίως σημαίνει τήν ἐφαρμογή τοῦ Πατερικοῦ βιώματος, πού φανερόνεται μέ τήν ἀνακάλυψη τῆς νοερᾶς ἐνέργειας στήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου διά τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ.

Ὅταν ὑποτιμᾶται τό μεγαλεῖο τῆς χριστιανικῆς ἀνθρωπολογίας, φαλκιδεῦεται ἡ χριστιανική ζωή. Ἡ ὑποτίμηση αὐτή δέν εἶναι ἀπόδειξη ταπεινοφροσύνης, ἀλλά πλάνη καί μεγάλη ἁμαρτία, πού ἀποκλείει τήν προσέγγιση τῆς ἀληθινῆς μετάνοιας. Ἐκφράζει ἐπίσης πνευματική ἀνωριμότητα καί κατωτερότητα ὁ λόγος καί ἡ σκέψη, ὅτι ἐμεῖς δέν εἴμαστε ἄξιοι βιώσεως τῶν πνευματικῶν ἐμπειριῶν τῶν Ἀγίων. Μέσα στήν Ὁρθοδοξία ὅμως ὑπάρχουν πολλές βαθμίδες βιώσεως τοῦ Ἀκτίστου καί μποροῦν νά τίς ζήσουν ὅσοι τίς ποθοῦν, ἀρκεῖ νά γνωρίζουν τόν τρόπο, τήν ὁδὸ πού ὀδηγεῖ σ' αὐτές, ὥστε νά μὴ ἐκπειράζον τόν Θεό.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ὁ μύστης καί κήρυξ τῆς Χάριτος, ἀναφέροντας τά συστατικά στοιχεῖα τῆς ἀνθρώπινης ὑπάρξεως γράφει: «ὁ πνευματικός ἄνθρωπος ἐκ τριῶν ὑφέστηκε· χάριτος Πνεύματος ἐπουρανοῦ, ψυχῆς λογικῆς καί γηίνου σώματος». Ἄρα ὁ πνευματικός ἄνθρωπος, ἂν πρέπη νά γνωρίζῃ σαφῶς ὅλα τά μέλη τοῦ σώματός του, ὀφείλει νά γνωρίζῃ τά περί τῆς ἄκτιστης θεοποιῦ Χάριτος ποιά εἶναι ἡ φύση καί τά ιδιώματά Της, ποιά ἡ σχέση Της καί πῶς ἀποκτᾶται ἀπό τόν ἄνθρωπο, ποιά τήν εὐνοοῦν καί ποιά τήν ἀπομακρύνουν. Παράλληλα ὁ πνευματικός ἄνθρωπος ὀφείλει νά γνωρίζῃ τίς δυνάμεις τῆς ψυχῆς του καί ἰδιαίτερα πῶς θά ἀνακαλύψῃ καί θά ἀξιοποιήσῃ τή νοερά ἐνέργεια, πού τόν καθιστᾶ κοινωνό μέ τή θεοποιό ἐνέργεια τῆς Ἀγίας Τριάδος καί, ὅπως λέει ὁ Παλαμᾶς, ἄναρχο καί ἀίδιο ἀλλά καί καινή κτίση, νέο ἄνθρωπο, κατὰ Χάριν θεοῦ.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΜΑΚΡΑΙΩΝΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ(*)

*Αρχιμ. Γεωργίου
Καθηγουμένου Ἱ. Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου*

Διανύουμε τήν εὐλογημένη περίοδο τοῦ Πεντηκοσταρίου, ὅπου τά πάντα καταυγάζονται ἀπό τό ἀνέσπερο φῶς τοῦ Ἁναστάτος Χριστοῦ.

Εὐλογημένη καί ἡ σημερινή μας σύναξις μέ τήν εὐχή, πρωτοβουλία καί παρουσία τοῦ Σεβασμιωτάτου καί τήν συμμετοχή τῶν τιμιωτάτων Γερόντων, Γεροντισσῶν καί Ἀδελφῶν τῆς θεοσώστου αὐτῆς Μητροπόλεως Δημητριάδος καί Ἀλμυροῦ.

Δέν εὐρίσκω καταλληλότερο χαιρετισμό ἀπό τόν λειτουργικό χαιρετισμό: Ἀδελφοί καί Ἀδελφαί, ὁ Ἀναστάς Χριστός ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν καί ἦν καί ἔστι καί ἔσται.

Τό νά ὁμιλῆ κανεῖς περί Μοναχισμοῦ, ἐνῶ αἰσθάνεται ὅτι δέν ἔχει ἀκόμη ὠριμάσει εἰς τήν μοναχικήν ζωήν, εἶναι καί δύσκολο καί ἐπικίνδυνο.

Δέν θά κατακριθοῦμε, κατά τόν ἅγιο Ἰωάννη τῆς Κλίμακος, γιατί δέν ἐθεολογήσαμε, ἀλλά γιατί δέν ἐπενθήσαμε. «Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοί παρακληθήσονται» (Ματθ. ε', 4).

(*) Εἰσήγησις τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας, Ἀρχιμανδρίτου Γεωργίου, στήν μοναστική ἡμερίδα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος καί Ἀλμυροῦ, τήν 25ῃ Μαΐου 2000, στήν Ἱερά Μονή Ἁνω Ξενιάς.

Ζητοῦμε ὅμως, ὅπως τό Πανάγιο Πνεῦμα παρακαλῆ τάς καρδίας μας, ἔστω καί ἐάν δέν ἐπενθήσαμε ὅσο πρέπει εἰς μοναχοῦς.

Ταπεινός ἀγιορείτης μοναχός μου εἶπε κάποτε: «Ἐγώ εἶμαι ἀμαρτωλός καί θά κολασθῶ, μου φθάνει ὅμως ὅτι ἐγνώρισα ἀγίους γέροντες, ὅπως τόν π. Παΐσιο».

Ποιός ὅμως εἶναι ὁ ρόλος τοῦ Ὁρθοδόξου Μοναχισμοῦ στήν μακραιώνα ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας;

Ἐάν τήν λέξι “ρόλος” τήν ἐκλάβωμε ὑπό τήν συνήθη ἔννοια, θά μπορούσαμε νά εἰποῦμε ὅτι ὁ ρόλος τοῦ μοναχοῦ εἶναι νά μή ἔχη ρόλο.

Τί ρόλο εἶχε ὁ πρῶτος τῶν μοναχῶν, ὅσιος πατήρ ἡμῶν Ἀντωνίος ὁ Μέγας; Ὁ ρόλος του δέν ἦταν κοινωνικά ἀναγνωρισμένος καί καταξιωμένος. Τί ρόλο μπορεῖ νά ἔχη ἓνας ἀνθρωπος πού ἀφήνει τούς συγγενεῖς του, ζῆ στήν ἔρημο, κατοικεῖ στά μνήματα, δέχεται τίς φοβερές ἐπιθέσεις τῶν κακοποιῶν πνευμάτων, νηστεύει, ἀγρυπνεῖ συνεχῶς, ἐκδημεῖ τοῦ κόσμου καί ἐνδημεῖ στόν Θεό, ἐπιδιώκει τήν καταφρόνησι ὅσο οἱ ἄλλοι τήν τιμή, τήν ἀκτημοσύνη ὅπως οἱ ἄλλοι τήν πολυκτημοσύνη, τήν ἀδοξία ὅπως οἱ ἄλλοι τήν δόξα, τήν μίμησι τοῦ Χριστοῦ ὄχι ὡς τοῦ δεδοξαμένου Κυρίου ἀλλά ὡς τοῦ πάσχοντος δούλου;

Εἶναι φυσικό ὅτι ὁ κόσμος δέν μπορεῖ νά ἀναγνωρίσῃ ρόλο στούς μωρούς καί σαλούς διά Χριστόν. Μπορεῖ ποτέ ἡ διά Χριστόν σαλότης νά εἶναι ρόλος ἀναγνωρισμένος ἀπό τήν κοινωνία;

Κάθε μοναχός γίνεται σαλός γιά τόν κόσμο, προκειμένου νά καταφρονήσῃ τόν κόσμο καί νά γίνῃ μοναχός.

Πρέπει κανεῖς νά γίνῃ σαλός διά Χριστόν, γιά νά θεωρήσῃ ὡς ἀπαξία ὅ,τι ὁ κόσμος ἔχει ὡς ἀξία καί νά θεωρήσῃ ὡς ἀξία ὅ,τι ὁ κόσμος ἔχει ὡς ἀπαξία.

Γιά τούς κοσμικούς αξίες είναι ή δόξα, τό χρήμα, ή αναγνώρισις, τό σέξ, ή αυτοδιοίκησις, τό ίδιον θέλημα.

Γιά τούς μοναχούς αξίες είναι ή αδοξία, ή πτωχεία, ή ξενιτεία, ή παρθεσία, ή υπακοή, ή έκκοπή του θελήματος.

Στήν απόφασι κάποιας ψυχής και μάλιστα νέου ή νέας να άσπασθή τήν μοναχική πολιτεία, οί κοσμικοί και μάλιστα οί συγγενείς (όταν δέν έχουν νοϋν Χριστού), παθαίνουν σόκ, θυμώνουν, ύβρίζουν, άπειλούν. Τήν απόφασι για μονασμό θεωρούν τρέλλα και θάνατο. Και από τήν σκοπιά που βλέπουν τά πράγματα, δέν έχουν άδικο.

Πρέπει να τρελαθῆ ο άνθρωπος για τήν λογική του κόσμου, προκειμένου να γίνῃ μοναχός. Κανείς λογικός κατά κόσμον δέν μπορεί να γίνῃ μοναχός.

Και ή είσοδος στο μοναστήρι είναι όντως θάνατος εκούσιος, γιατί πώς μπορεί να αναστηθῆ κατά Θεόν, εάν δέν πεθάνῃ κατά κόσμον; Πρέπει κατά τόν λόγο του Κυρίου να απολέσῃ τήν ψυχή του, για να τήν σώσῃ.

Έτσι οί κοσμικοί τρομάζουν, γιατί βλέπουν τόν μοναχό να μπαίνει στο μοναστήρι για να πεθάνῃ. Βλέπουν τό μοναστήρι ως τάφο. Εάν όμως είχαν πίστι, θα έβλεπαν και τήν άλλη όψη της πραγματικότητας, ότι δηλαδή τό μοναστήρι είναι ζωποικός τάφος, όπως ο τάφος του Χριστού. Ο μοναχός πεθαίνει για να ζήσῃ. Ο τάφος γίνεται λίκνον ζωής. Ο πεθαμένος μοναχός είναι και αναστημένος.

Ο κόσμος που βλέπει μόνο τόν θάνατο του μοναχού και όχι τήν ανάστασί του, είναι φυσικό να μη αναγνωρίζῃ κάποιο κοινωνικό ρόλο στον Μοναχισμό. Τί ρόλο να έχουν οί πεθαμένοι;

Για τούς πιστούς όμως οί πεθαμένοι και αναστημένοι μοναχοί είχαν και έχουν ένα σπουδαιότατο ρόλο: να είναι μάρτυρες του

Θανάτου και της Αναστάσεως του Χριστού. Να εκπληροϋν τήν έντολή του Κυρίου: «έσεσθέ μοι μάρτυρες έως έσχάτου της γῆς».

Βέβαια, κάθε Χριστιανός καλείται να είναι μάρτυς του Σταυρωθέντος και Αναστάντος Χριστού. Ο μοναχός όμως που θέλει να πεθάνῃ όχι μόνο ως προς τήν άμαρτία, όπως κάθε Χριστιανός πρέπει να θέλῃ, αλλά και ως προς τίς νόμιμες και έπιτρεπόμενες χαρές της ζωής, όπως είναι ο γάμος, για να ζήσῃ σε άπόλυτο βαθμό τήν ένωσι με τόν σταυρωθέντα και αναστάντα Χριστόν, γίνεται με τήν ολοκληρωτική του αφιέρωσι ένας δυνατός μάρτυς του Χριστού.

Η άμφίεσις του μοναχού είναι ένδεικτική της άποστολής του, του ρόλου του να μετανοῆ και πενθῆ διά βίου για τόν έαυτό του και για όλο τόν κόσμο, να συμερίζεται τόν Σταυρό και τό Πάθος του Χριστού. Τό ιερό Σχῆμα του Μεγαλοσχήμου έχει κεντημένα τά σύμβολα του Πάθους του Κυρίου. «Όμως ο Σταυρός του Χριστού, που διαλέγει ο μοναχός ως τρόπο ζωής, γίνεται γι' αυτόν ζωή και ανάστασις. Τό πένθος του είναι χαροποιόν και ή λύπη του χαρμολύπη.

Η σταυροαναστάσιμη μαρτυρία των μοναχών προς τόν κόσμο είναι ή αποταγή των.

Ο δυτικός μοναχισμός δέν άντεξε στον πειρασμό να κρατήσῃ τόν μοναχισμό χωρίς κοινωνικό ρόλο. Γι' αυτό εισήγαγε τόν άκτιβιστικό μοναχισμό. Οί μοναχοί για τήν κοσμική νοοτροπία πρέπει να έχουν ρόλο κοινωνικά άποδεκτό. Να ιδρύουν, διευθύνουν και ύπηρετοϋν σε σχολεία, σε νοσοκομεία και άλλα όμοια. Έτσι έπαυσε τό κήρυγμα του Σταυρού να είναι Ίουδαίους σκάνδαλο και Έλλησι μωρία. Έμεϊς όμως οί Όρθόδοξοι, Χάριτι Θεού, κηρύσσομε διά του έσταυρωμένου βίου των ήσυχαστών μοναχών Ίησοϋν Χριστόν και τουτον έσταυρωμένον.

Ποτέ ὁ Ὁρθόδοξος μοναχισμός δέν ἔγινε δραστήριος (ἀκτιβιστικός), γιατί θά ἔπαυε νά εἶναι Ὁρθόδοξος.

Ἡ ἱερά ἡσυχία εἶναι, κατά τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Θεολόγο, θεοποιός.

Οἱ ἅγιοι Πατέρες καί μάλιστα οἱ νηπτικοί μᾶς παραδίδουν τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο οἱ ἱερῶς ἡσυχάζοντες στίς ἱερές Μονές ἤ στά Ἡσυχαστήρια λαμβάνουν τήν ἐμπειρία τῆς ἐνώσεώς των μέ τόν Θεόν ἐν Χριστῷ.

Αὐτή ἡ ἐμπειρία, γιά τήν ὁποία τόσο δυναμικά ἐθεολόγησε ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ἔγινε ἐμπειρία ὅλης τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκκλησία πού στερεῖται μελῶν (ποιμένων καί ποιμαινομένων) μέ ἐμπειρία προσωπικῆς κοινωνίας μέ τόν Θεό, ἐκπύπτει σέ ἰδεολογία, ἠθικολογία, κοινωνικό ἀνθρωποκεντρικό ἴδρυμα. Ἡ ὀριζοντία διάστασις δέν ἐκφράζει τό μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας, ἐάν δέν συμπληρωθῆ ἀπό τήν κάθετο διάστασι, αὐτό πού σήμερα κατά δυτικῆ μάλλον ἐπίδρασι λέμε πνευματικότητα, ἀλλά πατερικά θά πρέπει νά ὀνομάζουμε ἐμπειρία καί κοινωνία μέ τόν Θεό.

Ἐάν οἱ ἄνθρωποι δέν βροῦν αὐτή τήν ἐμπειρία στήν Ἐκκλησία, γιά νά ξεδιψάσουν τόν λυτρωτικό πόθο τῆς θεοπλάστου ψυχῆς των, καταφεύγουν στά θολά νερά θρησκευτῶν, παραθρησκευτικῶν αἰρέσεων πού ὑπόσχονται ὑπέρογκες καί ὑπερφυσικές ἐμπειρίες. Ἀπ' αὐτά τά θολά νερά σιγά-σιγά οἱ ἄνθρωποι δηλητηριάζονται καί ἀρρωσταίνουν θανάσιμα.

Ὁ ρόλος τοῦ μοναχισμοῦ νά τροφοδοτῆ τήν Ἐκκλησία μέ ἐμπειρίες κοινωνίας μέ τόν Θεό, φυσικά, δέν εἶναι κοινωνικά ἀναγνωρίσιμος.

Τό Ἄκτιστο Φῶς δέν τό βλέπουμε ὅλοι. Αὐτοί ὅμως πού τό βλέπουν, μᾶς παρηγοροῦν. Ὁ ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος, ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς καί ὅλη ἡ χορεία τῶν ἡσυχαστῶν,

ὁ μακαριστός Γέρων Σωφρόνιος Σαχάρωφ, γιά νά περιορισθῶ μόνο σ' αὐτούς πού ἐθεολόγησαν ἐκ προσωπικῆς ἐμπειρίας γι' αὐτό. Αὐτοί ἀποτελοῦν τίς κορυφές. Ἀλλά οἱ κορυφές δέν μποροῦν νά ὑπάρξουν χωρίς τήν βᾶσι, δηλαδή τόν Ὁρθόδοξο Μοναχισμό.

Ἐχοντες οἱ μοναχοί τήν ἐμπειρία τοῦ Ζῶντος καί Ἀληθοῦς Χριστοῦ, ἦσαν καί εἶναι ἰδιαίτερος εὐαίσθητοι σέ κάθε προσπάθεια παραχαράξεως τῆς πίστεως.

Βέβαια, διδάσκαλοι τῆς πίστεως εἶναι οἱ Ἐπίσκοποι καί οἱ ἐν τῷ κόσμῳ Ποιμένες. Οἱ μοναχοί ἀναδεικνύονται ὁμολογηταί τῆς Πίστεως, ὁσάκις ἡ πίστις κινδυνεύη.

Νά ὁμολογοῦν τήν πίστι καλοῦνται ἀπό τόν Κύριο ὅλοι οἱ πιστοί: «Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοί ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καί ἐγώ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς» (Ματθ. ι', 32). Ἡ παρακαταθήκη τῶν μεγάλων πατέρων τῆς ἐρήμου πρὸς τούς μοναχοὺς περιλαμβάνει πρωτίστως τήν ἀκριβῆ διαφύλαξι καί ὁμολογία τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως.

Ὁ ὅσιος καί ὁμολογητής Χαρίτων ἔλεγε χαρακτηριστικά: «Πρῶτα μέν οὖν τά τῆς πίστεως ὑγιῶς ἐχέτωσαν καί βεβαίως κινδύνῳ μηδενί σαλευόμενα. Ἐπειτα δέ καί βίος καθαρὸς ἔστω» (PG II, 916). Καί ὁ ὅσιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος συμβουλεύει τόν Ποιμένα τοῦ κοινοβίου: «Πίστεως ἀπαθοῦς καί δογμάτων εὐσεβῶν πρό πάντων κληρονομίαν τοῖς υἱοῖς καταλίμπανε». Ὁ δέ ὅσιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης ὀνομάζει τούς μοναχοὺς «νεῦρα καί ἐδραϊώματα τῆς Ἐκκλησίας» καί προσδιορίζει ὅτι «ἔργον δέ μοναχοῦ, μηδέ τό τυχόν ἀνέχεσθαι καινοτομεῖσθαι τό Εὐαγγέλιον, ἵνα μή ὑπόδειγμα τοῖς λαϊκοῖς προτιθέμενοι αἰρέσεως καί αἰρετικῶν συγκοινωνίας, τῆς ὑπέρ αὐτῶν ἀπωλείας λόγον ὑφέξωσι» (Ἐπιστολή 39).

Ἡ ἐκκλησιαστική Ἱστορία μᾶς παραδίδει πολλούς τρόπους πού οἱ μοναχοί ἐξεδήλωσαν τήν φροντίδα τους γιά τήν ἀκεραιότητα τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως.

Πρῶτον· Οἱ μοναχοί τῆς ἐρήμου ἐγκατέλειπαν προσωρινῶς τήν ἡσυχία καί κατήρχοντο στόν κόσμο, γιά νά ὁμολογήσουν τήν Ὁρθοδοξία καί νά στηρίξουν τούς Ὁρθοδόξους στήν ἀληθινή πίστι. Ἐτσι ὁ Μέγας Ἀντώνιος κατέβηκε στήν Ἀλεξάνδρεια, γιά νά διακηρύξη τήν ἀντίθεσί του στά δόγματα τῶν Ἀρειανῶν.

Δεύτερον· Οἱ μοναχοί ἠρνοῦντο νά κοινωνήσουν μέ τούς δεδηλωμένους αἵρετικούς. Οἱ ὅσοι Πατέρες μας Σάββας ὁ Ἡγιασμένος καί Θεοδόσιος ὁ Κοινοβιάρχης ἐδήλωναν, ὅτι προτιμοῦν νά ἰδοῦν τούς Ἁγίους Τόπους νά παραδίδωνται στό πῦρ, παρά νά δεχθοῦν ἐκκλησιαστική κοινωνία μέ τούς σεβηριανούς Μονοφυσίτας.

Τρίτον· Ὅταν τό ἀπαιτοῦσε ἡ περίστασις οἱ Μοναχοί ὠμολογοῦσαν τήν Ὁρθόδοξο πίστι ἐνώπιον βασιλέων, μέ ἀποτέλεσμα νά ὑφίστανται σκληρές τιμωρίες καί νά ἀναδεικνύωνται ὁμολογηταί καί μάρτυρες. Εἶναι γνωστός σέ ὅλους ὁ ὅσιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής, πού γιά τούς ἀγῶνες του κατά τῶν Μονοθελητῶν καί τήν ἀταλάντευτη ὁμολογία του τόν ἐξώρισαν δύο φορές καί τοῦ ἔκοψαν τήν γλῶσσα. Ὅμως πλῆθος μοναχῶν ὑπέμειναν παρόμοιες θλίψεις, ὅπως π.χ. οἱ μαθηταί τοῦ ὁσίου Ἀντωνίου, οἱ ὁποῖοι φυλακίσθηκαν, ἐξωρίσθηκαν, δούλεψαν σέ μεταλλεῖα, ἐπειδή δέν ὑπέκυψαν στίς πιέσεις τῶν Ἀρειανῶν νά δεχθοῦν τά αἵρετικά τους δόγματα. Πιό γνωστοί βέβαια εἶναι οἱ διωγμοί τῶν Μοναχῶν στά χρόνια τῆς Εἰκονομαχίας. Ἀλλά καί μετέπειτα τό μαρτύριο τῶν Ἀγιορειτῶν ὀσιομαρτύρων γιά τήν ἀντίστασί τους στήν φευδένωσι τῆς Λυῶν ἐπί Βέκκου, καθῶς καί τῶν ὁσίων Μελετίου καί Γαλακτίωνος τῶν Γαλησιωτῶν.

Τέταρτον· Οἱ ἡγούμενοι τῶν Μοναστηριῶν, χάριν τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως προτίμησαν τήν διάλυσι τῶν μοναστηριῶν τους ἀντί τῆς ὑποταγῆς στούς αἵρετικούς βασιλεῖς. Κλασικά παραδείγματα εἶναι ὁ ὅσιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, ὁ ἅγιος ὀσιομάρτυς Στέφανος ὁ Νέος καί οἱ ὅσοι Γρηγόριος, Προκόπιος καί Βασίλειος οἱ Δεκαπολίται.

Πέμπτον· Οἱ Μοναχοί συντάσσονται στό πλευρό τῶν Ὁρθοδόξων ἐπισκόπων, γιά νά ἐνισχύσουν τόν ἀγῶνα τους κατά τῶν αἱρέσεων. Ἐτσι ὁ ὅσιος Σάββας καί οἱ Μοναχοί τῆς Παλαιστίνης ἐνίσχυσαν τόν Ὁρθόδοξο ἀρχιεπίσκοπο Ἱεροσολύμων Ἡλία στόν ἀγῶνα του κατά τοῦ Σεβήρου τοῦ Μονοφυσίτου. Ἐπίσης ἀντιστάθηκαν μέ αὐτοθυσία στήν πρόθεσι τοῦ φιλομονοφυσίτου αὐτοκράτορος Ἀναστασίου τοῦ Δικόρου, νά ἐνθρονίσῃ μονοφυσίτη ἐπίσκοπο στόν θρόνο τῶν Ἱεροσολύμων. Ἐπί Εἰκονομαχίας ὁ ὅσιος Ἰωαννίκιος ὑπεστήριξε τόν ἅγιο Μεθόδιο.

Ἐκτον· Συμμετεῖχαν ἐνεργῶς στήν σύγκλησι Συνόδων, ὅπως π.χ. ὁ ὅσιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής γιά τήν συγκρότησι τῶν συνόδων τῆς Δύσεως κατά τῶν Μονοθελητῶν. Ἄλλοτε ἡ προσωπική τους γνώμη ἔπαιζε καθοριστικό ρόλο στήν ἀπόφασί τῶν αὐτοκρατόρων καί τῶν ἐπισκόπων κατά τήν διάρκεια Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἐτσι, ὁ ὅσιος Αὐξέντιος, μέ τό νά ἀκούσῃ καί νά συγκατατεθῇ στόν ὄρο τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, συνετέλεσε τά μέγιστα στήν ἀπόφασί τοῦ αὐτοκράτορος Μαρκιανοῦ νά κυρώσῃ τίς ἀποφάσεις τῆς. Ἐζητεῖτο, ἄλλοτε, ἡ παρέμβασίς των γιά νά κριθοῦν τά φρονήματα διαφόρων αἵρετικῶν. Στά πρακτικά τῶν Συνόδων ὑπάρχουν ἀναφορές ὑπογεγραμμένες ἀπό δεκάδες ἡγούμενους μοναστηριῶν, διά τῶν ὁποίων ἀπεδεικνύετο ὅτι ὁ τάδε ἢ ὁ δεῖνα αἵρετικός εἶναι πράγματι τέτοιος.

Ἐβδομον· Σέ ὠρισμένες Συνόδους ἔλαβαν μέρος καί οἱ Μοναχοί. Στήν σύνοδο ἐπί Μαρτίνου συμμετεῖχαν 35 ἡγούμενοι καί μοναχοί τῆς Ἀνατολῆς. Συμμετεῖχαν ἐπίσης στήν ΣΤ΄ Οἰκουμενική καί στίς μετέπειτα συνόδους τῆς Ἐκκλησίας. Στήν Ζ΄ λαμβάνουν μέρος καί στίς συζητήσεις τῆς Συνόδου, ὅπως π.χ. ὁ ἡγούμενος τοῦ Στουδίου Σάββας. Στίς συνόδους βέβαια τοῦ 14ου αἰῶνος οἱ μοναχοί συμμετέχουν καί πρωταγωνιστοῦν.

Ἐπομένως· Τῶν Μοναχῶν εἶναι πολυάριθμα ἀντιαιρετικά συγγράμματα, πού συχνότατα ἀπετέλεσαν τήν βᾶσι γιά τήν καταδίκη τῶν αἰρέσεων. Ἀναφέρω τά συγγράμματα τοῦ ὁσίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, τοῦ ὁσίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, τοῦ ὁσίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καί μεταγενέστερα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Βρυεννίου, τοῦ Γενναδίου Σχολαρίου, καί στά χρόνια τῆς τουρκοκρατίας τά ἀντιλατινικά συγγράμματα τῶν ἁγίων Ἀθανασίου τοῦ Παρίου καί Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου.

Ἐπομένως· Ὁ Ὀρθόδοξος μοναχός ὁμολογεῖ τόν Χριστό ὄχι μόνο ὑποστηρίζοντας τά Ὀρθόδοξα δόγματα, ὅταν αὐτά βάλλωνται, ἀλλά καί μέ τήν ὅλη βιοτή του.

Ἐπομένως· Ὁ μετανοῶν διά βίου μοναχός γίνεται ὑπόδειγμα μετανοίας. Κατά τόν μγ΄ Κανόνα τῆς ΣΤ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, στηλογραφεῖ σέ ὅλη τήν Ἐκκλησία τήν ζωή τῆς μετανοίας. Χωρίς βαθεῖα ταπείνωση ὁ μοναχός δέν θά εἶχε τό πνεῦμα τῆς μετανοίας. Ἐνάρετοι μοναχοί μετά ἀπό μακροχρόνιους ἀγῶνες αἰσθάνονται ὅτι οὐδέν καλόν ἐποίησαν.

Τό πνεῦμα τῆς μετανοίας μεταδίδουν οἱ μοναχοί στούς ἐπισκεπτομένους τίς ἱερές Μονές χριστιανούς. Γι' αὐτό καί πολλοί προσκυνηταί ζητοῦν νά ἐξομολογηθοῦν καί μάλιστα γιά πρώτη φορά στήν ζωή τους. Ἱερομόναχοι Πνευματικοί προσκαλοῦνται

ὑπό τῶν Ἐπισκόπων γιά νά ἐξομολογοῦν ἐν τῷ κόσμῳ, πρὸς ὑποβόηθην τῶν καλῶν Πνευματικῶν πού διακονοῦν στόν κόσμο τό μυστήριον τῆς Μετανοίας.

Ἐπομένως· Ὁ ταπεινός μοναχός μέ τό πένθιμο σχῆμα του, σχῆμα μετανοίας, καί μόνο βλεπόμενος καλεῖ σέ μετάνοια καί πένθος χαροποιόν.

Τό κομβοσχοῖνι τοῦ μοναχοῦ γίνεται ἐπίσης γιά πολλούς κλίμαξ ἀνάγουσα εἰς τούς οὐρανοῦς. Δέν εἶναι τυχαῖο ὅτι πολλοί Χριστιανοί σήμερα κρατοῦν κομβοσχοῖνια καί ἀγωνίζονται νά προσεύχωνται μέ τήν εὐχή τοῦ Ἰησοῦ.

Τό «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱέ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με τόν ἁμαρτωλόν» εἶναι καί ὁμολογία πίστεως πρὸς τόν Θεάνθρωπο Κύριο καί τήν Ἁγία Τριάδα, ἀλλά καί ἔκφρασις μετανοίας. Ὁ μακαριστός ἀγιορείτης Ρῶσσος Πνευματικός παπα-Τύχων ἐπέμενε νά λέμε πάντα τήν εὐχή συμπληρωμένη μέ τό “τόν ἁμαρτωλόν”.

Κάποιοι θεωροῦν τήν διάδοσι τοῦ κομβοσχοῖνιου –ἀκόμη καί στά χέρια κοσμικῶν νέων– ὡς μία μόδα. Ἐστω καί ἐάν ἀπό κάποιους χρησιμοποιεῖται τυπικά καί ἀπό μίμησι, δείχνει κάτι βαθύτερο, τήν ἀνάγκη τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς γιά προσευχή.

Ἐπομένως· Ὁ κύκλος τῶν προσευχομένων μέ τήν εὐχή μοναχῶν καί κοσμικῶν πού συνδέονται μέ τάς Ἱ. Μονάς ὄλο καί διευρύνεται. Αὐτό εἶναι πολύ σημαντικό, νά διευρύνεται ἡ θεία παρεμβολή τῶν προσευχομένων. Ὅσοι περισσότεροι μοναχοί καί λαϊκοί ἐπικαλοῦνται τό ποθεινότατο καί γλυκύτατο Ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τόσο ἀπομακρύνεται ἡ δικαία ἀγανάκτησις τοῦ Θεοῦ καί ἐλκύεται τό ἔλεός του.

Ἐπομένως· Ἡ εὐλογημένη Πατρίδα μας κάθε ἡμέρα μολύνεται μέ πολλές, ἀποτρόπαιες καί θεομίσητες ἁμαρτίες, στίς ὁποῖες τελευταῖα προστέθηκαν καί οἱ βλασφημίες τοῦ γνωστοῦ συγγραφέως. Ὅσο

οί άσεβεΐς έκτροχιάζονται, τόσο έμεΐς νά έπικαλούμεθα τό Έλεος τοϋ Φιλανθρωπού Κυρίου. 'Ο μακαριστός π. Παΐσιος έλεγε άπλά: 'Έρχεται καιρός πού από τή μιά μεριά θά εΐναι τά κατσίκια μέ τά μπουζούκια από τήν άλλη τά άρνιά μέ άγρυπνίες και προσευχές.

Κάθε 'Ορθόδοξο μοναστήρι εΐναι κέντρο προσευχής και επίκεντρο όμοκέντρων κύκλων προσευχομένων πιστών. Και αυτό δέν εΐναι κάτι νέο. Εΐναι ή παράδοσις τής 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας μας. Γνωρίζουμε π.χ. ότι στην έποχή τοϋ αγίου Γρηγορίου τοϋ Παλαμά ύπήρχαν στην Θεσσαλονίκη ήσυχαστικοί κύκλοι εκ μοναχών και λαϊκών, πού προσηύχοντο μέ τήν νοερά προσευχή. Αυτοί προσεκάλεσαν τόν ιερομόναχο Γρηγόριο Παλαμά νά έξέλθη τοϋ 'Αγίου 'Ορους και νά αναλάβη τόν άγώνα κατά τοϋ αίρετικού Βαρλαάμ. Μεταξύ αυτών διεκρίνετο ό μοναχός 'Ισίδωρος, ό όποϊος άνυψώθηκε άργότερα εις Οϊκουμενικόν Πατριάρχη.

Οί δύο πνεύμονες μέ τούς όποϊους αναπνέει κάθε τοπική 'Εκκλησία εΐναι οί 'Ενορίες και τά Μοναστήρια. 'Εάν κάποιος από τούς δύο πνεύμονες άσθενεί ή 'Εκκλησία δέν ύγιαίνει πνευματικά.

Πράγματι οί προσευχόμενες και άγρυπνοϋσες 'Ιερές Μονές εΐναι δύναμις για κάθε τοπική 'Εκκλησία. 'Ακόμη και ένας εύλαβής μοναχός νά ύπάρχη σέ κάποιον ήσυχαστήριο άγωνιζόμενος και προσευχόμενος μέ τό κομβοσχόινι του, εΐναι μαγνήτης πού έλκύει τό Έλεος τοϋ Θεοϋ.

Πιστεύω ότι κάθε ταπεινός 'Ορθόδοξος μοναχός πού άγωνίζεται και προσεύχεται, εΐναι στόλος τής 'Ορθοδόξου Πίστεως.

'Αλήθεια πόσο πτωχή θά ήταν ή 'Εκκλησία χωρίς τόν μοναχισμό της! Τονίζω τό: "μοναχισμό της", γιατί ό μοναχισμός δέν εΐναι θεσμός έπέισακτος στην 'Εκκλησία, αλλά σάρξ εκ της σαρκός της, έκφρασις τοϋ ιδιου της άσκητικου φρονήματος, θεσμός άγιος

πού έπήγασε από τό Εϋαγγέλιο τοϋ Χριστοϋ και τά ιδικά της άγια σπλάχνα. Γι' αυτό και ή 'Εκκλησία δέχθηκε σάν αντίδωρο από τόν μοναχισμό και υιοθέτησε και άξιοποίησε ότι ό Μοναχισμός εν 'Αγίω Πνεύματι τής προσέφερε, στην Λατρεία της, στην Θεολογία της, στην εύσέβειά της.

Δέν επέβαλε τά λειτουργικά τυπικά του ό Μοναχισμός στην εν τω κόσμω 'Εκκλησία, ούτε τό μαϋρο μοναχικό ράσο για τούς εν τω κόσμω κληρικούς. Αυτά τά έλαβε ή 'Εκκλησία από τούς μοναχούς λόγω τής μεγάλης της εύλαβείας προς αυτούς. Και σήμερα ή ιστορία επαναλαμβάνεται. Πολλοί εύλαβεΐς κληρικοί και λαϊκοί πού βλέπουν πώς λατρεύουν τόν Θεό οί Μοναχοί εν 'Αγίω 'Ορει και άλλου, προσπαθοϋν νά μεταφέρουν και στόν κόσμο, όσο γίνεται, μοναχικά τυπικά. 'Ο θεσμός π.χ. των άγρυπνιών τελευταία διαδόθηκε και στίς ένορίες κατ' έπίδρασι μοναχική. 'Αλλά και ό θεσμός νά λαμβάνονται οί 'Επίσκοποι εκ τοϋ τάγματος των Μοναχών, γι' αυτό καθιερώθηκε.

Η Λατρεία τοϋ Θεοϋ, όπως διεξάγεται στίς 'Ιερές Μονές χωρίς τόν καταιγισμό των φώτων και των μεγαφώνων, κατανύσσει τίς ψυχές. 'Ενας μακαρίτης ήδη μοναχός μου εΐπε τί τόν είλκυσε νά γίνη μοναχός. Σέ ήλικία 18 περίπου ετών έπεσκέφθη ένα μοναστήρι στην Κρήτη και μπήκε στό Καθολικό, τήν ώρα τοϋ 'Εξαψάλμου, τόν όποϊο άπήγγελε ό ήγούμενος μέ τήν κατανυκτική του φωνή, ενω όλοι οί μοναχοί όρθιοι και ακίνητοι προσηύχοντο στό σκοτάδι. Τοϋ φάνηκε ότι αυτοί οί άνθρωποι μιλοϋσαν μέ τόν Θεό. Αυτή ή έμπειρία τόν έκανε νά γίνη άργότερα μοναχός.

'Ενα κοριτσάκι 5-6 ετών μέ ρώτησε μία φορά: «Σεις εισθε πού μιλάτε μέ τόν Θεό;» Και ένα άγοράκι τής ίδιας περίπου ήλικίας, πού μου τό έφερε ή μητέρα του νά τό διαβάσω γιατί ήταν πολύ ζωηρό, μέ ρώτησε: «Σεις εισθε οί άδελφοί τοϋ Χριστοϋ;»

Ἐπιστρέψας στό Ἅγιον Ὅρος εἶπα στούς πατέρας ὅτι τίς δύο πίο σημαντικές ἀλήθειες γιά τόν μοναχισμό ἐξέφρασαν δύο μικρά παιδιά. Ἀποστολή τῶν μοναχῶν εἶναι νά μιλοῦν μέ τόν Θεό καί νά εἶναι ἀδελφοί τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ πολύωρη λατρεία τῶν μοναχῶν ὑπενθυμίζει ὅτι ὁ κόσμος δέν σώζεται, ἐάν δέν μεταμορφωθῆ ὄντολογικά ἐν Χριστῷ. Αὐτή ἡ ὄντολογική μεταμόρφωσις προϋποθέτει τήν ἄσκησι, τόν ἀγῶνα κατά τῶν παθῶν καί τήν συμμετοχή στήν λειτουργική ζωή καί Λατρεία τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ προτεραιότης πού δίνει ὁ μοναχισμός στήν Λατρεία τοῦ Θεοῦ ὑπενθυμίζει στήν Ἐκκλησία καί στόν κόσμο ὅτι, ἂν ἡ Θεία Λειτουργία καί ἡ Λατρεία δέν ξαναγίνουν τό κέντρο τῆς ζωῆς μας, ὁ κόσμος μας δέν ἔχει τήν δυνατότητα νά ἐνοποιηθῆ καί νά μεταμορφωθῆ, νά ξεπεράσῃ τήν διάσπασι, τήν ἀνισορροπία, τό κενό καί τόν θάνατο, παρά τά φιλότιμα ἀνθρωπιστικά συστήματα καί προγράμματα βελτιώσεως τοῦ κόσμου. Ὁ Μοναχισμός ὑπενθυμίζει ἀκόμη ὅτι ἡ Θεία Λειτουργία καί ἡ Λατρεία δέν εἶναι “κάτι” μέσα στήν ζωή μας, ἀλλά τό “κέντρο”, ἡ πηγή τῆς ἀνακαινίσεως καί ἀγιασμοῦ ὄλων τῶν πτυχῶν τῆς ζωῆς μας.

Διερωτῶνται οἱ κοσμικοί τί κάνουν οἱ μοναχοί τόσες ὥρες στόν Ναό. Τήν ἴδια ἐρώτησι ἔκανε ἐτερόδοξος σέ ἀγιορείτη Γέροντα. Καί αὐτός τοῦ ἀπήντησε: «Τρέφονται στήν κοιλιά τῆς μάνας τους Ἐκκλησίας, ὅπως τά ἔμβρυα στήν κοιλιά τῆς μητέρας τους».

Στήν Ἱερά Μονή μας ἔζησε ἀπό τό 1917 μέχρι τό 1981 ὁ Γέρων Αὐξέντιος, πού ἔφθασε σέ μεγάλα μέτρα ἀρετῆς. Ἦσυχαστής ἐν τῷ Κοινοβίῳ. Ὅταν πλέον ὑπέργηρος ἐξασθένησε σωματικά πολύ, ἐπέμενε νά ἐκκλησιάζεται ἀνελλιπῶς. Τοῦ εἶπαν τότε οἱ ἀδελφοί νά μένη στό κελλί του καί νά προσεύχεται ἐκεῖ. Ἀπήντησε: «Δέν εἶναι κατά Θεόν. Στήν Ἐκκλησία νοιώθω ἐλευθερία». Εὐ-

λογημένη ἡ ἐμπειρία τοῦ Μοναχοῦ, πού μέσα στήν μέ κόπο καί ἀγῶνα πολύωρη μετοχή του στήν λατρεία τοῦ Θεοῦ βρίσκει τήν ἀληθινή ἐλευθερία διά τῆς προσφορᾶς του στόν Θεό, τόν χορηγό τῆς ἀληθινῆς ἐλευθερίας.

Ἄς ἔλθουμε τώρα σέ ἕνα ἄλλο παράδοξο. Ὁ μοναχός εἶναι ἀπόκοσμος. Οἱ μοναχοί ξενιτεύουν τοῦ κόσμου. Ἐρχονται στίς ἐρήμους, πολίζουν τίς ἐρήμους καί ἀπαρτίζουν μία ἄλλου εἶδους κοινωνία. Καλλιεργοῦν ὄχι μία τυπική, ἐξωτερική, ὑποκριτική κοινωνικότητα, σάν κι’ αὐτήν πού ἄφησαν στόν κόσμο, ἀλλά τήν ἀληθινή ἐν Χριστῷ κοινωνικότητα. Τήν κοινωνικότητα τῆς Ἐκκλησίας, τήν θεανθρωποκεντρική κοινωνικότητα.

Ὁ Μ. Βασίλειος ὁμιλεῖ γι’ αὐτή τήν κοινωνικότητα. Ὁ ἕνας ζῆ γιά ὄλους καί ὄλοι γιά τόν ἕνα. Ὁ ἄνθρωπος οὔτε μαζοποιεῖται, ὅπως στόν ἄθεο σοσιαλισμό, οὔτε καταδυναστεύει τούς συνανθρώπους του, ὅπως στήν κεφαλαιοκρατία. Ἡ νέα τάξις, ἡ παγκοσμιοποίησις μέ τά ἠλεκτρονικά της φακελλώματα, τήν δυναστεία τῶν πλανηταρχῶν καί τῶν πολυεθνικῶν, ἀποτελοῦν νέες μεγάλες ἀπειλές γιά τά ἀνθρώπινα πρόσωπα καί τήν ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου, γιά τήν ὁποία δῆθεν ἐνεργοῦν.

Πῶς μπορεῖ νά ὑπάρξῃ κοινωνία προσώπων χωρίς ἀγῶνα κατά τῆς φιλαυτίας;

Ὅσο οἱ ἄνθρωποι πλησιάζουν ὡς ἀκτῖνες ἐνός κύκλου πρὸς τόν Χριστό διά τῆς μετανοίας καί τῆς καθάρσεως ἀπό τά πάθη, τόσο καί συγκλίνουν μεταξύ των. Ὅσο ἀπομακρύνονται ἀπό τόν Χριστό, τόσο ἀπομακρύνονται καί μεταξύ των.

Ὅταν στά κοινόβια γίνεται αὐτός ὁ ἀγῶν, τά κοινόβια γίνονται πρότυπα ἀληθινῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Γι’ αὐτά τά κοινόβια ἔγραψε ὁ Μ. Βασίλειος: “Κοινωνίαν γάρ βίου τελειοτάτην ἐγὼ καλῶ, ἐν ἧ κτήσεως μέν ιδιότης ἐξώρισται, γνώμης δέ ἐναντίωσις

ἀπελήλαται, ταραχή δέ πᾶσα, καί φιλονεικία, καί ἔριδες ἐκ ποδῶν ἐστήκασιν· κοινά δέ σύμπαντα, ψυχαί, γνῶμαι, σώματα, καί ὅσοις τά σώματα τρέφεται καί θεραπεύεται· κοινός ὁ Θεός, κοινόν τό τῆς εὐσεβείας ἐμπόρευμα, κοινή ἡ σωτηρία, κοινά τά ἀγωνίσματα, κοινοί οἱ πόνοι, κοινοί οἱ στέφανοι, εἷς οἱ πολλοί, καί ὁ εἷς οὐ μόνος, ἀλλ' ἐν πλείοσι. Τί ταύτης τῆς πολιτείας ἴσον, τί δέ μακαριώτερον;... Ἀλλήλων ἰσόδουλοι, ἀλλήλων κύριοι, ... ἀγάπης τούς ἐλευθέρους ὑποτασσούσης ἀλλήλοις...” (Ἀσκητικαί Διατάξεις, PG 31, 1384).

Ἔτσι οἱ μοναχοί ἐπανερχονται διά τῆς ἀγάπης στήν πρό τῆς πτώσεως κατάστασι τοῦ Ἀδάμ, ὅταν ἡ ἀμαρτία δέν εἶχε διασπάσει τήν ἐνιαία ἀνθρωπίνη φύσι. Μιμοῦνται ἀκριβῶς τήν ζωή τοῦ Χριστοῦ μέ τόν χορό τῶν Ἀποστόλων, “ὅπου κοινά τά πάντα, καί κοινόν ἑαυτόν τοῖς ἀποστόλοις παρέσχηκεν” ὁ Σωτήρ. Ζητοῦν τήν ζωή τῶν ἀγγέλων “τό κοινωνικόν, ὥσπερ ἐκεῖνοι, δι' ἀκριβείας φυλάξαντες” (ἐνθ' ἄνωτ.).

Ἡ ἔνωσις αὐτή τῶν μοναχῶν φανερώνει στούς ἀνθρώπους πόσων ἀγαθῶν πρόξενος ἔγινε γιά μᾶς ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Σωτήρος. “Τοῦτο γάρ τό κεφάλαιον τῆς τοῦ Σωτήρος κατά σάρκα οἰκονομίας, ἵνα τήν ἀνθρωπίνη φύσιν πρός ἑαυτήν τε καί πρός ἑαυτόν συναγάγη καί τήν πονηράν κατατομήν ἐξελών, τήν ἀρχαίαν ἀνακαλέσῃται ἔνωσιν καθάπερ τις ἄριστος ἰατρός σῶμα κατά πολλά μέρη διαιρεθέν φαρμάκοις σωτηρίοις ἀνασυνδέων...” (ἐνθ' ἄνωτ., PG 31, 1385). Εἶναι χαρακτηριστική ἡ θεολογική καί χριστολογική θεώρησις τῆς κοινωνιολογίας ἀπό τόν ἅγιο Ἱεράρχη.

Αὐτά τά κοινόβια πρέπει νά μιμοῦνται καί οἱ πιστοί στίς πόλεις καί ἔτσι, τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν, νά ὀργανώνονται οἱ ἐνορίες. Αὐτά τά κοινόβια συνεχίζουν τό κοινόβιο τῶν Δώδεκα Ἀποστό-

λων μέ κεφαλή τόν Κύριον Ἰησοῦν καί τά κοινόβια τῶν πρώτων Χριστιανῶν τῆς Ἱερουσαλήμ.

Κάποιοι σκανδαλίζονται, γιατί οἱ μοναχοί δέν ἀνέλαβαν καί δέν ἀναλαμβάνουν ποιμαντικό ἢ ἱεραποστολικό ρόλο, παρά μόνο σέ πολύ ἔκτακτες περιστάσεις.

“Ὅμως ὁ μοναχός αἰσθάνεται ὅτι δέν ἔχει τίς προϋποθέσεις νά σώσῃ ἄλλους πρὶν σωθῆ ὁ ἴδιος. Παραδίδεται στόν Θεό χωρίς σχέδια καί προοπτικές. Ὁ Κύριος τῆς Ἐκκλησίας τόν καλεῖ μέ ὅποιον τρόπο ἐκεῖνος γινώρίζει.

Ἐκεῖνο πού κυρίως κάνει τόν ἀγιαζόμενο μοναχό χαρά καί φῶς τοῦ κόσμου, εἶναι ὅτι διασώζει τό “κατ' εἰκόνα”.

* * *

Ἡ Ἐκκλησία ἀπό τοῦ Μ. Κωνσταντίνου καί ἐντεῦθεν προσπάθησε νά ἐκχριστιανίση τό Κράτος καί ἐπέτυχε πολλά. Αὐτός ὁ ἀγώνας τῆς Ἐκκλησίας ἦταν συνέχεια τῆς θεολογίας καί θεσεώς της, ὅτι ὁ Χριστός προσέλαβε ὀλόκληρο τήν ἀνθρωπίνη φύσι γιά νά τήν σώσῃ. «Τό γάρ ἀπρόσληπτον καί ἀθεράπευτον». Ἐπρεπε λοιπόν καί τό Κράτος νά προσληφθῆ στό σῶμα τοῦ Χριστοῦ γιά νά μεταμορφωθῆ ἐν Χριστῷ. Αὐτός εἶναι ὁ λόγος πού καί σήμερα ἡ Ἐκκλησία δέν μπορεῖ νά συμφωνήσῃ κατ' οὐδένα τρόπο στόν χωρισμό της ἀπό τό κράτος, πού κατά βάθος ἀποβλέπει στόν χωρισμό Ἐκκλησίας καί Ἔθνους, γιά νά γίνῃ τό Ἔθνος ἄθεο.

Ὁ ἐναγκαλισμός ὅμως Ἐκκλησίας καί κράτους ἐνεῖχε καί ἕνα σοβαρό κίνδυνο: τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας (κλήρος καί λαός) νά δεχθοῦν τίς ἐπιδράσεις τοῦ μή πλήρως ἐκχριστιανισθέντος Κράτους καί ἔτσι νά ἐκκοσμιευθοῦν. Ἀσφαλιστική δικλειδα καί ἀντίβαρο σ' αὐτό τόν κίνδυνο ἡ Ἐκκλησία εἶχε τόν Μοναχισμό.

Ἡ οὐσία τῆς ἐκκοσμικεύσεως εἶναι ὁ ἀνθρωποκεντρισμός. Ἡ οὐσία τοῦ Ὁρθοδόξου ἐκκλησιαστικοῦ πνεύματος, φρονήματος, εἶναι ὁ θεανθρωποκεντρισμός.

Κέντρα θεανθρωποκεντρικῆς ζωῆς ἦσαν καί εἶναι οἱ Ἱερές Μονές πού ἀκτινοβολοῦν πρὸς τὴν ἐν τῷ κόσμῳ Ἐκκλησία τὸ πνεῦμα αὐτό καί ἐπιδροῦν εὐεργετικά, ὥστε οἱ ἐν τῷ κόσμῳ Χριστιανοὶ νά μὴ χάνουν τὰ Ὁρθόδοξα θεανθρωποκεντρικά κριτήρια.

Δέν εἶναι τυχαῖο ὅτι, ὅταν ἔπαυσαν οἱ διωγμοί, τὸ μαρτυρικό φρόνημα τῶν ἀγίων μαρτύρων μετανάστευσε καί συνεχίσθηκε στὸν ἀκμάσαντα μετὰ τοὺς διωγμοὺς μοναχισμὸς. Τοὺς πρῶτους μάρτυρες τοῦ αἵματος ἀντικατέστησαν οἱ μοναχοὶ μάρτυρες τῆς συνειδήσεως.

Τελειώνοντας τὴν εἰσήγησι αὐτὴ θά ἤθελα νά τονίσω ὅτι ὁ Μοναχισμὸς δέν ἔχει ἓνα ἰδιαιτέρο ρόλο, ὅπως οἱ ἐν τῷ κόσμῳ Ποιμένες. Πολλῶ μᾶλλον οἱ κοσμικοὶ ἄνθρωποι τὸν θεωροῦν κοινωνικά ἀχρηστο καί γι' αὐτό δέν τοῦ ἀναγνωρίζουν κανένα ρόλο.

Αὐτὸς ὅμως ὁ χωρὶς ρόλο μοναχισμὸς προσέφερε στὴν Ἐκκλησία ἀγίους καί σοφοὺς Ποιμένας καί διδασκάλους, στὴν τέχνη μεγάλους ζωγράφους καί καλλιτέχνες, στὴν παιδεία τῶν Ὁρθόδοξων λαῶν φωτιστάς, ὅπως τὸν ἅγιο Κοσμᾶ τὸν Αἰτωλό καί τὸν ἅγιο Μάξιμο τὸν Γραικό, στὴν προστασία καί περίθαλψι τῶν καταδυναστευομένων ἀπὸ τοὺς βαρβάρους κατακτητάς τὴν ἁγία Φιλοθέη τὴν Ἀθηναία καί πολλοὺς ἄλλους, στὴν ἀντίστασι κατὰ τῶν τυράννων τοὺς Νεομάρτυρας, πολλοὶ ἐκ τῶν ὁποίων ἦσαν μοναχοὶ ἢ προετοιμάσθησαν ἀπὸ μοναχοὺς.

Αὐτὸς ὁ μοναχισμὸς ἦταν ἀνά τοὺς αἰῶνες καί εἶναι μέχρι σήμερα γιὰ τὸν κόσμον παράθυρο πρὸς τὸν οὐρανὸ καί πρόσκλησις γιὰ τὸν οὐρανὸ. Εἶναι ὅσας γιὰ πολλὰς πονεμένες ψυχές πού φλέγονται στὴν ἔρημο τοῦ κόσμου. Εἶναι νοσοκομεῖο καί ἰατρεῖο ψυ-

χῶν. Εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν Κατηχητικὸ Σχολεῖο τῆς Ὁρθοδοξίας, ὅπου οἱ πιστοὶ ἐγκεντρίζονται στὴν ἐν Χριστῷ ζωὴ καί διδάσκονται νά εὐσεβοῦν Ὁρθόδοξως.

Εὐχαριστοῦμε τὸν ἅγιο Κύριο πού ἐκάλεσε καί ἐμᾶς τοὺς ταπεινοὺς στὴν οὐρανομίμητο αὐτὴ πολιτεία, «αὐτῷ ἀγγελικῶς λατρεύειν, αὐτῷ ὀλοκλήρως δουλεύειν, τὰ ἄνω φρονεῖν, τὰ ἄνω ζητεῖν· ἡμῶν γάρ τὸ πολίτευμα, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει» (Ἀκολουθία Μεγ. Σχήματος).

Μεγάλη ἡ εὐλογία. Ἀπροσμέτρητη ἡ δωρεά. Ἀξίωσέ μας Κύριε νά περιπατήσωμεν ἀξίως τῆς κλήσεως ἐν ἣ ἐκλήθημεν, βαδίζοντες εἰς τὰ ἴχνη τῶν μεγάλων Καθηγητῶν τῆς ἐρήμου καί πάντων τῶν ὁσίων καί θεοφόρων Πατέρων καί Μητέρων μας τῶν ἐν ἀσκήσει διαλαμφάντων.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΓΕΝΝΑΤΑΙ ΔΟΞΑΣΑΤΕ(*)

Ανατέλλει μετ' ὀλίγον ἡ παγκαρμύσυνος Ἑορτή τῶν Χριστουγέννων, ἡ κατά τόν Ἱ. Χρυσόστομον Μητρόπολις τῶν Ἑορτῶν.

Ἦντως Μητρόπολις τῶν Ἑορτῶν, ἀφοῦ ὅλα τά σωτηριώδη γεγονότα καί ὅλες οἱ ἄλλες ἑορτές προϋποθέτουν τήν κατά σάρκα γέννησιν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

Ἀναφωνοῦμεν καί ἐμεῖς μέ τόν μακάριον Παῦλον, τόν κατ' ἐξοχήν φωτιστήν τῶν Ἑλλήνων καί τῆς Οἰκουμένης: «Μέγα ἐστί τό τῆς εὐσεβείας μυστήριον· Θεός ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλους, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ» (Α' Τιμ. γ' 16).

Ὁμολογοῦμεν μετὰ τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας ὄλων τῶν αἰώνων, τῆς ἐπί γῆς ἀλλά καί τῆς ἐν οὐρανοῖς τῶν πρωτοτόκων: «Πιστεύω ... καί εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τόν Υἱόν τοῦ Θεοῦ, ... τόν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καί διὰ τήν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καί σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καί Μαρίας τῆς Παρθένου καί ἐνανθρωπήσαντα».

Ἡ χαρά μας εἶναι πεπληρωμένη, διότι ἐπιτέλους ἔλαβε χώραν, κατά τόν ἅγιον Ἰωάννην τόν Δαμασκηνόν, «τό πάντων καινῶν καινότερον, τό μόνον καινόν ὑπό τόν ἥλιον» (Ἐκθεσις ἀκριδῆς

(*) Ἑορτιος χαιρετισμός τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας ἐπί τῆ ἑορτῆ τῶν Χριστουγέννων 2000.

τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως, 45, 44). Ὁ ἄκτιστος Θεός ἔλαβε τήν κτιστή ἀνθρωπίνη Σάρκα. Καί αὐτό τό ἔκαμε ἀπό ἀγάπη, ἐλεύθερα, χωρίς κάτι νά τόν ἀναγκάζῃ ἐκτός ἀπό τήν ἀγάπη Του γιά τό πλάσμα Του, «δι' ἡμᾶς καί διὰ τήν ἡμετέραν σωτηρίαν». Σωτηρία, πού σημαίνει ἀνύψωσί μας στοὺς κόλπους τοὺς Πατρικούς τῆς Ἁγίας Τριάδος καί θεώσί μας.

Σκιρτᾶμε ἀπό χαρά ἀκούοντας νά ἀντηχῇ διὰ τῶν αἰώνων ἡ Καινοδιαθηκική διδασκαλία, ὅπως τήν συνοψίζει ὁ μέγας Πατήρ, ἅγιος Ἀθανάσιος Ἀλεξανδρείας: «Αὐτός γάρ ἐνηθρώπησεν, ἵνα ἡμεῖς θεοποιηθῶμεν» (Περί Ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου, 54, 13)

Τά λόγια μας εἶναι πολύ πτωχά γιά νά ἐκφράσουν τήν εὐγνωμοσύνη μας πρὸς τόν ἐνανθρωπήσαντα Κύριο.

Τί θά εἴμεθα χωρίς τόν σαρκωθέντα Λόγο; Λαός πορευόμενος ἐν χώρα καί σκιᾷ θανάτου. Ἀλύτρωτοι Προμηθεῖς δεσμῶται. Ἀπελπισμένοι μελλοθάνατοι, χωρίς ἐλπίδα Αἰωνίου Ζωῆς. Αἰώνια διψασμένοι γιά θεοκοινωνία. Αἰχμάλωτοι τοῦ διαβόλου. Δοῦλοι τῶν παθῶν. Λάτρεις τῶν λογιῆς-λογιῆς εἰδώλων. Κυνηγοί τῆς ψευδοῦς θεώσεως.

Ἦς ψάλλουμε μετὰ τῶν Ἀγγέλων: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καί ἐπί γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» (Λουκ. β' 14).

Διὰ τοῦ Σαρκωθέντος Κυρίου ἤλθε σέ μᾶς ἡ εἰρήνη τῶν ψυχῶν μας καί ἡ εὐδοκία τοῦ Θεοῦ Πατρός.

Ἦς εἶναι ἀέναος ἡ εὐχαριστία καί ἡ δοξολογία μας πρὸς τόν εὐεργέτη μας Κύριο. Ἰδιαίτερος ἐφέτος πού ἐορτάζομε τά 2000 ἔτη ἀπό τῆς Γεννήσεώς Του.

Στό δῶρο τῆς ἐνανθρωπήσεώς Του ἅς ἀντιπροσφέρωμε τό δῶρο τῆς μετανοίας μας, τῆς δοξολογίας μας, τῆς ἀγάπης μας. Ὡς πρόσωπα καί ὡς Ἐκκλησία Του. Ἄλλά καί ὡς Ἔθνος καί ὡς Κράτος.

Ἦς μὴ φανοῦμε ἀχάριστοι στόν Εὐεργέτη μας.

Τά ἐφετινά Χριστούγεννα δίδουν τήν εὐκαιρία καί στούς Κυβερνήτας μας νά ἀναθεωρήσουν τήν στάσι τους ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καί τοῦ λαοῦ Του.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ μεγάλη ἐορτή σκιάζεται στήν Ἑλλάδα, τήν χώρα πού ὁ Χριστός ἰδιαίτερα εὐλόγησε καί εὐεργέτησε, ἀπό τήν ἀντιεκκλησιαστική πολιτική μερίδος πολιτικῶν, διανοουμένων καί δημοσιογράφων.

Ὁ Χριστός σέβεται τήν ἐλευθερία πού ὁ ἴδιος μᾶς ἐδώρισε καί θά ἔφυγε ἀπό τήν Πατρίδα μας, ἄν ἐμεῖς δέν τόν θέλαμε, ὅπως ἔφυγε ἀπό τήν χώρα τῶν Γαδαρηνῶν. Ἔτσι, θά ἐστερούμεθα τήν Χάρι καί τήν εὐλογία Του μέ ὀδυνηρές συνέπειες γιά ὅλους μας.

Δοξάζουμε ὅμως τόν Θεό, γιατί ἡ μεγάλη πλειοψηφία τοῦ ἐλληνορθοδόξου λαοῦ μας πιστεύει στόν Χριστό, ἀγαπᾷ τόν Χριστό, θέλει τόν Χριστό, μετανοεῖ γιά τίς ἁμαρτίες του. Δοξάζουμε τόν Θεό, γιατί τά νιάτα μας στήν μεγάλη πλειοψηφία τους μένουν προσηλωμένα στήν Ἐκκλησία μας καί στίς χριστιανικές ἀξίες τῆς ζωῆς, ὅπως ἀπέδειξε πρόσφατη δημοσκοπησης.

Ἔτσι ὁ Χριστός δέν θά φύγη ἀπό τήν Πατρίδα μας. Θά μείνη μαζί μας.

Ἐκατομμύρια Ἑλλήνων θά τρέξουν καί πάλι στά ἐξομολογητήρια, θά νηστεύσουν, θά κοινωνήσουν τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, θά κατακλύσουν τοὺς Ἱερούς Ναοὺς γιά νά δοξολογήσουν τόν νηπιάσαντα Θεόν.

Ὅμως ὅλοι αὐτοί, βαθείᾳ μέσα στήν ψυχή τους θά ἔχουν τό παράπονο ὅτι δέν εἰσακούονται καί περιφρονοῦνται ἀπό τήν Κυβέρνησι τῆς χώρας.

Ἐνώνουμε καί ἐμεῖς τήν ταπεινή μας φωνή ἀπό τό Ὅρος τό Ἅγιον, τό Περιβόλι τῆς Παναγίας μας, καί ἀπευθύνουμε ἔκκλησι, ἰδιαίτερα πρὸς τόν κ. Πρωθυπουργό, νά ἀναθεωρήσῃ τήν ἔναντι

τῆς Ἐκκλησίας στάσι του πού φαίνεται νά ἀπορρέῃ ἀπό ὅσα ὑποτιμητικά ἔγραφε γιά τήν Ἑλληνική Χριστιανική Παράδοσι τοῦ Γένους τό 1992. Καί αὐτό ἄς εἶναι τό χριστουγεννιάτικο δῶρό του πρὸς τόν Χριστό καί πρὸς τόν πιστό καί εὐσεβῆ λαό μας. Εἶναι ἴδιον τῶν μεγάλων καί δημοκρατικῶν ἀνδρῶν νά ἀφουγκράζονται τήν θέλησι τῆς μεγάλης πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ καί νά ἀναθεωροῦν τήν στάσι τους, ὅταν δέν ἀνταποκρίνεται σ' αὐτήν.

Ἐλπίζουμε ὅτι ὁ κ. Πρωθυπουργός καί οἱ συνεργάτες του, ὅπως οἱ κ.κ. Σταθόπουλος καί Δαφέρμος, δέν πρεσβεύουν τήν νεοταξική θεωρία, ὅτι οἱ «εἰδήμονες» δικαιοῦνται νά κατευθύνουν τό «ζαλισμένο κοπάδι».

Πάντως ὁ εὐσεβὴς λαός μας ἀπέδειξε, πρωτοστατούντων τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου καί τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν, ὅτι δέν δέχεται νά θεωρῆται ζαλισμένο κοπάδι, ἀλλά ὅτι ἴσταται σταθερά στήν ἐλευθερία μέ τήν ὁποία «Χριστός ἡμᾶς ἠλευθέρωσε» (Γαλ. ε' 1).

Ἐπικαλούμενοι τίς εὐχές καί προσευχές ὅλων τῶν ἁγίων πατέρων καί ἀδελφῶν μας, ταπεινῶς εὐχόμεθα καί ἐμεῖς πρὸς τοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς μας τά ἐφετινά Χριστούγεννα, τά δισχιλιοστά μετὰ τήν ἑνσαρκον τοῦ Χριστοῦ Οἰκονομίαν, εὐλογημένα, εἰρηνικά, ἅγια, καί γιά τήν Ἁγίαν μας Ἐκκλησίαν εὐχόμεθα ἄνεσιν ἀπό τῶν στενοχωριῶν καί δοκιμασιῶν Αὐτῆς.

Χριστούγεννα 2000

ΘΑΝΑΤΩ ΘΑΝΑΤΟΝ ΠΑΤΗΣΑΣ(*)

Αποροφημένος ο σύγχρονος άνθρωπος από τις πολλές του ασχολίες και από τα προγράμματα της τηλεόρασης και τα άλλα ποικίλλα μέσα ενημερώσεως και “ψυχαγωγίας”, δεν έχει τον χρόνο να γνωρίσει τον εαυτό του, τον συνάνθρωπό του και τον Θεό του. Έτσι παρακάμπει και σοβαρά ύπαρξιακά του προβλήματα, όπως το πρόβλημα του θανάτου. Μόνο στις κηδείες κάποιων συγγενών ή γνωστών του θά φιλοσοφήσει για λίγο γύρω από τον θάνατο για να ξαναγυρίσει σύντομα στην ρουτίνα της καθημερινής ζωής.

Οι έορτές των αγίων Παθών και της αγίας Αναστάσεως του Κυρίου μας δίνουν την ευκαιρία να ιδούμε το γεγονός του θανάτου και να το αντιμετωπίσουμε.

Βλέποντες τον Κύριο θνήσκοντα, διαπιστώνουμε ότι ο θάνατος είναι πραγματικότητας, την οποία και αυτός ο Υιός του Θεού υπέμεινε.

Ακόμη βλέπουμε ότι ο θάνατος έχει σαν ρίζα του την παρακοή και την άμαρτία του ανθρώπου. Αφού εκούσια χωρίσθηκε από τον Πλάστη του, τον χορηγό της ζωής, ήτο φυσικόν να αποθάνη.

(*) Έορτιος χαιρετισμός του Καθηγουμένου της Ίερας Μονής μας επί τη έορτή του Πάσχα 2001.

«Όσον γάρ αφίστατο της ζωής, τοσοῦτον προσήγγιζε τῷ θανάτῳ. Ζωὴ γάρ ὁ Θεός, στέρησις δέ της ζωῆς θάνατος» (Μ. Βασιλείου, “Οτι οὐκ ἔστιν αἴτιος τῶν κακῶν ὁ Θεός, Ε.Π.Ε, τόμ. 7). Κατά τὴν προειδοποίησιν τοῦ Ἁγίου Θεοῦ: «ἢ δ’ ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ’ αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε» (Γέν. 6’ 17).

Κάθε θάνατος εἶναι τραγικός, ὄχι μόνον γιὰ τὸν πρόσκαιρο χωρισμό μας ἀπὸ ὅ,τι ἀγαποῦμε, ἀλλὰ καὶ γιὰτὶ εἶναι ἡ συνέπεια καὶ ἀπόδειξις τῆς ἀμαρτωλότητός μας.

Ὁ ἀναμάρτητος Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς πεθαίνει γιὰ τὶς δικές μας ἀμαρτίες. Πεθαίνει ἐκούσια ἀπὸ ἀπειρὴ ἀγάπη γιὰ μᾶς. Ὁ θάνατος Του εἶναι θυσία, προσφορά ἀγάπης ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας.

Οἱ ἰδικές μας ἀμαρτίες Τὸν ἀνέδασαν στὸν Σταυρό. Ὅμως ἡ θεία ἀγάπη νίκησε τὸν θάνατο. Κατὰ τὴν Θ. Λειτουργία τοῦ Μ. Βασιλείου: «...οὐκ ἦν δυνατόν κρατεῖσθαι ὑπὸ τῆς φθορᾶς τὸν ἀρχηγόν τῆς ζωῆς, ἐγένετο ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα ἢ αὐτὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσι πρωτεύων...».

Στὴν πραγματικότητα τοῦ θανάτου προστίθεται μία νέα ἰσχυρότερη πραγματικότητα, αὐτὴ τῆς Ἀναστάσεως. Τώρα διὰ τῆς πίστεως μποροῦμε νὰ σταθοῦμε μέ ἐλπίδα μπροστὰ στὸν θάνατο, γιὰτὶ γνωρίζουμε ὅτι δέν θὰ εἶναι αὐτὴ ἡ τελικὴ πραγματικότης, ἀλλὰ ἡ Ἀνάστασις.

Ἡ τελευταία λέξις πού σφραγίζει τὸν κόσμο δέν εἶναι τὸ «τετέλεστα» τοῦ Κυρίου ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, ἀλλὰ τὸ εὐαγγέλιον τῶν Μυροφόρων, ὅτι ὁ Κύριος ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν. Αὐτὴ εἶναι καὶ ἡ ἰδικὴ μας ἐλπίδα καὶ ἡ ἰδικὴ μας χαρὰ. Κανείς δέν μπορεῖ νὰ μᾶς τὴν ἀφαιρέσῃ, ἐκτὸς ἂν ἐμεῖς μόνοι μας μέ τὴν ἀπιστία καὶ ὀλιγοπιστία μας τὴν ἀποποιηθοῦμε.

Ψάλλουμε τὴν Μ. Παρασκευὴ τοὺς Μακαρισμοὺς: «Ἐσταυρώθης δι' ἐμέ, ἵνα ἐμοὶ πηγάζῃς τὴν ἄφεσιν· ἐκεντήθης τὴν πλευράν, ἵνα κρουνοὺς ζωῆς ἀναβλύσῃς μοι· τοῖς ἡλοῖς προσήλωσαι, ἵνα ἐγὼ τῷ θάθει τῶν παθημάτων σου, τό ὕψος τοῦ κράτους σου, πιστούμενος κράζω σοι· ζωοδότα Χριστέ, δόξα καὶ τῷ Σταυρῷ Σωτήρ, καὶ τῷ Πάθει σου».

Ἐάν ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ ἦταν τόσο κραταιά, ὥστε ἐνίκησε τὸν θάνατο, καὶ ἡ ἰδική μας ἀγάπη πρὸς τὸν Χριστό θά νικήσῃ τὸν θάνατό μας.

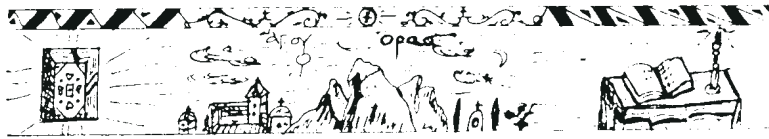
Αὐτό τό μυστήριον παρακαλοῦμε τὸν Κύριον νὰ μᾶς ἀξιῶνῃ νὰ ζήσουμε τίς ἅγιες αὐτὲς ἡμέρες· νὰ βλέπουμε κατάματα τὸν θάνατό μας καὶ νὰ μὴ τὸν φοβηθοῦμε, γιατί τὸν νικά ὁ Σταυρωθεὶς καὶ Ἄναστας Κύριος.

Ἡ ἀγάπη, ἡ ἐλπίδα καὶ ἡ χαρὰ τοῦ Σταυρωθέντος καὶ Ἄνασταντος Κυρίου εὐχόμεθα νὰ πληρώσῃ καὶ τίς ἰδικές σας καρδιές κατὰ τίς ἅγιες ἑορτὲς καὶ κατὰ τὴν παροῦσα καὶ τὴν αἰώνια ζωὴ.

Χριστὸς Ἄνέστη! Ἀληθῶς Ἄνέστη! ἀδελφοί.

Ἅγιον Πάσχα 2001

Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ ΣΤΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟΝ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ

Τό 1998 ἡ Ἱερά Μονή μας ἐξέδωσε καλαίσθητο τόμο μέ τίς τοιχογραφίες τοῦ Καθολικοῦ τῆς. Ἔχει ἤδη καταχωρισθῆ σχετικό σχόλιο στό τεῦχος 23/1998 τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ. Κατωτέρω δημοσιεύουμε τήν προσφώνησι ἀδελφοῦ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας, κατά τήν ἐκδήλωσι τῆς παρουσιάσεως τοῦ τόμου πού πραγματοποιήθηκε στίς 25 Φεβρουαρίου 2000, στήν αἴθουσα τῆς Παλαιᾶς Βουλῆς:

Εκ προσώπου τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου Ἁγίου Ὑρους ἐπιθυμῶ ἐν πρώτοις νά σᾶς εὐχαριστήσω ὄλους γενικῶς γιά τήν τιμητική σας παρουσία σήμερα ἐδῶ καί τήν ἀγάπη σας γιά τόν Μοναχισμό, τό Ἅγιον Ὑρος, τό Μοναστήρι μας.

Μεταφέρω τήν εὐγνωμοσύνη, τήν ἀγάπη καί τίς εὐχαριστίες τοῦ ἁγίου Γέροντός μου καί Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας, Ἀρχιμανδρίτου Γεωργίου, ὁ ὁποῖος δέν ἠδυνήθη νά ἔλθῃ διά λόγους πού ὑπερβαίνουν τήν θέλησί του.

Γιά τήν ὥραία αὐτή ἔκδοσι σχετικά μέ τίς τοιχογραφίες τοῦ Καθολικοῦ τῆς Μονῆς μας, εὐχαριστοῦμε πρῶτα-πρῶτα τούς συγγραφεῖς τοῦ βιβλίου, τούς ἀγαπητούς μας κυρίως Καθηγητάς Νικόλαο Ζία καί Σωτήριο Καδᾶ, πού ὡς εἰδήμονες ἀλλά καί μέ προσωπικά πνευματικά βιώματα, μέ ἐπιστημονικό ἐνδιαφέρον καί ἰδιάζουσα ἀγάπη, ἀσχολήθηκαν καί εὐγενῶς προσεφέρθησαν νά

περιγράψουν καί ἀναλύσουν λεπτομερῶς ὅσα ἀξιολογώτατα περιέχονται στίς σελίδες του.

Δέν πρέπει βέβαια νά παραλείψουμε νά μνημονεύσουμε τήν ἀξία κάθε ἐπαίνου καί εὐγνωμοσύνης ἐργασία τοῦ Καθηγητοῦ κ. Μίνου, Διευθυντοῦ Συντηρήσεως Ἀρχαιοτήτων, καί τῶν συνεργατῶν του, τῆς ομάδος δηλαδή τῶν συντηρητῶν, οἱ ὁποῖοι μέ πολλούς κόπους ἀγάπης ἐργάσθηκαν γιά τόν καθαρισμό καί τήν συντήρησι τῶν τοιχογραφιῶν.

Ἐπίσης εὐχαριστοῦμε τόν ἐλλογιμώτατο Καθηγητή κ. Νικ. Νικονάνο γιά τήν παρουσία του ἐδῶ, πού προσδίδει ἰδιαίτερη χαρά καί κῦρος ἐπιστημονικό στήν σημερινή μας σύναξι.

Ἐπισημῶς ἐκφράζουμε κάθε ἀρμόζουσα εὐγνωμοσύνη καί τιμή τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς πρὸς τήν Διεύθυνσι καί τό Διοικητικό Συμβούλιο τοῦ Ὁργανισμοῦ: "Θεσσαλονίκη, Πολιτιστική Πρωτεύουσα τῆς Εὐρώπης 1997", ἄνευ τῆς εὐγενοῦς χορηγίας τῆς ὁποίας δέν θά ἦταν δυνατή ἡ πραγματοποιήσις τῆς λαμπρᾶς ταύτης ἐκδόσεως.

Τέλος ἀπό καρδίας εὐχαριστοῦμε τούς ἀγαπητούς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς μας, τούς Φίλους τοῦ Ἁγίου Ὑρους, πού μᾶς συγκινοῦν πάντοτε μέ τήν ἀδελφική καί φιλική τους στοργή πρὸς τό Περιβόλι τῆς Παναγίας μας καί πού, εἰδικώτερα σήμερα, μέ τήν δική τους ὑπεύθυνη πρωτοβουλία πραγματοποιεῖται ἡ ἐπίσημη αὐτή παρουσίασις τοῦ βιβλίου.

* * *

Ὁ μοναχός στό Καθολικό τῆς Μονῆς του περνᾶ ὅλη του τήν ζωή. Τό Καθολικό γίνεται γι' αὐτόν ἡ ἴδια ἡ ζωή του.

Ἐκεῖ κυρίως ἀγωνίζεται νά συναντᾶ τόν Θεό, γιά τόν Ὅποιο ἐξῆλθε ἐκ τοῦ κόσμου.

Οί πολύωρες ἀκολουθίες μέσα σ' αὐτό οὐσιαστικά, ἀλλά καί χρονικά ἀκόμη, ἀποτελοῦν τήν κυριώτερη ἐργασία του κάθε ἡμέρα.

Στό Καθολικό ὁ ἀγωνιστής μοναχός ἀναπνέει, ὀσφραίνεται, ἀγγίζει, ἀκούει, βλέπει καί γεύεται τόν Κύριο.

Χαίρεται κι ἀπολαμβάνει μέ ὅλο του τό εἶναι τήν παρουσία τοῦ Ἀναστάσιου Χριστοῦ.

Ἀναπνέει τόν καθαρό ἀέρα τῆς ἐλευθερίας τῆς ἀγάπης Του, μέσα στήν στενότητα τῆς βίας, τῆς ἀσκήσεως, τῆς πολύωρης παραμονῆς στόν Ἱερό Ναό.

Ὁσφραίνεται τήν εὐωδία τῆς Χάριτος, τῆς οὐκ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, μέ τήν συντροφιά τῶν Ἁγίων, τῶν ἁγίων λειψάνων τους, ἀλλά καί ἐν τῇ προσευχῇ, πού ὡς θυμίαμα εὐπρόσδεκτο κατευθύνεται πρὸς τόν οὐρανό.

Ἀκούει τούς ἦχους τῆς ταπεινῆς καρᾶς τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, τῶν ἑορταζόντων τήν νίκη κατά τοῦ θανάτου, στήν θεία Λειτουργία.

Βλέπει τά ἀθέατα μυστήρια, τήν δόξα τοῦ Θεοῦ, τήν ἰλαρότητα καί τό φῶς τοῦ Προσώπου τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ, τῆς Κυρίας Θεοτόκου, ἀλλά καί τήν δόξα τῶν θεωμένων ἀνθρώπων, τῶν Ἁγίων, στίς εἰκόνες τους, πού εἶναι ἀδύνατο νά περιγραφοῦν τέλεια μέ λόγια ἀνθρώπινα.

Γεύεται τήν οὐράνια γεῦσι τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων καί μεθύει μέ τήν κατά Θεόν μέθη πού τόν γλυκαίνει ὡς τά κατάβαθα τῆς ψυχῆς του.

Ἄπιεται κι ἀγγίζει τόν ἄψαυστο Θεό μέ προσωπικό, ἐμπειρικό, ταπεινό ὅσο καί ἀπλανῆ τρόπο.

Ζῆ δηλαδή τόν Δημιουργό του μ' ὅλες τίς αἰσθήσεις του, μέ τήν ψυχή καί τό σῶμα του.

Καί τό Καθολικό ἀφοῦ γίνη, μέσα ἀπό τόν ἀγῶνα του, Φάτινη καί Ἰορδάνης καί Γεθσημανῆ καί Πραιτώριο καί Γολγοθᾶς, γίνεται μετά καί Κανᾶ καί Θαβῶρ καί Ὑπερῶν καί Ὑρος τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ὄντως παρηγορεῖται, πληροφορεῖται κι ἀναπαύεται ἀπό τήν παρουσία τοῦ Ζώντος Θεοῦ.

Καί οἱ παραστάσεις ὅλες πού ἔχει μέσα στό Καθολικό ἐναρμονίζονται σιγά-σιγά μ' ὅσα ζῆ καί αἰσθάνεται στόν ταπεινό ἀγῶνα του.

Τό στασίδι του μεταμορφώνεται σ' αὐτά πού βλέπει στήν ζωή τῶν Ἁγίων, στίς εἰκόνες.

Γίνεται βῆμα πρὸ τοῦ ἀντιδίκου του τυράννου, ὅπως στήν ζωή τῶν Μαρτύρων.

Γίνεται φυλακή, δεσμωτήριον διὰ Χριστόν, ἀρένα, ἀλλά καί τάφος ἀναπαύσεως μετά τόν ἀγῶνα.

Γίνεται ἀκόμη σπήλαιον ἡσυχίας, ὅπως στούς ἀσκητές Ὁσίου, ἢ διακόνημα ἀγάπης τῶν Κοινοβιατῶν Ὁσίων Μοναχῶν.

Γίνεται καί θρόνος ὑψηλός, καθέδρα κηρύγματος τῶν Ἁγίων Ἱεραρχῶν, ἀπ' ὅπου κηρύττει τήν ἐν Χριστῷ ἀφάνεια καί ὑποποιοί σμίκρυνσι καί νέκρωσι.

Καί χαίρεται ἔτσι τίς εἰκόνες ὁ ἅγιος ταπεινός μοναχός, ἀφοῦ σ' αὐτές βλέπει αὐτό πού καλεῖται κι ἀγωνίζεται νά εἶναι: μάρτυς, ἀσκητής, ἀπόστολος.

Τό Καθολικό τῆς Μονῆς, ὁ τάφος τοῦ Χριστοῦ, γίνεται γιά τόν μοναχό ὄντως “μνήμα Χριστοῦ”, ἀφοῦ τά πάντα ἐκεῖ τόν ἀνάγουν στόν Δεσπότη τῶν ὅλων, πού παρήγγειλε γιά τήν σωτηρία μας νά τελοῦμε τά φρικτά Μυστήρια “εἰς τήν Αὐτοῦ ἀνάμνησιν”, (ὄχι ἀπλῆ διανοητική ἢ συναισθηματική ἐνθύμησι, ἀλλά κοινωνία μαζί Του διὰ τῆς συμμετοχῆς μας στόν σταυρό καί τήν ἔγερσί Του).

Κι ἔτσι μπορεῖ πάντοτε, ἰδίως ὅμως κατά τήν θεία Λειτουργία, ὅπου “τά φοβερά τελεσιουργεῖται”, νά δέχεται τήν Χάρι τῆς Ἀναστάσεώς Του, τήν ζωή Του, κατά τήν ἀψευδῆ ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας μας: “Χριστός ἀνέστη ἐκ νεκρῶν... καί τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος”.

Μᾶς ἀξίωσε κι ἐμᾶς τούς εὐτελεῖς ὁ ἅγιος Θεός, καί γνωρίσαμε καί συναναστραφήκαμε τέτοιους ἁγίους μοναχούς. Καί καταθέτουμε ἐδῶ κάτι ἀπό τήν δική τους πείρα καί ἐμπειρία, ἔστω κι ἂν τά δικά μας μέτρα πόρρω ἀπέχουν ἀπό τήν εὐλογημένη καί χαριτωμένη ζωή τους.

Οἱ ἅγιες εἰκόνες, ἡ ζωή τῶν Ἁγίων, αὐτῶν πού μέ Χάρι κινούνται ἀκόμη ἀνάμεσά μας στόν τρισδιάστατο κῶρο ἢ αὐτῶν πού λάμπουν καί φωτίζουν πάνω στίς τοιχογραφίες τοῦ Καθολικοῦ, μᾶς ἀναπαύουν, μᾶς τρέφουν, μᾶς παρηγοροῦν.

Κι ὅταν βλέπης τίς ἅγιες μορφές τέτοιων ἁγιασμένων μοναχῶν, πού ἔχουν διέλθει τόσα χρόνια ἀγῶνος στό ἴδιο ἱερό τόπο, νά γεμίζουν τά στασίδια τοῦ Καθολικοῦ, καί νομίζεις πῶς εἶναι ἄλλες παρόμοιες τοιχογραφίες πού πρόσφατα ζωγραφίσθηκαν κάτω ἀκριβῶς ἀπό τίς παλιές, τότε μιά ἀληθινή ἐλπίδα σου γεμίζει τά σωθικά.

Ἐλπίζεις!

Ἄφοῦ πιστεύεις κι ἐλπίζεις ὅτι τό ἴδιο Πνεῦμα θά ζωοποιήσῃ κι ἐσένα, ὅπως ἐζωογόνησε κι ἐκείνους.

Αὐτή ἡ χαρά κι ἐλπίδα ἀναδίδεται τελικά μέσα στό Καθολικό, μέσα στά χρώματα καί τίς ἀναλαμπές τοῦ φωτός πάνω στίς ἅγιες τοιχογραφίες.

Ἡ ἐλπίδα ὅτι θά μᾶς ἀναλάβῃ ἡ ἀγάπη τοῦ Πατέρα μας, καί θά μᾶς συγχωρήσῃ μέσα στήν ἁγία οἰκογένειά Του, ὅταν σὺν Θεῷ θά ἔχουμε κλειστά τά μάτια μας κάτω ἀπό τά ἱερά βλέμματα

τῶν ἁγίων τούτων τοιχογραφιῶν. Τότε πού τό φῶς τῶν κεριῶν τῶν περιλειπομένων ἀδελφῶν, κατά τήν ἐξόδιο ἀκολουθία μας, θά φέγγῃ ἐλπιδοφόρο, ὅπως καί τά φωτοστέφανα στά πρόσωπα τῶν εἰκόνων.

Γι’ αὐτό κάθε Καθολικό, ὅπως καί τό τῆς Μονῆς μας, μέ τίς τοιχογραφίες του μᾶς θυμίζει τόν “καιρόν τῆς ἐξόδου” μας ἐκ τοῦ ματαίου τούτου κόσμου. Αὐτό πού ἡ ἀπάτη καί τό ψέμμα πασχίζουν νά μᾶς πείσουν νά ξεχάσουμε: Τόν θάνατο, τήν μεγάλη καί μοναδική ὥρα τῆς ζωῆς μας.

Τόν θάνατο, πού μπορεῖ νά γίνῃ ζωή, μέ τήν Χάρι τοῦ ἀναστάντος Κυρίου.

Γι’ αὐτό καί σᾶς εὐχαριστοῦμε, ἀδελφοί, ὅλους ἐσᾶς πού κοπιάσατε μέ πολλή ἀγάπη γιά τόν Χριστό, γιά τήν Ἐκκλησία, γιά τόν σύγχρονο ταλαιπωρημένο συνάνθρωπο.

Πού κοπιάσατε γιά νά μᾶς τά θυμίσετε ὅλα αὐτά καί νά μᾶς παρηγορήσετε μέ τόν καθαρισμό καί τήν συντήρησι τῶν τοιχογραφιῶν, τήν συγγραφή, κορηγία, ἐπιμέλεια καί παρουσίασι τούτου τοῦ βιβλίου γιά τό ἱερό Καθολικό τῆς Μονῆς μας, καί γι’ αὐτό καί ταπεινά εὐχόμεθα νά ἔχετε ὅλοι σας τήν παρά Θεοῦ δικαία πνευματική ἀντιμισθία τῶν κόπων σας.

Ἱερομ. Φ. Γ.

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ

ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

ΚΑΤΡΑΚΟΥΛΗΣ

Τὴν 23ην Φεβρουαρίου τρέχ. ἔ. ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ὁ πνευματικός Πατήρ καὶ κτίτωρ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Μακρυνοῦ Μεγάρων, π. Δαμασκηνός Κατρακούλης.

Εἶχα τὴν ἰδιαίτερα εὐλογία νὰ γνωρίζω τὸν π. Δαμασκηνό καὶ τὴν Ἱ. Μονή του ἀπὸ τεσσαράκοντα περίπου ἔτων.

Ἕνας ἀκόμη ἅγιος Γέροντας τῆς Ὁρθοδοξίας μετέστη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν πρωτοτόκων.

Τόσον ἡ Ἀδελφότης τῆς Ἱ. Μονῆς, ὑπὸ τὴν ἁγίαν Ἡγουμένην Γερόντισσαν Μακρίναν, ὅσον καὶ τὰ πολλὰ πνευματικά του τέκνα, Ἀρχιερεῖς, Ἱερομόναχοι, Ἱερεῖς, Διάκονοι, Μοναχοὶ καὶ Μοναχαί, κλαίουں διὰ τὴν ὀρφανίαν. Μᾶς φεύγουν οἱ ἅγιοι Γέροντες καὶ νοιώθουμε ὅτι μένουμε ὀρφανοί.

Τὸν π. Δαμασκηνό διέκρινε καθαρότης τῆς καρδίας, βαθυτάτη ταπείνωσις, θεῖος ἔρωσ, ἀδιάλειπτος προσευχή, πνευματικὴ ἀρχοντιά. Εἶχε τὴν ἀπλότητα ἑνὸς παιδιοῦ καὶ συγχρόνως τὴν ἀρχοντιά καὶ εὐγένεια ἑνὸς βασιλικοῦ παραστάτου. Παριστάμενος νοερώσ

καὶ ἀδιαλείπτως ἐνώπιον τοῦ Παμβασιλέως Χριστοῦ ἐλαμπρύνετο καὶ ἐχαριτώνετο ἀπὸ τὴν μορφὴν τοῦ γλυκυτάτου Νυμφίου τῆς ψυχῆς του. Πόσο ὠραῖα νοιώθει κανεὶς κοντὰ σέ τέτοιους χαριτωμένους Γέροντας;

Ἄν καὶ ὁ π. Δαμασκηνός καθόλου δὲν ὑστέρησε σέ ἀρετές καὶ χαρίσματα ἀπὸ τοὺς συγχρόνους μεγάλους Γέροντας (π. Πορφύριο, π. Παῖσιο, π. Ἰάκωβο, π. Ἐπιφάνιο), ὁ Κύριος τὸν ἐκρυψε ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς πολλῶν, ὄχι γιὰτὶ ὁ ἴδιος θὰ ἐκινδύνευε ἀπὸ τὴν κενοδοξία, ἀλλὰ γιὰ νὰ προφυλάξῃ τὴν εὐλογημένη Ἀδελφότητα τῶν Μοναζουσῶν ἀπὸ τὸν περισπασμό καὶ τίς ἐνοχλήσεις τοῦ πλήθους.

Καρπὸς τῆς τελείας ἀγάπης του πρὸς τὸν Θεόν ἦτο ἡ τελεία ἀγάπη του πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Χαριτωθεὶς μὲ τὰ ὑπερφυῆ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ διάκρισις, ἡ ὑψίστη τῶν ἀρετῶν, ἔγινε ἀπλανὴς ὁδηγὸς πλήθους μοναχῶν καὶ λαϊκῶν.

Οἱ πνευματικοὶ του λόγοι καὶ τὰ κείμενά του μαρτυροῦν γιὰ τὴν Χάρι τοῦ Θεοῦ πού τὸν ἁγίασε.

Ἐνθυμοῦμαι τὸν μακαριστὸν καὶ ἅγιον Μητροπολίτην Ἄρτης Ἰγνάτιον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὁ π. Δαμασκηνός ἐξωμολογεῖτο, πού ἔλεγε: Ὅταν ἐξομολογῶ τὸν π. Δαμασκηνόν, ἀγιάζομαι.

Σεπτὲ Γέροντα, π. Δαμασκηνέ. Βιάστηκες νὰ μᾶς φύγῃς. Εἶχες τὴν πληροφορία ὅτι ἐπέτυχες τὴν ἔνωσιν μὲ τὴν Ἁγίαν Τριάδα. Μὴ παύσης, ὡς παρησιᾶν ἔχων, νὰ πρεσβεύης καὶ γιὰ μᾶς τοὺς περιλειπομένους.

Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου

Ἁγίου Ὁρους

† Ἀρχιμανδρίτης Γεώργιος

Παρακαλέσαμε τήν Ἀδελφότητα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου νά μᾶς γράφουν ὀλίγα τινά ἀπό τίς πολλές ἐμπειρίες πού ἔζησαν πλησίον τοῦ π. Δαμασκηνοῦ, τά ὁποῖα δημοσιεύουμε στήν συνέχεια:

* * *

«Νά μᾶς ἀξιῶση λοιπόν ὁ Θεός νά γίνωμε καί ἐμεῖς θεοί, κοντά σ' Αὐτόν τόν ἀνερμήνευτον Θεόν, τόν ἀπερινόητον, τόν ἄπειρον. Θέλει νά ζήσωμε κοντά Του. Θέλει νά γίνωμε ἄπειροι καί μεῖς· νά γίνωμε αἰώνιοι κοντά σ' Αὐτόν».

Μέ αὐτή τήν ἐπιθυμίαν τῆς θεώσεως ἔζη ὁ αἰοίδιμος Πατήρ Δαμασκηνός καί ὁ πόθος του αὐτός ἐπληρώθη τήν 23ην Φεβρουαρίου 2001. Τήν ἡμέραν αὐτήν χαίρων εἰσῆλθε εἰς τό φῶς τῆς αἰωνίου ζωῆς, τήν ὁποῖαν παιδιόθεν τόσον ἠγάπησε.

Ἦ ὁ πνευματικός Πατήρ καί κτίτωρ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου Προδρομοῦ (Μακρυνοῦ), Πατήρ Δαμασκηνός, γνωστός εἰς ὅλους ὡς ὁ “Παπποῦς”, κατά κόσμον Σπυρίδων Κατρακούλης, ἐγεννήθη εἰς τά Μέγαρα, τήν 21 Ἰουλίου 1921. Οἱ γονεῖς του, Ἰωάννης καί Μαρία, ἄνθρωποι ἀπλοῖκοί καί φιλήσυχοι, ἦσαν λίαν εὐσεβεῖς καί μετέδωσαν εἰς τά τέκνα των τήν βαθεῖαν πίστιν καί ἀγάπην πρός τόν Θεόν καί τήν πατρίδα.

Ἦ ὁθεν ὁ μικρός Σπυρίδων, ἀπό τήν νηπιακήν του ἀκόμη ἡλικίαν, ἀντικρύζων τό μυστήριον τοῦ θανάτου εἰς τάς κηδεῖας τῶν συγγενῶν, ἀδυνατοῦσε νά πιστεύσῃ ὅτι ἡ ζωὴ τελειώνει εἰς τόν τάφον. Ἦ ἀνήσυχος ψυχὴ του ἀπεστρέφετο τήν φθοράν καί διὰ τοῦτο ἐδίψα τήν αἰώνιον ζωήν, ἕως ὅτου εἰς τό πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ εὔρε τήν ἐλπίδα καί τήν χαράν τῆς Ἀναστάσεως.

Ἦ ὁλος ὁ βίος του ὑπῆρξεν ἐξωτερικῶς ἀπλούστατος. Ἦ ἴδιος, κεκρυμμένος ἐν Χριστῷ ὡς πολύτιμος μαργαρίτης, ἠῤῥixανε μέσα εἰς τό ὄστρακον τῆς θείας στοργῆς ἐν ἀφανείᾳ καί ταπεινώσει. Προκόπτων λοιπόν σοφία καί ἡλικία καί χάριτι, ἔλαβε τήν ἐγκύκλιον μύρωσιν εἰς τήν γενέτειράν του, ἐνῶ παραλλήλως εἰργάζετο σκληρῶς, καλλιεργῶν μέ τά παιδικά του χέρια τήν ἄγονον γῆν τῶν πατέρων του.

Ἦ ὁμως ἡ καρδιά καί ὁ νοῦς του ἀναζητοῦσαν κάποιους ἄλλους κόπους καί διὰ τοῦτο ἐπλατύνοντο καί ἠνοίγοντο διὰ τῆς φυσικῆς ἀποκαλύψεως εἰς τήν σφαιραν τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ. Ἦ Ὀλόκληρος ἡ δημιουργία συγκινοῦσε “ἀφάνταστα” τήν τρυφεράν παιδικήν καί ἐφηβικήν του ὑπαρξιν. Συχνά εὔρισκε καταφύγιον εἰς τόν τότε ἀνθοστόλιστον κάμπον τῶν Μεγάρων καί ἐκεῖ ἡ καρδιά του ἠσθάνετο τήν πνοήν τῆς αὔρας τῆς θείας ἀγάπης.

Ἦ εὐαίσθητος ψυχὴ του ἀνεζήτει τόν Θεόν καί διαρκῶς συνωμίλει μέ τόν ἠγαπημένον του Χριστόν. Καί ὁ Θεός πού προεγνώριζε τήν τελείαν του ἀφιέρωσιν, εἴλκυε αὐτόν ἔτι καί ἔτι εἰς τήν θείαν μέθεξιν. Ἦ Ἐνεκεν τῆς καθαρότητός του ἐγένετο σκεῦος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Εἰς πρῶτον ἡλικίαν ἐδέχθη εἰς τήν καρδίαν του τήν πρώτην ἀποκάλυψιν τοῦ Προσώπου τοῦ Κυρίου καί τήν ἐμπειρίαν τοῦ ἀκτίστου Φωτός.

Τό γεγονός τοῦτο, τό ὁποῖον ὁ ἴδιος ἀπεκάλει “πρώτην γνωριμίαν” καί “πρώτην ἀγάπην εἰς τήν Γαλιλαίαν του”, συνεκλόνηζε τήν ψυχὴν του καί ἐσφράγισε ὅλην του τήν ζωήν. Περιγράφων τήν μυστικήν αὐτήν ἐμπειρίαν, λέγει: «Ἦ ἡμέρα μεγάλη καί σωτήριος! Μεγάλῃ Παρασκευῇ! ὅπου ἔνθεος ἔρωσ ἐγεννήθη στήν ψυχὴ μου καί ἀκράτητος δοξολογικός παφλασμός στήν καρδίαν μου ἐκ μυστηριώδους λειτουργικῆς αἰσθήσεως. Ἦ Ἀπαντα ὡς θυμίαμα μέ προσκαλοῦσαν εἰς προσευχήν, εἰς ὄρασιν καί ἐνατένισιν τοῦ Κυ-

ρίου μου άσχηματίστως... Εύρέθην εις άφραστον μυσταγωγίαν και εις στιγμήν αιωνιότητος, όπου συνήψα συμβόλαιον άρραβώνος μετά του Κυρίου μου...». Κατ' εκείνην τήν ήμέραν έδωσε τήν άμετάκλητον υπόσχεσιν τής τελείας άφιερώσεώς του εις τόν Θεόν.

Συνεχώς έζη μέ τό όραμα τής πρώτης θεοπτίας και έλεγεν: «Έκει τρέχω, εκεί φωνάζω, εις αυτάς τάς κορυφάς πού εΐναι λουσιμένα εις τό φώς. Έκει συναντηθήκαμε τό πρώτον, σέ μία άκρη κορυφής θεοπτίας, εκεί μιλήσαμε άνοικτά και άτενίσαμε τίς αιχμηρές κορυφές τής θεολογίας».

Έκτοτε και έως έσχάτης αναπνοής δέν έπαυσεν ήμέραν και νύκτα νά εΐναι ό κυνηγός τής θείας αγάπης. Η ζωή του ύπηρξε όντως «άσμα άσμάτων». Όμως ή μυσταγωγία τής Γαλιλαίας έτελείωσε. Αφού ό Κύριος του άνοιξε τήν αυλαία του ούρανού κόσμου, τόν άφησε νά αγωνισθῆ. Και άρχισε ή «σκληρά, μακρά και επικίνδυνος πορεία: πάλη θηριώδης, άρπαγμός, ξυλοδαρμός. Ό έχθρός κάθε τόσο έσπινε ενέδρες. Μία έδινα, τρεις κατακέφαλα έλάμβανα εκ τών τριών έχθρών. Μέ τήν επίκλησιν όμως του όνόματος του Κυρίου, τής Θεοτόκου και του άρχαγγέλου Μιχαήλ διέφυγα από τά χέρια του». Όλη ή ζωή του ήταν «τιτάνιος αγών». Υπήρξε μεγάλος διαστής πού δέν έλυπειτο τόν έαυτό του. Ό ίδιος έλεγε διά τούς αγώνες αυτους: «Υδρωτες, θρόμβοι αίματος».

Όμως ό π. Δαμασκηνός δέν ήτο μόνον αγωνιστής του Χριστου, αλλά και τής πατρίδος, τήν όποιαν καθ' υπερβολήν ήγάπησε και ύπηρέτησεν αυτήν επί 43 μήνας, εις τό πυροβολικόν σώμα του στρατου, εις καιρούς χαλεπούς. Ακόμη και τότε άνηλίσκετο μεταξύ προσευχής, ιεραποστολής και καθήκοντος, αποτελών φωτεινόν παράδειγμα διά τούς άνωτέρους και τούς συστρατιώτας του. Η φλόγα τής θείας αγάπης τόν κατέτρωγε.

Όθεν, μόλις επέστρεψε από τόν στρατόν, ενεδύθη τόν μέλανα μοναχικόν τριδωνα.

Τό 1950 χειροτονήθη διάκονος και μετά δύο έτη έδέχθη τήν χάριν του δ' βαθμού τής ιερωσύνης, τήν όποιαν ως χειρουδίμ άπελάμβανε έως έσχάτης του πνοής, αισθανόμενος πάντοτε ότι συλλειτουργεί μετ' άγγέλων και άγιών.

Επί μίαν δετίαν ό φωτοφόρος Πατήρ έγέωργησε τόν αγρόν του Κυρίου εις τήν γενέτειράν του και έτρύγησε πληθος εύχύμων καρπών εκ τών πνευματικών του βλαστημάτων. Λειτουργών και λατρεύων τόν Κύριον, έμείστευε υπέρ του ήγαπημένου του λαου, «θύων και θυόμενος».

Ό ένθεος έρωσ πού έχαρακτήριζε τήν ζωήν του, ως και τό άσκητικόν του φρόνημα, ένέπνεον τά πνευματικά του τέκνα, τά όποια έπεθύμησαν νά ακολουθήσουν τά ίχνη του. Διά τουτο, τό 1960 ήγειται μικρῆς γυναικείας αδελφότητος και τῆ παραινέσει του οικείου Μητροπολίτου αναστηλώνει τήν πάλαι ποτέ έκλαμπρον Ίεράν Μονήν του Αγίου Ιωάννου Προδρομου (Μακρυνου), ή όποια σχεδόν ήτο κατερειπωμένη. Τίς δύναται νά διηγηθῆ τούς άτρύτους κόπους, τούς όποιους κατέβαλε ως χειρωναξ διά τήν ανοικοδόμησιν τής Μονής, αναμιγνύων μέ τό χῶμα τόν ιδρωτα και τά δάκρυα τής προσευχής του και ούτω θεμελιών του Τιμίου Προδρομου τά επίγεια σκηνώματα; Συγχρόνως διά τής έναρέτου πολιτείας και τής ταπεινώσεώς του έγένετο τύπος τών μοναζουσών μέ τήν τελείαν εκκοπήν τών θελημάτων του, θέτων τά θεμέλια και του πνευματικού οικοδομήματος τής Μονής.

Κατ' εκείνην τήν εποχήν ήρχισε νά άνθοφορῆ ό γυναικείος μοναχισμός και αί συγκροτούμεναι μοναχικαι αδελφότητες ανεζήτουν εις τόν άφανῆ άσκητήν, τόν Παππου του Μακρυνου, τόν σοφόν καθοδηγητήν. Η συμβολή του εις τήν καρποφορίαν του γυναικείου

μοναχισμού τῶν τελευταίων ἐτῶν ὑπῆρξε λίαν σημαντική. Δέν ὑπερβάλλομεν, ἐάν εἰπωμεν ὅτι ἐβάδισεν εἰς τὰ ἴχνη τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου.

Λαβὼν παρὰ Θεοῦ τὴν εἰδικὴν χάριν τοῦ ποιμαίνειν μοναχὰς διὰ λόγου καὶ βίου, διηκόνησε, ἐφωταγώγησε καὶ ἐποδηγέτησεν εἰς τὴν πατερικὴν τρίβον πολλὰς γυναικείας μοναστικὰς ἀδελφότητας, “τούς χορούς τῶν μυροφόρων”, ὡς ἔλεγε. “Ὅθεν καὶ ἠγάπα ὅλα τὰ μοναστήρια καὶ τὰ θεωροῦσε ὡς ἓνα, ἀποφαινόμενος ὅτι «ὅλα τὰ μοναστήρια εἶναι δικά μας καὶ εἴμαστε ὅλοι μία ἀδελφότης, διότι ἔχομεν τὸν Χριστὸν κοινόν νυμφίον καὶ ὀφείλομεν νὰ ἀγαπᾶμε ὅλας τὰς ἀδελφάς, ὅπως τὰς ἰδικὰς μας».

Ἠγάπα τὸ Κοινόβιον καὶ ὠνόμαζεν αὐτὸ “μετόχι τοῦ Παραδείσου”· ἐνῶ δὲ ἦτο νηπτικός καὶ πραγματικός θεωρητικός Πατήρ, ἔζησεν ὡς τέλειος κοινοδιάτης μὲ ἀπόλυτον ἀκρίθειαν βίου καὶ τελείαν ἀκτημοσύνην. Ἐχαίρετο ὑπερβολικῶς τὴν ἀδελφότητα καὶ ἀπελάμβανε τὰ χαρίσματα τῶν ἄλλων ὡς ἰδικὰ του.

Ὑπῆρξε κατ’ ἐξοχὴν ἐκκλησιαστικός ἀνήρ, σπενδόμενος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐργαζόμενος ἀόκνως ὑπὲρ αὐτῆς.

Τὸ 1984, ὅταν ἰδρῦθη ἡ ἀνδρῶα Ἱερά Μονὴ Ἁγίας Παρασκευῆς Μαζίου, διωρίσθη πρῶτος ἡγούμενος αὐτῆς ὑπὸ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου κ.κ. Βαρθολομαίου. Τὸ δὲ 1990 ἐγένετο ὀφρικιοῦχος τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ὑπὸ τὴν πνευματικὴν του καθοδήγησιν εὗρον τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας πλήθη λαοῦ καὶ ἐμορφώθησαν ἐν Χριστῷ ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς, μοναχοὶ καὶ ἐργάται τοῦ Εὐαγγελίου. Ἡῦχετο δὲ εἰς τὰ πνευματικὰ του τέκνα νὰ εἶναι ἡ ζωὴ των τοιαύτη, ὥστε καὶ μόνον ἡ θεὰ των νὰ ἐμπνῆ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν μετάνοιαν.

Ὁ ἴδιος ὁ π. Δαμασκηνός καθημερινόν ἄρτον εἶχε τὴν μετάνοιαν. Περιέγραφε δὲ τὴν πορείαν του ὡς ἑξῆς: «Ὅταν πρωτομε-

τανοήσαμε, θυθισθήκαμε κάτω στὸν ἑαυτό μας καὶ εἶδαμε τὸ καταγῶγιόν μας πού ἦταν σκοτεινὸ καὶ ἀρχίσαμε τὴν μετάνοια καὶ τὴν προσευχὴ, μέχρι πού αἰσθανθήκαμε ὅτι καθάρισε ὁ ἑαυτός μας. Ὑστερὰ ἀρχισε νὰ μεταβάλλεται τὸ καταγῶγιόν μας εἰς φωτεινὸν καταγῶγιον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τῆς ἀθανάτου σοφίας· καὶ ξεκινήσαμε πλέον. Ἡ πίστις μᾶς ἐπέταξε στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Θεοῦ». Ἡ ἀκράδαντος καὶ ἄνευ ὄρων πίστις ἦταν ἡ “πυρσοκρότησις γιὰ τίς ἀναβάσεις του”. Πίστις ὄχι μόνον εἰς τὸν προσωπικὸν Θεόν, ἀλλὰ καὶ εἰς κάθε λόγον τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῶν ἁγίων Πατέρων. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ φράσις του: «Ἄν θέλετε πνευματικὲς ἀναβάσεις, ν’ ἀνεβῆτε εἰς τὸ βάθρον τῆς πίστεως καὶ τῆς ταπεινώσεως».

Κατὰ τὴν Θεϊαν Λειτουργίαν αἱ νοηταὶ ἀναβάσεις του ἐκορυφώνοντο. Ἔλεγε τὰ ἑξῆς: «Ἰδιαιτέρως μέσα στὴ θεία λειτουργία νὰ παίρνωμε τὴν νοητὴ πορεία καὶ νὰ μένωμε μεταξύ τῆς θριαμβεύουσης καὶ τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας. Νὰ μένωμε μαζί μὲ τοὺς ἁγίους καὶ νὰ λειτουργοῦμε μαζί μὲ τὸν οὐράνιο κόσμον, γιὰ νὰ μπορῆ ἡ ψυχὴ μας νὰ γεμίση μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς αἰωνίου μακαριότητος. Στὴ θεία λειτουργία ἀρχίζομε πλέον νὰ ἀλλάζωμε τὸν χῶρον καὶ ἐνώνομε τὸν οὐράνιο κόσμον μὲ τὸν ἐπίγειο. Ἔχομε καὶ τοὺς δύο κόσμους στὴ νόησί μας. Στὴ λειτουργία συσπειρώνομε μαζί μας ὅλη τὴν δημιουργία καὶ δοξολογοῦμε τὸν Θεὸν μαζί μὲ τίς πέτρες, τὴν θάλασσα καὶ τὸν φυτικὸν κόσμον, πού ἀφῶνως καὶ συνεχῶς λειτουργοῦν ὅλα μαζί. Ὅταν λέω τίς εὐχές, αἰσθάνομαι ὅτι ἡ κάθε μία ἔχει μέσα της τὴν παντοδυναμία, τὴν πανσοφία.

Μπαίνομε στὴ βασιλικὴ λειτουργία. Στὴ ὠραία λειτουργία τοῦ σύμπαντος συνάπτεις τὴν δική σου λειτουργία. Φέρομε τὸν οὐρανὸν νοητῶς κάτω καὶ ἀνεβάζομε τὸν ἑαυτό μας ἐπάνω. Νὰ μποῦμε στὴ μυστικὴ καὶ οἰκουμενικὴ τοῦ σύμπαντος λατρεία».

Ἐνῶ ὁ ἴδιος μετ' ὀδυνηρᾶς πάλης κατά τῶν ἐχθρῶν κατώρθωσε νά καταλάβῃ τήν κορυφή τῆς θεωρίας, ἐν τούτοις συνεβούλευε τά ἐξῆς: «Νά πιάσωμε τήν κορυφή τῆς θεωρίας, διά νά ἔχωμε τήν ὑπεροχὴν ἐπὶ τῶν παθῶν. Τότε τά πάθη ἐξουδετερώνονται χωρίς πολλούς ἰδρωτάς. Μὲ τήν ἀποφατικὴ θεώρησι τοῦ οὐρανοῦ κόσμου καὶ τῆ θεολόγησι τῆς σωτηρίας πέφτομε σέ ἄλλη σφαῖρα, τῆς παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ. Πορευόμεθα ἐπὶ τῶν κορυφῶν, ἀτενίζοντες τό πρόσωπον τοῦ Κυρίου, θέτομεν τόν ἑαυτόν μας κάτω ἀπό τήν ἐπισκόπησιν τοῦ Θεοῦ καὶ ρίχνομε εἰς τήν λήθην τόν παρόντα κόσμον. Ἐλεύθερος τότε ὁ νοῦς μας θά ἀναφέρεται πρὸς τά ἄνω πάντοτε καὶ ἡ διάνοιά μας θά εἶναι πάντοτε τεταμένη πρὸς τόν Θεόν». Προσπαθοῦσε νά μιμηθῇ τόν Ἐνώχ, διά τό πρόσωπον τοῦ ὁποίου ἐνοιθε μεγάλο θαυμασμό καὶ ἀνέφερε συνεχῶς ὅτι οὗτος εἶχε τήν διάνοιάν του τεταμένην εἰς τόν Θεόν ἐπὶ ἑκατόν ἔτη. Ἡ σκέψις τοῦ Θεοῦ ἦτο ἡ ἀπόλαυσις του καὶ ἔλεγε μετὰ τοῦ ψαλμοδοῦ: «Ἐμνήσθην τοῦ Θεοῦ καὶ εὐφράνθην». Καὶ ἄλλοτε: «Ἀτενίζω τόν Θεόν ἀνά πᾶσαν στιγμὴν καὶ χαίρεται ἡ ψυχὴ μου. Τόν βλέπω ἀσχηματίστως, τόν ἀγαπῶ καὶ τόν βλέπω. Εἴμαστε ἐνώπιον τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου. Ὅμως, παρ' ὅλο πού τόν βλέπω, πάντοτε τόν ζητῶ».

Τό πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ ἦτο ἡ τροφή καὶ ἡ τροφή τῆς ψυχῆς του. Οἱ λόγοι τοῦ Κυρίου: «Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδός» εἶχαν χαραχθῆ βαθειά εἰς τόν νοῦν του καὶ διά τοῦτο ἐπίστευεν ὅτι διά τῆς Χριστογνωσίας ὁ ἄνθρωπος φθάνει τήν αὐτογνωσίαν καὶ δι' αὐτῆς τήν θεογνωσίαν.

Ὁ π. Δαμασκηνός, ὅταν ἔλεγε θεογνωσία, ἐννοοῦσε τήν θεοκοινωνίαν. Ἐπειδὴ δέ ὁ ἴδιος εἶχε κατορθῶσει διά τῆς βαθειάς μετανοίας τήν κάθαρσιν τῆς καρδίας καὶ τοῦ νοός, ἐνέτεινε ὅλην τήν νοητικὴν του δύναμιν εἰς τήν ἀδιάλειπτον μνήμην τοῦ Θεοῦ

καὶ ἔλεγε: «Ὅταν ἡ διάνοια εἶναι τεταμένη πρὸς τόν Θεόν, μέσα μας γεννᾶται ἡ ὁρμή πρὸς θεοκοινωνία». Καὶ ἠρώτα: «Πῶς θά προσευχώμεθα καὶ θά μᾶς ἀκούῃ ὁ Θεός, ἂν ἡ νόησίς μας δέν μεταβληθῇ εἰς ὄρασιν Θεοῦ;» Ὁ ἴδιος διαρκῶς ἀτενίζε τόν Κύριον καὶ διαβεβαίωσε ὅτι ὁ Θεός ὁρᾶται καὶ ἀναπαύει· καὶ ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ψυχῆς μας εἶναι συνηθισμένοι νά βλέπουν τόν Θεόν. «Ἡ διάνοιά μας εἶναι ἡ διόπτρα πού ἀτενίζει τά οὐράνια· αὐτός ὁ ἀνιχνευτής (ἡ διάνοια) ἐρευνᾷ μέ τό Ἅγιον Πνεῦμα τόν οὐράνιον κόσμον καὶ τά βάθη τοῦ Θεοῦ. Ἄν ὁ νοῦς δέν δουλέψῃ, δέν μπορεῖ νά εὐφράνῃ τήν καρδίαν καὶ νά τήν ἀνεβάσῃ στά οὐράνια διά τῆς θείας ἀγάπης».

Ὁ θεῖος ἔρωσ ἦτο ἡ κινητήριος δύναμις, τήν ὁποίαν ὁ π. Δαμασκηνός ἔθετε εἰς τό διαστημόπλοιο τῆς προσευχῆς, διά νά κἀνῃ τήν “νοητὴν πορείαν πρὸς θεοπτίαν”. Καὶ ὠμολογοῦσε: «Ὅταν ἀρχίζομε αὐτὲς τίς νοητὲς πορεῖες, γινόμεθα ἐκπεινοὶ καὶ ἐκδιψοὶ τῆς θείας ἀγάπης καὶ ὁρμάμε εἰς ἀναβάσεις τολμηρῆς. Τολμηρὸ ἀνέδασμα εἶναι ἡ νοητὴ θεωρία εἰς τοὺς μυστικoὺς χώρους τῶν ἀγγέλων καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς τοὺς ὑπερβατικoὺς χώρους τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς σιωπῆς, ἐκεῖ ὅπου κατοικεῖ ὁ Θεός. Ἐκεῖ ἐπιθυμοῦμε νά φθάσωμε καὶ νά ὀμιλήσωμε μέ τόν λατρευτόν μας Θεόν. Αὐτός εἶναι ὁ ἔρωσ πού μᾶς ἀνυψώνει συνεχῶς μέχρι τήν τελικὴν ἔνωσιν μετὰ τοῦ Θεοῦ. Αὐτός ὁ ἔρωσ εἶναι δύναμις, διά τῆς ὁποίας ὁ μοναχός ξέρει ν' ἀγαπᾷ καὶ νά θυσιάζεται ἕως θανάτου· εἶναι ὅλος φῶς, εἶναι ὅλος βασιλεία, ὅλος ἄκτιστον φῶς καὶ ἀνέσπερον φῶς».

Αὐτός ὁ ἔρωσ ἐκυρίευε ὅλην τήν ὑπαρξιν τοῦ π. Δαμασκηνοῦ καὶ ἔξῃ μέσα εἰς τό θεῖον φῶς. Ἐπρόδιδεν ἀκουσίως τόν ἑαυτόν του, ὅταν ἔλεγε: «Νά γίνῃ ὁ ἑαυτός μας ὀλόκληρος ἓνα φῶς, μία φωτεινὴ λαμπάδα. Τό εἶδαμε τό φῶς, τό ξαναεἶδαμε τό φῶς καὶ τό ξαναβλέπομε τό φῶς. Εἶδαμε τό φῶς, γιὰ νά φθάσωμε πλέον

μέσα στον ήλιο της δικαιοσύνης. Κατόπιν και ο θάνατος δέν μᾶς ξενίζει καθόλου, γιατί εἴμαστε μέσα στο φῶς τοῦ Θεοῦ και ζοῦμε τῆ βασιλεία Του ἤδη ἀπό τώρα. Εἴμαστε συνέχεια μέσα στήν ἐορτή ἀπό τώρα και κατόπιν πᾶμε και προσωπικά και τοῦ λέμε: “Μόνο γιά Σένα, Χριστέ μου, ὅλα γιά Σένα. Ὅ,τι θέλεις και ὅπως θέλεις”».

Ἡ ὁσία ἐκδημία τοῦ θεοφόρου Πατρός ἐθύθισεν εἰς πένθος τήν ἐπίγειον Ἐκκλησίαν και ἐγένετο χαρμονή αἰώνιος εἰς τόν οὐράνιον κόσμον, ὅστις ἐδέχθη αὐτόν στεφανηφοροῦντα.

Ἐκ τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου
(Μακρυνοῦ)

ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΣ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ

ΔΙΟΝΥΣΙΑΤΗΣ

Μέ τήν ἀνατολήν τοῦ τρέχ. ἔτους ἀνέτειλε στήν ἐκκλησία τῶν Πρωτοτόκων, τῶν ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων, και ὁ αἰείμνηστος Προηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Διονυσίου, Ἀρχιμανδρίτης Χαράλαμπος.

Ἐκόσμισε ὁ αἰείμνηστος τό Ἅγιον Ὄρος ἐπί πενήντα ἔτη και ἄφησε μνήμην ἁγίου ἀνδρός, ἀληθοῦς μοναχοῦ, διακριτικοῦ ποιμένος και Καθηγουμένου. Ἡ συμβολή του στήν ἐπάνδρωσι τοῦ Ἁγίου Ὄρους και στήν κοινοβιοποίησι τῶν Ἱερῶν Μονῶν του συμπληρώνει τήν ἀνεκτίμητη προσφορά του, ἡ ὁποία συνίσταται στήν διατήρησι και μετάδοσι στούς νεωτέρους τῆς γνησίας πνευματικῆς, ἀγιορειτικῆς, ζωῆς. Τῆς ζωῆς τῆς ὑπακοῆς και τῆς ἀδιαλείπτου νοεράς προσευχῆς. Τῆς ζωῆς τῆς ἀφανείας και ταπεινώσεως. Τῆς ζωῆς τῆς θείας ἀγάπης και τῆς χριστοειδοῦς διαγωγῆς.

Ὅσοι γνωρίσαμε τήν εἰρήνη τῆς ψυχῆς του και τήν πραότητα τῆς καρδιάς του, εἶδαμε τήν ἀγάπη του και ἀκούσαμε τίς πνευματικές συμβουλές του, δέν μπορούμε παρά νά εὐχαριστήσουμε τόν

Κύριο γιά τό δῶρο του στήν Ἐκκλησία, στόν Μοναχισμό, στό Ἅγιον Ὅρος, στήν Ἱερά Μονή του: Τόν μακαριστό Προηγούμενο, Γέροντα Χαράλαμπο.

Προσφέροντες μικρό ἀντίδωρο τιμῆς στήν σεπτή μορφή του δημοσιεύουμε τό κατωτέρω κείμενο, τό ὁποῖο ζητήσαμε ἀπό τήν Ἱερά Μονή Διονυσίου καί μέ πολλή ἀγάπη μᾶς ἀπέστειλε ὁ ἅγιος Καθηγούμενος π. Πέτρος:

* * *

Ο Ἄρχιμανδρίτης καί Γέροντας ἡμῶν Χαράλαμπος ἐγεννήθη εἰς τήν νότιον Ρωσίαν τήν 5ην Φεβρουαρίου 1910, εἰς τό χωρίον Μαϊακόπ τῆς περιοχῆς Αἰκατερινόφσκι (καίτοι φέρεται εἰς τά ἐπίσημα ἔγγραφα αὐτοῦ ὡς ἔτος γεννήσεως τό 1913) ἀπό εὐσεβεῖς γονεῖς, τόν Λεωνίδα καί τήν Δέσποινα, ἡ ὁποία καί ἐκάρη κατόπιν μοναχή λαβοῦσα τό ὄνομα Μάρθα. Εἰς τήν Ἑλλάδα μετηνάστευσε περί τά 1920, λόγῳ τῆς ρωσικῆς ἐπαναστάσεως, μέ τό τελευταῖον πλοῖον τό ὁποῖον μετέφερε πρόσφυγας, ἐνῶ ὅσοι ἀπέμειναν, ἐσφάγησαν ἢ ἐξωρίσθησαν ἀπό τούς ἐπαναστάτας. Ἡ οἰκογένειά του κατέληξεν εἰς τό Ἀρκαδικόν Δράμας, ὅπου ὁ Γέροντας εἰσῆλθεν εἰς τό Δημοτικόν καί εἰς τās πρώτας τάξεις τοῦ Γυμνασίου. Ἐπέδειξε μεγάλην ἰκανότητα, τόσον εἰς τά θεωρητικά ὅσον καί εἰς τά πρακτικά μαθήματα. Ὄταν ἐπληροφορήθη τήν ἐγκατάστασιν τῆς οἰκογενείας τοῦ ἀδελφοῦ του εἰς τήν Δράμαν, ὁ Γέροντας Ἀρσένιος καί ἀνάδοχος τοῦ Γέροντος, ἐξῆλθε διά πρώτην φοράν, ἐκ τῶν δύο συνολικῶς, ἐκ τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Βλέπων τήν ὡς ἄνω σπουδῆν τοῦ νεαροῦ Χαράλαμπος καί τήν δεινήν οικονομικήν κατάστασιν των, παρώτρυνε τούς γονεῖς αὐτοῦ ὅπως διακόψῃ τήν

φοίτησίν του εἰς τό σχολεῖον, ἵνα μή ζημιωθῇ πνευματικῶς! ἐκ τῶν συναναστροφῶν, ὅπερ καί ἐποίησαν.

Ἐκτοτε ἐδοθήει τήν οἰκογένειάν του ἐργαζόμενος εἰς ἀγροτικάς ἐργασίας καί, μετά τήν στρατιωτικήν του θητείαν, ὡς κλητήρας τῆς Νομαρχίας. Νέος, ἐργατικός καί τίμιος καθῶς ἦτο, ἄφησεν ἀγαθὴν μνήμην εἰς ὅσους τόν ἐγνώρισαν καί, παρὰ τήν σκληρὴν χειρονακτικήν ἐργασίαν, ἐνήστευε καί ἀγρυπνοῦσε προσευχόμενος. Ἐδιδάχθη ὀλίγα τινά περὶ τῆς προσευχῆς τοῦ Ἰησοῦ ἀπό τόν γέροντα Ἡλία, προερχόμενον καί αὐτόν ἐκ Ρωσσίας, ὅστις ἐξοῦσε εἰς τά περὶχωρα τῆς Δράμας.

Τήν περίοδον τῆς κατοχῆς συνελήφθη ὑπό τῶν Βουλγάρων μετά τοῦ ἀδελφοῦ του Δαμιανοῦ καί ἄλλων συγχωριανῶν του καί ἐνεκλείσθη εἰς στρατόπεδον μέ ἀπόφασιν, ὅπως τήν ἐπαύριον ἐκτελεσθοῦν. Διῆλθεν ὅλην τήν νύκτα προσευχόμενος, παρακαλῶν τόν Ἅγιον Γεώργιον νά τόν σώσῃ, ἔταξε δέ νά ἀφιερῶσῃ τήν ζωὴν του εἰς τόν Θεόν. Τό θαῦμα ἐγίνε καί ὁ Χαράλαμπος ἐγένε ἐκτοτε θερμότερος περὶ τά πνευματικά. Ὁ πατήρ του, ὅστις ἐγνώριζεν ὅτι θά μονάσῃ καί ἦτο σύμφωνος μέ τήν ἐπιθυμίαν του, τόν παρεκάλεσεν ὀλίγον πρό τοῦ θανάτου του νά μή ἀναχωρήσῃ διά μοναχός πρὶν ἢ ἀποκαταστήσῃ τούς μικρότερους ἀδελφούς του. Ὁ Γέροντας πράγματι ἐτήρησε τήν τελευταίαν αὐτῆν ἐπιθυμίαν τοῦ πατρός του.

Μέ τήν προτροπήν τοῦ γέροντος Ἡλία ἀνεχώρησε τήν 7ην Σεπτεμβρίου 1950 διά τό Ἅγιον Ὅρος καί ὑπετάχθη εἰς τόν φημισμένον Γέροντα Ἰωσήφ τόν Ἡσυχαστήν, ἀσκητεύοντα μετά τοῦ θείου του Γέροντος Ἀρσενίου εἰς τό σπήλαιον τοῦ Τιμίου Προδρόμου, εἰς τήν περιοχὴν τῆς Μικρᾶς Ἁγίας Ἀννης, ὅπου καί ἐκάρη μοναχός. Ἐχειροτονήθη διάκονος τήν 7ην Ὀκτωβρίου 1951 καί τήν ἐπομένην ἱερεύς ὑπό τοῦ πρώην Μιλητουπόλεως Ἱεροθέου.

Ἀργότερον, λόγω πρακτικῶν δυσκολιῶν, ἅπασα ἡ συνοδεία κατήλθεν εἰς τὰ ἐρημητήρια πέραν τοῦ Πύργου εἰς τὴν Νέαν Σκήτην. Μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ Γ. Ἰωσήφ τὸ 1959, παρέμεινεν εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Γ. Ἀρσενίου. Διετέλεσε τότε καὶ πνευματικὸς εἰς τὰς Ἱ. Μονὰς Ἁγίου Παύλου, Διουνυσίου καὶ Ξενοφῶντος.

Ὁ Γέρον Χαράλαμπος, μολονότι εἶχε τὴν εὐλογίαν τοῦ Γ. Ἰωσήφ διὰ τὰ κάμη ἰδικὴν του συνοδείαν, ἀρχικῶς δὲν ἤθελε νὰ ἀφήσῃ τὴν ἡσυχίαν καὶ τὰς θείας παρηγορίας, τὰς ὁποίας ἐζούσε. Ὅμως, τῇ προτροπῇ τοῦ Γ. Ἀρσενίου τελικῶς τὸ 1964 ἤρχισε νὰ δέχεται ὑποτακτικούς. Λόγω ὅμως τοῦ ἡσυχαστικοῦ προγράμματος, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, τὸ ὁποῖον ἦτο δύσκολον νὰ προσαρμοσθῇ εἰς τὰς συνηθείας καὶ τὴν λειτουργικὴν ζωὴν τῆς Σκήτης, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν τὸ 1967 μετὰ τῆς συνοδείας αὐτοῦ καὶ τῇ προνοίᾳ τῆς Θεοτόκου ἐγκατεστάθη εἰς τὸ παρὰ τὰς Καρυὰς Χιλανδαρινόν Κελλίον «Ἁγιος Νικόλαος-Μπουραζέρη», ὅπου καὶ παρέμεινεν ἕως τὸ 1979. Μὲ τὴν συνοδείαν του, ἡ ὁποία σὺν τῷ χρόνῳ ἀπαιριθμοῦσε εἴκοσι μοναχοὺς, ἐτηροῦσεν ἡσυχαστικὸν πρόγραμμα, κυρίως ἐξασκῶν τὴν νοερὰν προσευχὴν, ὡς παρέδωκεν αὐτοῖς ὁ Γέρον Ἰωσήφ, ἠξιώθη δὲ πολλῶν πνευματικῶν θεωριῶν. Εἰς τὸ κελλίον προσήρχοντο πολλοὶ προσκυνηταὶ πρὸς πνευματικὴν αὐτῶν ὠφέλειαν καὶ πολλοὶ ἐξωμολογοῦντο εἰς τὸν Γέροντα, ὡς καὶ ἀρκετοὶ μαθηταὶ τῆς Ἀθωνιάδος Σχολῆς.

Ἀπὸ τὸ ἔτος 1976 ἕως τὸ 1979 ἐδέχθη πολλὰς πιέσεις, ἵνα ἀναλάβῃ ἡγούμενος μᾶς τῶν Ἱ. Μονῶν: Ξηροποτάμου, Δοχειαρίου, Καρακάλλου, Ξενοφῶντος καὶ Διουνυσίου. Τελικῶς, τὸ 1979 ἦλθεν εἰς τὴν ἡμετέραν Μονὴν καὶ ἐξελέγη παμψηφεὶ ἡγούμενος. Ἐνεθρονίσθη τὴν 1ην Ὀκτωβρίου, ἑορτὴν τῆς Ἁγίας Σκέπης, καὶ παρέμεινεν εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν ἕως τοῦ 1989, ὅποτε, λόγω προηγηθέντος καρδιακοῦ ἐπεισοδίου, παρητήθη. Κατὰ τὴν περίοδον τῆς

ἡγουμενίας του πολλοὶ νέοι μοναχοὶ προσῆλθον εἰς τὴν ὑπακοὴν του, ὥστε νὰ συντελεσθῇ σημαντικὴ ἀνανέωσις εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῆς Μονῆς. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη, ὡς Προηγούμενος, ἀπετέλεσε τὸν πνευματικὸν στύλον τῆς Ἀδελφότητος, στηρίζων τὸν νέον Καθηγούμενον καὶ προσευχόμενος ὑπὲρ πάντων. Ἠσθένησε τὴν παραμονὴν τοῦ Ἁγίου Σπυριδῶνος καὶ ἐκοιμήθη τὴν 1ην Ἰανουαρίου 2001.

Ὁλόκληρος ἡ ζωὴ τοῦ Γέροντος ἦτο ὑπόδειγμα γνησίας ὑπακοῆς, τόσον εἰς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ, ὅσον καὶ εἰς τοὺς Γέροντας Ἰωσήφ καὶ Ἀρσένιον –ἐξ ἧς καὶ τὰ πολλὰ αὐτοῦ χαρίσματα, ἃ ἐδωρήσατο αὐτῷ ὁ Κύριος, ὅπως τὸ τῆς ἀδιαλείπτου νοερᾶς προσευχῆς–, τὴν ὁποίαν ἐκράτησεν ἄχρι τέλους. Ἡ ζωὴ του ἐξέφραζε τὸ γνήσιον ἀγιορειτικὸν ἦθος, κινουμένη μετὰ αὐτῶν τῶν δύο ἀρετῶν: ἡ ὑπακοὴ του ἐστήριζε τὴν προσευχὴν καὶ ἡ προσευχὴ, διατηρουμένη διὰ πολλῶν καθημερινῶν κόπων καὶ ἀσκητικῶν ἀγώνων, τὸν ὠδήγησεν εἰς τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ἀφάνειαν. Μάλιστα, ποτὲ δὲν ἐπεδίωξε σχέσεις μὲ ἀνθρώπους μὴ ἔχοντας ἀκμαῖον ἀγωνιστικὸν φρόνημα. Χαρακτηριστικὴ ἦτο ἡ ἀνεξικακία του –εἶχεν ὄντως καρδίαν μικροῦ παιδίου– καὶ κυρίως ἡ γνησία ἀγάπη του πρὸς πάντας, ἐκφραζομένη εἴτε μὲ τὴν ἐλεημοσύνην πρὸς τοὺς ἐνδεεῖς εἴτε μὲ τὸν χαρακτηριστικὸν αὐτοῦ πόθον πρὸς μετάδοσιν τῆς ἐργασίας τῆς νοερᾶς προσευχῆς εἰς ὅλους· εἰ δυνατόν, λαϊκοὺς καὶ μοναχοὺς. Τὸ κενὸν αὐτοῦ εἶναι δυσαναπλήρωτον καὶ ἡ ἀπουσία του εἰς ἅπαντας ἐμφανής. Εἶψαν δὲ αἱ εὐχαὶ αὐτοῦ μεθ' ἡμῶν πάσας τὰς ἡμέρας πάντων ἡμῶν.

Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Διουνυσίου
Ἁγίου Ὁρους

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Ο^ς αείμνηστος π. Γρηγόριος Μιχαηλίδης ἐγεννήθη τό 1935 στό χωριό Πλεύρωμα τοῦ νομοῦ Πέλλης, κοντά στήν Σκύδρα, ἀπό γονεῖς εὐσεβεῖς, τόν Ἰλαρίωνα καί τήν Κορνηλία. Ἐζήση τά δύσκολα χρόνια τῆς κατοχῆς καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου μέ πολλές στερήσεις καί πολύ πόνο, λόγω καί τοῦ κατά τόν πόλεμο θανάτου τοῦ πατρός του. Ἀπό τά παιδικά του χρόνια ἐφλέγετο ἀπό πόθο γιά τόν Χριστό καί ἀγάπη γιά τήν Ἐκκλησία. Ἐνεκα τούτων, μέ ἀφορμή τήν μετάβασι τοῦ νεωτέρου ἀδελφοῦ του στήν μητρόπολι Ἐδέσσης πρὸς ἀναζήτησιν ἐργασίας, ἐγνωρίσθη μέ τόν μακαριστό ἀπό Ἐδέσσης μητροπολίτη Θεσσαλονίκης Παντελεήμονα τόν Α΄ καί ἐτέθη ὑπό τήν πνευματική προστασία του. Μέ τήν εὐλογία καί τίς συστάσεις τοῦ ἀρχιερέως ἐγγράφεται στήν Πατριάδα ἐκκλησιαστική σχολή, στήν ὁποία ἐπέδειξε ἄριστο ἦθος καί ἐπίδοσι. Ἀκολουθῶς ἐπιστρέφει στήν Θεσσαλονίκη, ὅπου ὁ Μητροπολίτης Παντελεήμων ὁ Α΄, ὡς χρηματίας ἀδελφός τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μο-

νῆς τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου, θέλων νά τόν ἐντάξῃ στούς ἀγάμους κληρικούς τῆς μητροπόλεως του λαμβάνει τήν ἄδεια τῆς Μονῆς καί τόν ἐγγράφει στό μοναχολόγιό της τήν 15η Ἰανουαρίου τοῦ 1957. Κεῖρεται μοναχός, παρόντος τοῦ μακαριστοῦ ἡγουμένου τῆς Μονῆς μας π. Βησσαρίωνος, τήν 27η Ἰουνίου τοῦ 1958 στόν ἱερό ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ὁ ναός αὐτός ἀνηγέρθη ἐπί Τουρκοκρατίας, γιά νά παρηγοροῦνται οἱ Ὁρθόδοξοι χριστιανοί τῆς Θεσσαλονίκης μετά τήν μετατροπή τοῦ μεγάλου ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου-Ροτόντα σέ τζαμί. Ἀργότερα ἐδωρήθη στήν Μονή μας καί ἔκτοτε ἀποτελεῖ Μετόχι αὐτῆς. Τόν ἐπόμενο μῆνα, στίς 30 Ἰουλίου, χειροτονεῖται διάκονος καί λίγο ἀργότερα, στίς 23 Ἀπριλίου τοῦ 1961, πρεσβύτερος στόν ἴδιο ναό.

Καί ὡς ἱεροδιάκονος καί ὡς ἱερομόναχος ἐπεδόθη μέ πολύ ζήλο στό διακόνημα τοῦ ἱεροκήρυκος. Ἀγαποῦσε πολύ τό κήρυγμα. Πολλές φορές ἔκανε δύο καί τρία κηρύγματα σέ διάφορες Ἐκκλησίες τήν ἴδια ἡμέρα. Ἐτρεχε ἀπό Ναό σέ Ναό. Ἐκήρυττε δυναμικά. Ἦτο ἀφιλοχρήματος, προσηνής σέ ὅλους καί ἀγαπητός ἀπό ὅλους. Ὑπηρέτησε τόν ἱερό ἄμβωνα ἐπί τριάντα πέντε χρόνια, χωρίς νά ὑπολογίση ποτέ τήν κόπωση. Γιά τήν ἄοκνη καί θεάρεστη αὐτή διακονία του ἡ Ἐκκλησία τόν ἔκρινε ἄξιο τιμητικῆς διακρίσεως, τήν ὁποία ὁμως δέν ἀξιώθηκε νά λάβῃ, λόγω τοῦ ἐν τῷ μεταξὺ ἐπισυμβάντος θανάτου του.

Μέ τήν Μονή μας διετήρησε πολύ καλές σχέσεις, ἀφ' ὅτου ἐκάθη μοναχός στό Μετόχι της τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ἦρχετο πολύ συχνά στό μοναστήρι καί ἐλάμβανε μέρος στίς θεῖες λειτουργίες καί πανηγυρεῖς. Σχεδόν κάθε χρόνο εὐρίσκετο συνορταστής μέ τούς Πατέρας τῆς Μονῆς στήν πανήγυρι τοῦ ἁγίου Νικολάου, συνοδεύων τά πρῶτα χρόνια τόν μακαριστό μητροπολίτη Παντελεήμονα τόν

Α'. Πολλές φορές μάλιστα ἐκινδύνευσαν, λόγω τῆς θαλασσοταραχῆς πού εἶναι συνήθης τήν περίοδο αὐτή ἀλλά καί λόγω τῶν μικρῶν ξυλίνων πλοιαρίων πού ἐχρησιμοποιοῦντο τότε καί δέν εἶχαν καμμία ἀσφάλεια. Ἀκόμη, ἐπί πολλά ἔτη διετήρησε ἕνα πολύ ὠραῖο τυπικό: κατά τήν ἑναρξί τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἦτο πάντοτε στήν Μονή καί συνηγωνίζετο μέ τούς Πατέρας στό ἀγώνισμα τοῦ τριημέρου.

Ὅταν ἀνέλαβε τήν ἡγουμενία τῆς Μονῆς ὁ νῦν Καθηγούμενος αὐτῆς Ἀρχιμανδρίτης Γεώργιος καί ἐπεσκέφθη μεταξύ τῶν ἄλλων καί τό Μετόχι τοῦ Προφήτου Ἡλίου, πλησίον τοῦ Κολινδρουῦ Κατερίνης, τό ὅριζε σέ κατάστασι ἐγκαταλελειμμένη καί τά ἐναπομειναντα κτίριά του ἀνεπιμέλητα καί ἐφθαρμένα λόγω τῆς ἐκ τοῦ χρόνου φθορᾶς. Λυπούμενος γι' αὐτό, ἀλλά καί προσευχόμενος, ὥστε νά εὑρεθῆ ἀπό τόν Θεό ὁ κατάλληλος γιά τό ἐπίπονο ἔργο τῆς συντηρήσεως ἄνθρωπος, ἐσκέφθη τόν πατέρα Γρηγόριο, τόν ὁποῖο καί παρεκάλεσε νά τό ἀναλάβῃ. Καί πράγματι, χωρίς νά ὑπολογίση τούς κόπους, μέ πολύ ζήλο ὁ π. Γρηγόριος ἐπεδόθη στό ἔργο αὐτό. Συνεκέντρωνε χρήματα ἀπό γνωστούς του καί ἀπό ἐράτους, γιατί τά οἰκονομικά τῆς Μονῆς δέν ἐπαρκοῦσαν. Διωργάνωνε ἐκδρομές στόν χῶρο τοῦ Μετοχίου, ὅπου μέ προσωπική ἐργασία τόσο τοῦ ἰδίου ὅσο καί τῶν συμμετεχόντων ἀνθρώπων ἐπέτυχαν νά ἐξωραΐσουν τόν χῶρο. Μέ γνωστούς του τεχνίτες, οἱ ὁποῖοι τίς περισσότερες φορές εἰργάζοντο ἀφιλοκερδῶς, ἔκανε πολλά καί ἀξιόλογα ἔργα. Ἀνεκαινίσε τήν ὄροφή τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκαθάρισε τό δάπεδό της ἀπό τίς φωλιές τῶν ὄφρων καί τῶν ποντικῶν. Ἀρμολόγησε καί στερέωσε τούς ἀποσαθρωμένους τοίχους καί τούς στεγανοποίησε ἀπό τά νερά τῆς βροχῆς. Οἰκοδόμησε νέα πτέρυγα μέ τέσσερα κελλιά, μικρή τραπεζαρία καί αἵθουσα συνάξεων. Ἀνήγειρε φιάλη καί κιάσκι. Διερρῦθιμε τόν χῶρο κάτω ἀπό τήν πα-

λαιά πτέρυγα σέ εὐρύχωρη τραπεζαρία. Οἰκοδόμησε τήν ἐξωτερική πύλη τῆς Μονῆς καί ἐξωμάλυνε μέ ἐπίστρωσι τόν δρόμο πού φέρει πρὸς αὐτήν. Δενδροφύτευσε μέ πολλά καί ὁμορφα δένδρα τόν περίβολο τοῦ ναοῦ καί τόν λοφίσκο ἐπί τοῦ ὁποῖου κεῖται. Γενικά ἀνύψωσε τό Μετόχι, ὥστε πολλοί κεκοπιακότες ἐκ τοῦ καύσωνος τῆς ζωῆς νά αἰσθάνωνται ἀναψυχή εὐρισκόμενοι ἐκεῖ. Πολύ συχνά ἐπήγαινε ἐκεῖ, λειτουργοῦσε καί ἐκήρυττε τόν λόγο τοῦ Θεοῦ στους ἀνθρώπους πού τόν συνώδευαν. Δύο φορές μάλιστα κατά τίς μετακινήσεις του αὐτές ὑπέστη τροχαῖο δυστύχημα καί ἐκινδύνευσε νά χάσῃ τήν ζωή του.

Ἐν τῷ μεταξύ τόν Ἰούλιο τοῦ 1978 συνέβησαν οἱ σεισμοί τῆς Θεσσαλονίκης. Τό Μετόχι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου κατέστη ἐτοιμόρροπο. Καί πάλι ὁ π. Γρηγόριος πρόθυμα ἀνέλαβε τήν ἀνακαινίσι του. Μέ χρήματα τῆς πολιτείας ἀλλά καί πολλῶν εὐεργετῶν τῆς Μονῆς, πρὸ πάντων ὅμως μέ τήν ἄοκνη φροντίδα καί ἐπιστασία του, ἐπέτυχε νά ἀποκαταστήσῃ τίς ζημιές καί νά ἐξωραΐσῃ τόν ναό. Ἀγαποῦσε πολύ τόν ναό, στόν ὁποῖο ἐκάθη μοναχός καί ἔλαβε τήν χάρι τῆς Ἱερωσύνης. Γι' αὐτό καί πολύ συχνά λειτουργοῦσε σ' αὐτόν, ἐκήρυττε καί βοηθοῦσε τούς ἀνθρώπους.

Πρέπει νά σημειωθῇ ὅτι ὁ π. Γρηγόριος εἶχε τήν δυνατότητα νά ἐπιδίδεται στά ἔργα τῶν ἀνακαινίσεων τόσο τοῦ Προφήτη Ἡλίου ὅσο καί τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἐπειδή εἶχε τήν ἄδεια καί εὐλογία τοῦ Παναγιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ.κ. Παντελεήμονος τοῦ Β', ὡς ἀνήκων στόν κληρο τῆς μητροπόλεως αὐτῆς. Τοῦτο ἀποτελεῖ δείγμα τῆς πρὸς τήν Μονή πολλῆς ἀγάπης καί τοῦ Παναγιωτάτου, ὁ ὁποῖος γι' αὐτό πρόθυμα παρεῖχε τήν ἄδειά του στόν π. Γρηγόριο.

Δυστυχῶς ὅμως σέ κάποιον ταξίδι του στήν Πάτμο ὑπέστη σοβαρό ἐγκεφαλικό ἐπίσῳδιο τήν 26ῆ Σεπτεμβρίου τοῦ 1992. Ἄν

καί ἐκινδύνευσε πολλές φορές, διέφυγε τότε τόν θάνατο. Παρέμεινε όμως ἡμίπληκτος μέχρι τήν κοίμησί του, πού ἐπισυνέβη τήν 17η Ἰανουαρίου 2001. Καθ' ὅλο αὐτό τό διάστημα οἱ Πατέρες τῆς Μονῆς συμπαρεστάθησαν στόν πάσχοντα ἀδελφό τόσο στά νοσοκομεῖα, ὅπου κατά καιρούς ἐνοσηλεύετο, ὅσο καί στό μοναστήρι. Ὑπέμεινε μέ πολλή ὑπομονή τήν μακρά ἀσθένεια. Τελικῶς, γιά λόγους ἀνεξαρτήτους τῆς θελήσεως τῆς Μονῆς μας, ἐφιλοξενήθη στήν Ἱερά Μονή Κωνσταμονίτου, ὅπου καί διήλθε τούς τελευταίους μῆνες τῆς ζωῆς του. Ἐκεῖ παρέδωσε τό πνεῦμα του στόν Θεό. Ἐλπίζομε ὅτι ὁ ἀγώνας του καί ἡ προσφορά του στήν Ἐκκλησία εἶναι εὐάρεστα στόν Κύριο. Εὐχαριστοῦμε τόν πατέρα Γρηγόριο γιά ὅ,τι ἔκανε γιά τό καλό τῆς Μονῆς. Νομίζομε ὅτι καί ἡ Μονή ἀνταποκρίθηκε στούς πολλούς του κόπους μέ τήν ἀγάπη της καί τίς περιποιήσεις της κατά τό διάστημα τῆς μακρᾶς ἀσθενείας του. Εὐχόμεθα ὁ Κύριος νά τόν ἀναπαύσῃ ἐν σκηναῖς δικαίων. Αἰωνία σου ἡ μνήμη ἀξιομακάριστε καί ἀείμνηστε ἀδελφέ ἡμῶν.

ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΣ

ΜΟΔΕΣΤΟΣ

ΔΑΝΙΗΛΑΙΩΝ

Μέ τό συνοπτικό ἀλλά πηγαῖο καί γεμᾶτο ἀγιορειτική σεμνότητα βιογραφικό τοῦ μακαριστοῦ Γέροντος Μοδέστου, τό ὁποῖο ἀπέστειλε κατά παράκλησίν μας ἡ Ἀδελφότης τῶν Δανιηλαίων (Κατουνάκια), μᾶς δόθηκε ἡ εὐκαιρία νά ἀπονεύσωμε τήν τιμή πού ἀρμόζει στό ἐκλεκτό αὐτό ἄνθος τοῦ Περιβολίου τῆς Παναγίας. Ἐξήνθησε στήν ἔρημο τῶν Κατουνακίων. Ἦμεινε ἀφανής. Δέν δοξάσθηκε ἀπό τούς ἀνθρώπους, ἀλλά τώρα ἀπολαμβάνει τήν ἐπουράνιο δόξα ἀπό Ἐκεῖνον πού ἀντιδοξάζει ὅσους τόν δοξάζουν ἐπί τῆς γῆς ταπεινά, ἀφιλόδοξα, ἀθόρυβα. Ὁ πρόσχαρος, ὁ προσηνής, ὁ προσευχητικός, ὁ ἀπλοῦς καί ἀνεπιτήδευτος Γέρον Μοδέστος Κατουνακιώτης, ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, τό ἀγῶνα τόν καλόν ἠγώνισται, τήν πίστιν τετήρηκε καί χαίρει μετά τῶν ἁγίων τήν ἀδιάλειπτο παρουσία τοῦ Κυρίου. Τόν παρακαλοῦμε νά πρεσβεύῃ γιά ὅλους ἐμᾶς, πού ἀκόμη διανύομε τό προκείμενο στάδιον τοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνος.

Ο κατά κόσμον Ἰγνάτιος Χατζηδημητρίου ἦτο ἐκ τῆς ἀλη-
σμονήτου πόλεως Ἀτταλείας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ἐγεννήθη τό 1915 ἀπό γονεῖς εὐλαβεῖς καί καλοῦς Χριστιανούς. Δυστυχῶς προέκυψαν τότε αἱ ἐμπόλεμοι καταστάσεις καί τά δεινά γεγονότα τῆς Μ. Ἀσίας. Ὡς ἐκ θαύματος Θεοῦ οἱ γονεῖς του μετώκησαν οἰκογενειακῶς εἰς τόν Πύργον τῆς Ἡλείας.

Ὁ Ἰγνάτιος, παῖς ὢν, ἔμεινεν ὑποτασσόμενος εἰς τούς γονεῖς του. Ὄταν ἔγινεν 18 ἐτῶν, μέ τήν βοήθεια συγγενῶν του ἀνήλθεν εἰς Ἀθήνας, ἔχων πάντοτε τόν ἔνθεον ζῆλον νά μονάσῃ.

Εἰς τάς Ἀθήνας τό 1935 ἐγνωρίσθη μέ τόν συμπατριώτην του Ἀρχιμ. Κλεόπαν Θωμόπουλον, μετέπειτα Μητροπολίτην Καρδίτσῃς. Εἰς τόν Ἀρχιμ. Κλεόπαν ἐξεδήλωσε τήν ἀπόφασίν του διά τόν μοναχισμόν. Ὁ Ἀρχιμ. Κλεόπας, ἀρχάς τοῦ 1936 τόν ἀπέστειλεν εἰς τήν Ἀδελφότητα τῶν Δανιηλαίων μέ τήν ὁποίαν συνεδέετο. Ἦδη ὁ μικρός Ἰγνάτιος μέ πολλήν χαράν ἀπέλαθεν ἐκεῖνο, τό ὁποῖον παιδιόθεν ἐποθοῦσε.

Μέ πολλήν ζῆλον, μέ ἀδιάκριτον ὑπακοήν, ἄρχισε τήν νέαν του ὑψηλήν πνευματικήν ζωήν. Τίς διηγῆσεται τόν ζῆλον καί προθυμίαν ὅπου ἔδειξε ἀνελλιπῶς ἐπί 65 ἔτη ἐν τῇ μοναχικῇ ζωῇ;

Τήν λέξιν “ὄχι” δέν τήν ἐγνώριζεν. Εἰς ὅλους, μικρούς καί μεγάλους, ἦτο ὑπήκοος καί πρόθυμος, λέγων πάντοτε “εὐλόγησον” καί “νάνε εὐλογημένον”.

Διά τοῦ ἀγῶνος αὐτοῦ ἔφθασεν ἐν γνώσει εἰς τήν πτωχείαν τοῦ πνεύματος. Ἀπέριττος, εἰς τήν ἐνδυμασίαν του λιτός, πρόχειρος εἰς τά φαγητά του, ὑπομονητικός εἰς ὅλας τάς δοκιμασίας. Ἀπέφενγε τόν κόσμον ὡς αἴτιον μυρίων κακῶν, καί ἦτο πάντοτε ἡσυχος καί ἤρεμος. Ἐπίστευεν ἀπολύτως ὅτι μέσω τοῦ Γέροντός του καί τῶν ἀδελφῶν του ὑπηρετεῖ τό Ἅγιον θέλημα τοῦ Θεοῦ.

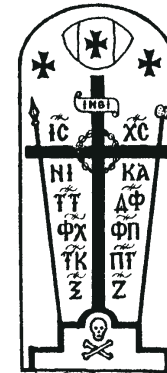
Ὡς ἱερεὺς καί πνευματικός ἐπέδειξε τόν ἔνθεον ζῆλον του. Ἦτο πρόθυμος καί ἀκούρατος. Εἶχε πολλήν εὐλάβειαν, ἐπίγνωσιν καί φόβον Θεοῦ.

Ἐπίσης, ἦτο φιλόξενος εἰς τό ἔπαρκον, εὐπροσήγορος καί χαριτωμένος εἰς ὅλους. Οὐδέποτε τις τόν εἶδε στενοχωρημένον. Ἀπό αὐτά τά ὀλίγα ἐφαίνετο ἡ πολλή του ἀρετή. Τά πολλά κρυφά του κατορθώματα τά γνωρίζει μόνον ὁ Κύριος.

Οὕτω θεαρέστως πολιτευόμενος ὡς καλός μοναχός, ἔφθασεν εἰς ἔσχατον γῆρας. Τήν Παρασκευήν τῆς Καθαρᾶς Ἑβδομάδος, εἰς τήν Προηγιασμένην, ὁ Κύριος τόν ἠξίωσεν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων καί μετά δύο ὥρας, πλήρης ἡμερῶν καί πνευματικῶν χαρισμάτων, “μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τήν ζωήν”.

Ἄς εἶναι αἰωνία τοῦ ἡ μνήμη.

Ἰερομ. Γρηγόριος Δανιηλίδης
Γέροντας τῆς Ἀδελφότητος τῶν Δανιηλαίων

ΓΕΡΟΝΤΙΟΣ ΜΟΝΑΧΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΤΗΣ

Ὁ μοναχὸς Γερόντιος Γρηγοριάτης, κατὰ κόσμον Γεώργιος Μοῦτσος ἐκ Πύργου Ἡλείας (1909-2000), ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ στίς 12-11-2000 πλήρης ἡμερῶν, σέ ἡλικία 91 ἐτῶν. Ὑπῆρξε κουρά τοῦ ἁγίας βιοτῆς καί μνήμης καθηγουμένου Ἀθανασίου Γρηγοριάτου. Γιά λόγους ὑγείας ἀπεχώρησε τῆς Μονῆς καί ἠσκειτο στό ἐν Καρυαῖς κελλί «Ἅγιος Νικόλαος» Καψάλας. Ἐπανῆλθε τό 1997 καί πέρασε τά ὑπόλοιπα ἔτη τῆς ζωῆς του στό γηροκομεῖο τῆς Μονῆς. Ἡ διακονία πρὸς τόν ὑπερήλικα πλέον π. Γερόντιο ὠφέλησε πολὺ τοὺς ἀδελφούς. Τά αἰσθήματα τῆς Ἀδελφότητος ἀποδίδει ὁ ἐπικήδειος λόγος πού ἀπηύθυνε ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας, Ἀρχιμανδρίτης Γεώργιος, καί τόν ὁποῖον δημοσιεύουμε κατωτέρω εἰς μνήμην τοῦ ταπεινοῦ καί ἀφανοῦς αὐτοῦ μοναχοῦ.

* * *

Οὐδεὶς στεφανοῦται, ἐάν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ, λέγει ὁ ἅγιος Ἀπόστολος Παῦλος.

Καί ὁ προκειμένος νεκρὸς, ὁ ἀείμνηστος ἀδελφός μας π. Γερόντιος, ἤθλησε νομίμως. Ἀγωνίσθηκε καί γι' αὐτό ὁ Κύριος θά τόν στεφανώσῃ.

Τά τελευταῖα αὐτά χρόνια, πού ἔζησε μαζί μας, εἶδαμε τόν ἀγῶνα του.

Ἀγωνίσθηκε στήν πτωχεία.

Ἀγωνίσθηκε στήν ἀγάπη πρὸς τόν Χριστό.

Ἀγωνίσθηκε στήν προσευχή.

Ἀγωνίσθηκε στήν ταπείνωσι. Ἐζῆσε στήν ἀφάνεια. Δέν ἐπεδίωξε καμμία τιμή, καμμία ἀναγνώρισι ἀπό τοὺς ἀνθρώπους.

Γιά νά ταπεινώνεται, ἔλεγε μερικά πράγματα πού ἔδιναν τήν ἐντύπωσι ὅτι δέν ἦταν καλά εἰς τὰς φρένας.

Ὅμως, 45 ἡμέρες πρὶν ἀπὸ τήν κοίμησί του, εἶπε στόν ἀδελφό πού τόν διακονοῦσε, ὅτι θά φύγῃ. Στήν ἐρώτησι τοῦ ἀδελφοῦ γιά τὰ «ἄλλα» πού ἔλεγε, ἀπήντησε: «Ἔτσι τά ἔλεγα».

Πράγματι, ἔτσι τά ἔλεγε. Δέν εἶχε πρόβλημα εἰς τὰς φρένας. Τά ἔλεγε γιά περισσοτέρα ταπείνωσι.

Γι' αὐτό καί ὁ Χριστός τόν ἀξίωσε πνευματικῶν χαρισμάτων. Ἐλαβε τό χάρισμα τῆς εἰρήνης.

Ἐλαβε τό χάρισμα τῆς χαρᾶς. Ἀκόμη καί στίς ὥρες τῆς ἀδυναμίας του εἶχε χαρά.

Ἀξιώθηκε νά μὴ φοβᾶται τόν θάνατο. Ἐλεγε «δέν φοβᾶμαι τόν θάνατο, διότι θά πάω στόν Παράδεισο νά συναντήσω τόν Χριστό».

Πιστεύω ὅτι ἡ ψυχὴ του τώρα ἀναπαύεται στόν Χριστό. Καί ἐπειδή ἔχει παρησία, θά προσεύχεται γιά μᾶς.

Αἰωνία σου ἡ μνήμη, ἀδελφέ μας, πάτερ Γερόντιε.

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ

Εκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τόν Μάιο τοῦ 2001 ὁ καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Κων/νος Μουρατίδης. Ὁ ἀείμνηστος ὑπῆρξε βαθειά πιστὸς Χριστιανὸς καί ὀρθόδοξος στό φρόνημα θεολόγος. Τοῦ ἀρμόζει ὁ τίτλος «πατερικός θεολόγος». Ἀγάπησε τόν Μοναχισμό καί τό Ἅγιον Ὄρος. Ἡ θεολογία του ἦταν διαποτισμένη ἀπὸ τό ἐκκλησιαστικό του ἦθος καί τό ὁμολογιακό του φρόνημα. Ὡς καθηγητὴς τοῦ Κανονικοῦ Δι-

καίου και της Ποιμαντικής και κατόπιν ως πρόεδρος της Πανελληνίου Ένώσεως Θεολόγων έδιδε μαρτυριαν της Όρθοδόξου Πίστεως και υπερασπιζετο την κανονική τάξι της Έκκλησίας. Ήταν άσυμβίβαστος έναντι του συγκρητιστικού Οικουμενισμού και υπεραμύνθηκε του κύρους και της διαχρονικότητας των Ί. Κανόνων. Η συγγραφική του δραστηριότης παρήγαγε άξιόλογες μελέτες, των οποίων ή σημασία θά γίνεται περισσότερο άντιληπτή όσο ή Νέα Έποχή και ή Νέα Τάξις Πραγμάτων θά επιβάλλωνται και θά έδραιώνωνται.

Τά τέλη της ζωής του ήσαν άντάξια της έν Χριστῶ ζωής του. Μέ βαθεία πίστι στην αιώνιο ζωή και στον χορηγό της παρέδωσε ειρηνικά τό πνεύμα του στον Σταυρωθέντα και Άναστάντα Χριστό.

Δημοσιεύουμε κατωτέρω τον έπιμνημόσυνο λόγο του Καθηγουμένου της Ίερᾶς Μονῆς μας, Άρχιμανδριτου Γεωργίου, για να τιμήσουμε την προσφορά του μακαριστου καθηγητου στην θεολογία και στην Έκκλησία.

* * *

«Άδυνατων διά λόγους άνεξαρτήτους της θελήσεώς μου να παραστώ εις τό ιερόν Μνημόσυνο του μακαριστου διδασκαλου μας Κωνσταντίνου Μουρατίδου, προς παραμυθίαν της λύπης μου διά τον χωρισμόν αλλά και έξόφλησιν χρέους εύγνωμοσύνης, παρακαλώ όπως δεχθητε να ακουσθουν όλίγοι ταπεινοί λόγοι μου διά του αδελφου της Ίερᾶς Μονῆς μας Ίερομονάχου Φιλοθέου.

Έκφωνων κανείς επικηδείους ή έπιμνημοσύνους λόγους κινδυνεύει να υπερβάλη και να αποδίδη στον κεκοιμημένο άρετές και προτερήματα περισσότερα από όσα διέθετε.

Στην περίπτωση του μακαριστου Καθηγητου συμβαίνει τό αντίθετο. Όσα έγκωμιαστικά λεχθουν θά είναι κατώτερα της πραγ-

ματικότητος. Καθώς λέγει ό άγιος Γρηγόριος ό Θεολόγος στον επιτάφιο λόγο του στην αδελφή του Γοργονία, «ου τουτον έγώ φοβοῦμαι τον φόβον, μή τι την άλήθειαν υπερδράμωμεν· αλλά τουναντίον, μή τι της άληθείας έλλείπωμεν, και πάρα πολύ της άξιας έλθόντες, έλαττώσωμεν την δόξαν τοις έγκωμίοις· επειδή χαλεπόν και πρᾶξιν έξισῶσαι και λόγον τοις εκείνης καλοῖς» (Άγ. Γρηγορίου του Θεολόγου, Λόγος ή', *Εις την αδελφήν έαυτου Γοργονίαν Επιτάφιος*, Ε.Π.Ε., τόμος 6ος, σελ. 346).

Ό μακαριστός διδασκαλός μας αγάπησε τον Θεόν παιδιόθεν. Οι εύσεβεις γονείς του, ή εκ Καπαδοκίας καταγωγή του, οι εύλαβεις Πνευματικοί και κατηχηταί του συνετέλεσαν να μορφωθη ό Χριστός στην παιδική και νεανική του ψυχή.

Έσπούδασε την νομική έπιστήμη και ήρχισε να δικηγορη, αλλά ποθων τά κρείττονα και τελειότερα έσπούδασε και την ιερά έπιστήμη της Θεολογίας, όχι για βιοπορισμό ή δόξα άνθρωπίνη, αλλά για να διακονήση την Άγία Έκκλησία. Ήδη ως φοιτητής διετέλεσε Κατηχητής και συνεργάτης Χριστιανικής φοιτητικής κινήσεως.

Η άνοδος του εν συνεχεία στις βαθμίδες της Πανεπιστημιακής ιεραρχίας του έδωσε την δυνατότητα να διακονήση την Άγία Έκκλησία από της έπισήμου και περιοπτου θέσεως του Καθηγητου του Κανονικου Δικαίου και της Ποιμαντικής.

Δέν εκρυψε στή γη τά δωρηθέντα σ' αυτόν τάλαντα αλλά τά πολλαπλασίασε, άόκνως εργαζόμενος και καθημερινως αναλισκόμενος.

Οί θεολογικές του εργασίες χαρακτηρίζονται για την πατερική τους θεμελίωσι.

Όμίλησε μετά παρηγορίας για όλα τά φλέγοντα εκκλησιαστικά και έθνικά ζητήματα.

Ἐκείνη ἡμέρα ἀποκαλύφθη ἡ ἀλήθεια ἡ ἀποκαλυπτική σου. Ἐκείνη ἡμέρα ἀποκαλύφθη ἡ ἀποκαλυπτική σου. Πιστεύω ὅμως ὅτι ὁ χρόνος θά τόν δικαιώσῃ.

Κάποιοι μάλιστα τοῦ ἀπέδωσαν ἐμπάθεια.

Ἦταν βοηθός του διεπίστωνα τόν πόνο τῆς ψυχῆς του, ὅταν γιά λόγους συνεπειᾶς πρὸς τὴν Ὁρθόδοξο πίστι δὲν μποροῦσε νά ὑποστηρίξῃ πρόσωπα πολὺ ἀγαπητά του.

Ὁ ἀείμνηστος ὑπῆρξε θεολόγος μὲ πατερικό καὶ ἐκκλησιαστικό φρόνημα καὶ ἦθος.

Ταπεινός, πρᾶος, εὐλαβής, δίκαιος, φιλόθεος καὶ φιλόανθρωπος, πιστός.

Ἡ ὀρθόδοξος πίστις του καὶ ἡ ὀρθόδοξος θεολογία του συνυφαίνοντο, ἀλληλοεπλουτίζοντο.

Χριστοκεντρικός στήν πίστι καὶ στήν ζωή.

Εἰρηνικός καὶ εἰρηνοποιός ἀλλά καὶ ὁμολογητής, ἀγωνιστής καὶ μαχητικός, ὅταν ἡ πίστις ἦταν τό κινδυνευόμενον.

Μελετητής τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἀλλά καὶ μιμητής τους, ἐφαρμόζων τό «φίλους ποιῆσαι χεῖρα; Διὰ τόν Θεόν ποιῆσον. Ἐχθρούς ποιῆσαι χεῖρα; Διὰ τόν Θεόν ποιῆσον» (Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, *Λόγος ταῖς καλάνδαις*, ΕΠΕ, τόμος 31, σελ. 484).

Πολλά πρέπει νά γραφοῦν γιά νά παρουσιασθῇ ἡ θεολογική καὶ ἐκκλησιαστική του προσφορά τόσο πρὸ, ὅσον καὶ μετὰ τὴν παραίτησί του ἀπὸ τὴν Θεολογική Σχολή. Εὐχόμεθα νά ὑπάρξουν εὐγνώμονες μαθηταὶ καὶ συνεργάται του πού θά τό πράξουν.

Σέ μᾶς μένει νά εὐχαριστήσουμε τόν φιλόανθρωπο Κύριο καὶ Δομήτορα τῆς Ἐκκλησίας, πού στούς δύσκολους καὶ ἀποκαλυπτικούς καιρούς μας ἐχάρισε στήν Ἐκκλησία Του ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ, πιστόν μάρτυρα καὶ διδάσκαλο τῆς Ἀμωμήτου Πίστεως.

Σὺ δέ σεβαστέ, ἀλησμόνητε καὶ πεφιλημένε μᾶς διδάσκαλε, ἀναπαύου ἐν εἰρήνῃ, ἔχων τόν Χριστόν πού ἀγάπησες φῶς καὶ χαρὰ σου μέχρι τῆς κοινῆς ἀναστάσεως.

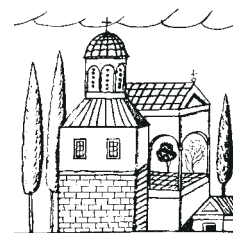
Δέν θά λησμονήσουμε οὔτε τὴν πνευματικὴ κληρονομία πού μᾶς ἄφησες οὔτε τό γλυκύ καὶ χαριτωμένο σου πρόσωπο καὶ τοὺς πνευματικούς καὶ πάντα ἐποικοδομητικούς σου λόγους. Ἡ καλή σου σύζυγος καὶ αἱ θυγατέρες σου καὶ ἐμεῖς οἱ μαθηταὶ σου, οἱ συνεργάται καὶ συναγωνισταὶ σου, οἱ φίλοι σου, καθὼς θά διαπλέουμε τό πολυκύμαντο καὶ ταραχώδες τοῦ βίου πέλαγος, θά ἀντλοῦμε ἀπὸ τὴν σεπτὴ μορφή σου, ἔμπνευσι καὶ παρηγορία.

Εἶθε ὁ Κύριος πρεσβεῖαις τῆς Κυρίας Θεοτόκου καὶ τῶν Ἁγίων Πάντων νά μᾶς ἀξιώσῃ νά συναντηθοῦμε στήν ἀτελεύτητο Πανήγυρι τῆς Βασιλείας Του».

Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου

Ἁγίου Ὁρους

† Ἀρχιμανδρίτης Γεώργιος

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΙ ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ἐξι μῆνες πέρασαν ἀπὸ τὴν θλιβερὴ ἡμέρα πού ὁ Πάπας τῆς Ρώμης πάτησε γιὰ πρώτη φορά στὴν Ἑλλάδα. Πρόσχημα τὸ προσκύνημα. Στόχος ἡ ἐκπόρθησις. Καί μόνη ἡ ἀνάμνησις ὀδυνηρή. Οἱ εὐσεβεῖς συνειδήσεις πληγώθηκαν. Οἱ ἐχθροὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐώρτασαν. Παράδοσις αἰῶνων διακόπηκε.

Σύσσωμο τὸ Ἅγιον Ὅρος εἶχε διαφωνήσει μὲ τίς φημολογούμενες ἐκκλησιαστικὲς ὑποδοχές. Μὲ ἐπανελημμένες ἱεροκοινοτικὲς ἀποφάσεις (3/16-8-1999, 14/27-2-2001) εἰσηγήθηκε, παρεκάλεσε, ἰκέτευσε, νὰ μὴ γίνῃ ὁ Πάπας δεκτός ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Ἀπέστειλε, τέλος, ἀντιπροσωπεῖα Καθηγουμένων στὴν εἰρηνικὴ συγκέντρωσι διαμαρτυρίας στὴν Ἀθήνα καὶ σὲ ἀνάλογες ἐκδηλώσεις στὴν Θεσσαλονίκη, ὅπου ἐκφωνήθηκαν σχετικῶς περιεχομένου μηνύματα τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος.

Ἡ στάσις τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας ὑπῆρξε σταθερά καὶ ἀμετάβλητη ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ πού ἀνεκινήθη θέμα ἐπισκέψεως τοῦ Πάπα. Στὸ τεῦχος 24 (1999) εἶχαμε καταχωρίσει κείμενο τοῦ Καθηγουμένου μας, Ἀρχιμ. Γεωργίου, πού δημοσιεύθηκε στίς 27 Ἰουλίου 1999 καὶ ἐπεσήμαινε τοὺς λόγους, γιὰ τοὺς ὁποίους ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Πάπα δὲν ἔπρεπε νὰ πραγματοποιηθῇ.

Κατωτέρω καταχωρίζουμε δεύτερο κείμενο τοῦ Καθηγουμένου μας, δημοσιευμένο ὑπὸ ἡμερομ. 5/18-11-2000:

ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ ΝΑ ΓΙΝΗ ΔΕΚΤΟΣ Ο ΠΑΠΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ;

Ἡ συζητούμενη ἔλευσις τοῦ Πάπα στὴν Ἑλλάδα εἶναι θέμα σοβαρότατο καὶ μὲ ποικίλες παραμέτρους. Ὡς ἐκ τούτου χρήζει ἰδιαίτερας προσοχῆς.

Γιὰ τὴν Πολιτεία εἶναι θέμα ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Ὁ Πάπας εἶναι ἀρχηγὸς τοῦ Κράτους τοῦ Βατικανοῦ, μὲ τὸ ὅποιο ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία ἔχει διπλωματικὲς σχέσεις (ἀνταλλαγὴ πρέσβων).

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐπιθυμεῖ νὰ ἔχῃ καλὲς σχέσεις μὲ τὸ Βατικανό, διότι αὐτὸ θὰ ἔχῃ συνέπειες στίς σχέσεις τῆς μὲ τὴν φιλοπαπικὴ Δύσι. Ἡ ἐκκοσμικευμένη Ἑλληνικὴ Πολιτεία, πού τὰ τελευταῖα χρόνια προσπαθεῖ νὰ ἀποχριστιανίσῃ καὶ ἀπορθοδοξοποιήσῃ ὅ,τι ἀπέμεινε στὸν τόπο αὐτὸ χριστιανικὸ καὶ ὀρθόδοξο, εἶναι φυσικὸ νὰ μὴ βλέπῃ τὴν ἔλευσι τοῦ Πάπα ἀπὸ τὴν σκοπιὰ τῆς Ἑλληνορθοδόξου Παραδόσεως τοῦ Γένους οὔτε νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τίς σχετικὲς εὐαισθησίες τῆς πλειονότητος τῶν πολιτῶν.

Διαφορετικὴ ὅμως πρέπει νὰ εἶναι ἡ θεώρησις τοῦ θέματος ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, πού πρέπει νὰ ἰδῇ τὸ θέμα ἀπὸ τὴν μακρὰ ἱστοριοθεολογικὴ καὶ ποιμαντικὴ του πλευρά καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν σκοπιὰ τοῦ ἐκκοσμικευμένου νεοελληνικοῦ Κράτους.

Ἡ ἄρνησις νὰ δεχθοῦμε ἐκκλησιαστικῶς τὸν Πάπα δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀπὸ τοὺς Ὁρθοδόξους Ποιμένας καὶ τὸ Ὁρθόδοξο Ποίμνιο χωρὶς πόνο. Πόνο, γιατί δὲν μπορούμε νὰ χαροῦμε τὴν ἔλευσι ἑνὸς ξένου στὴν χώρα πού ἐτίμησε πάντοτε τὴν φιλοξενία. Καὶ μάλιστα ὅταν αὐτὸς ὁ ξένος δὲν εἶναι ἕνας ὁποιοσδήποτε ἄνθρωπος, πού ὡς πλάσμα τοῦ Θεοῦ εἶναι γιὰ μᾶς ἔτσι ἢ ἀλλιῶς

σεβαστός, αλλά επί πλέον είναι και ο αρχηγός εκατομμυρίων έτεροδόξων Χριστιανών.

Η αδυναμία μας να υποδεχθούμε ανεπιφύλακτα και εγκάρδια τον Πάπα μας προκαλεί επίσης πόνο, γιατί μας κάνει να συνειδητοποιήσουμε ότι οι ανά τον κόσμο Χριστιανοί δεν είμαστε μία ποιμνη, ή ποιμνη του Χριστού, αλλά έχει μεσολαβήσει τό φοβερό σχίσμα. Τό σχίσμα είναι οδυνηρά πραγματικότης. Είναι όπως όταν βλέπουμε ένα τρομακτικό όνειρο πού φοβόμαστε μήπως είναι αληθινό.

Θά θέλαμε να πούμε “ναι” στον έρχομό του Πάπα. Θά θέλαμε να ξεχάσουμε ό,τι κακό προξένησαν στον Χριστιανισμό οι υπερφίαλες αξιώσεις των Παπών για κυριαρχία σε όλη την Έκκλησία. Θά θέλαμε να ξεχάσουμε τις σταυροφορίες και την άλωση της Κων/πόλεως του 1204, πού συνετέλεσε στην εξασθένιση και υποδούλωσί της στους Τούρκους. Θά θέλαμε να ξεχάσουμε την σφαγή των 800.000 Όρθοδόξων Σέρβων, πού έγινε με την εύλογία του καρδινάλιου Στέπινιτς κατά την γερμανική κατοχή. Θά θέλαμε να ξεχάσουμε την ανθελληνική στάση του Βατικανού στις περιπέτειες του Γένους μας, όπως π.χ. κατά την Μικρασιατική Καταστροφή.

Όμως ο Πάπας και τό Βατικανό δεν μας τό επιτρέπουν.

Τό Βατικανό και ο νυν Πάπας δεν εγκαταλείπουν τά γνωστά αίρετικά δόγματα πού επέφεραν τό σχίσμα. Μάλιστα επιβεβαιώνουν πρόσφατα ότι μόνο ή υποταγή στον Πάπα είναι έγγυσις αληθοῦς εκκλησιαστικότης.

Τό Βατικανό και ο νυν Πάπας επευλογεί και δραστηριοποιεί την επάρατο Ουνία. Τό αποδεικνύει τό αδιέξοδο των συζητήσεων Όρθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών για την Ουνία στην Η' Συνέ-

λευσι της Μικτής Επιτροπής του Διαλόγου, στην Βαλτιμόρη τον παρελθόντα Ιούλιο.

Τό Βατικανό και ο νυν Πάπας άγιοποιεί τον σφαγέα των Όρθοδόξων Σέρβων Καρδινάλιο Στέπινιτς και μεταβαίνει για προσκύνημα στο λείψανό του, άδιαφορώντας εάν πληγώνη τις καρδιές εκατομμυρίων Όρθοδόξων.

Η εν Ελλάδα Ρωμαιοκαθολική κοινότης (άσφαλώς με τις ευλογίες του Βατικανού) τάσσεται άναφανδόν υπέρ της προσπάθειας της Πολιτείας για περιθωριοποίηση της Όρθοδόξου Έκκλησίας στην χώρα μας, στην όποία ή συντριπτική πλειοψηφία του λαού είναι Όρθόδοξος.

Αυτά και πολλά άλλα δεν μας επιτρέπουν να πιστεύσουμε, ότι τό Βατικανό άνιδιοτελώς επιδιώκει την επίσκεψη του Πάπα στην Όρθόδοξο και άπροσκύνητη μέχρι σήμερα Ελλάδα, και ότι πίσω από αυτήν την προσχηματικά προσκυνηματική επίσκεψη δεν κρύπεται ή πονηρά και άμαρτωλή διπλωματία του Βατικανού, πού αποβλέπει στην παραπλάνηση του Όρθοδόξου λαού, ώστε να καμφθί ή άπ' αιώνων αντίστασίς του στον παπικό ολοκληρωτισμό και να διατεθί ευμενώς στις προσπάθειες του Βατικανού για την εν καιρώ υποταγή των Όρθοδόξων στην εξουσία του.

Πώς μπορούμε να ξεχάσουμε ότι, όσες εκκλησίες υπετάγησαν στον Πάπα, υπετάγησαν μετά από μακροχρόνιες και δόλιες προσπάθειες του Παπισμού; Και ακόμη πώς μπορούμε να ξεχάσουμε ότι, τά εκατομμύρια των Όρθοδόξων πού εξουνιτίστηκαν, υπέκυψαν σε φοβερούς διωγμούς και πιέσεις των παπικών για να άλλαξοπιστήσουν;

Τό έρώτημα είναι: Επιτρέπεται να θεωρήσουμε ότι ή επίσκεψις του Πάπα γίνεται χωρίς δόλο και χωρίς άπωτέρους κινδύνους για την Όρθοδοξία μας;

Ὁρθῶς παρατηρήθη ὅτι ἡ παπική διπλωματία κάνει κάποια ἐνέργεια σήμερα, γιά νά ἀποδώσῃ καρπούς μετά ἀπό ἑκατό καί διακόσια χρόνια.

Ὁ Κύριος μᾶς συνιστᾷ νά εἴμεθα φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καί ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. Καί ἡ συμβουλή αὐτή δέν ἰσχύει μόνο γιά τήν προσωπική μας ζωή, ἀλλά πολλῶ μᾶλλον γιά τίς ἐκκλησιαστικές ἀποφάσεις καί πράξεις μας.

Ὁ Πάπας πρόσφατα ἐπέτυχε νά κάμψῃ τήν ἀντίστασι τῆς Ὁρθοδόξου Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας καί νά γίνῃ δεκτός ἀπό Κράτος καί Ἐκκλησία μέ πανηγυρικές ἐκδηλώσεις. Ὁ πτωχός καί δοκιμασμένος ἐκεῖνος λαός ξέχασε τίς παραδόσεις του καί τήν καταπίεσι τῶν οὐνιτῶν;

Θά ξεχάσουμε καί ἐμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι Ἕλληνες, χωρίς νά μᾶς ἀναγκάζει ἡ πείνα καί ἡ φτώχεια, τί συμβολίζει καί τί ἀντιπροσωπεύει ὁ παπικός θεσμός;

Δέν εἶναι ἄγνωστο ὅτι ἡ Δύσις ἐπιθυμεῖ νά ἀναδείξῃ τόν Πάπα ὡς τόν θρησκευτικό ἡγέτη ὅλης τῆς Χριστιανοσύνης καί τῆς Ἐνωμένης Εὐρώπης. Νομίζουμε ὅτι καί ὁ διάλογος ἀγάπης καί ἀληθείας πού ἄρχισε πρὶν ἀπό μερικές δεκαετίες, ἐνῶ δέν σημείωσε καμμία πρόοδο στό θεολογικό πεδίο, ἄνοιξε τόν δρόμο γιά τήν διείσδυσι τοῦ Πάπα στίς Ὁρθόδοξες κῶρες καί τήν προβολή του ἀκόμη καί μεταξύ τῶν Ὁρθοδόξων καί μάλιστα τῶν πολιτικῶν ὡς παγχριστιανικοῦ καί πανθρησκευτικοῦ ἡγέτου. Ὡς ἐκ τούτου, θά ἤταν ἄστοχο νά μὴ συσχετισθῇ ἡ ἔλευσις τοῦ Πάπα στήν Ἑλλάδα μέ τίς ἱστορικά βεβαιωμένες ἐπιδιώξεις τοῦ Βατικανοῦ στήν Ἀνατολή.

Γιά τό Βατικανό ἔχει μεγάλη σημασία νά κάμψῃ τήν ἀντίστασι τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλλάδος, τοῦ ἰσχυροτέρου ἀναχώματος τῆς Ὁρ-

θοδοξίας κατά τοῦ παπικοῦ ὀλοκληρωτισμοῦ. Γι' αὐτό καί ἐπιμένει καί ἐπανέρχεται συχνά στό θέμα αὐτό.

Ἄλλά καί γιά μᾶς τούς Ὁρθοδόξους Ἕλληνας ἔχει μεγάλη σημασία νά μὴ ὑποκύψωμε στίς ἄμεσες ἢ ἔμμεσες καί ἀπό διαφορετικές πλευρές πιέσεις καί σκοπιμότητες.

Ἡ Πατρίδα μας, ἡ Εὐρώπη, ὁ κόσμος ἔχουν ἀνάγκη ἀπό τόν ἀνόθευτο Χριστιανισμό τοῦ Εὐαγγελίου καί ὄχι ἀπό τόν νοθευμένο Χριστιανισμό τοῦ Παπισμοῦ καί τοῦ Προτεσταντισμοῦ.

Οἱ Πατέρες μας, μέ προεξάρχοντες τόν Μέγα Φώτιο καί τόν ἅγιο Μάρκο τόν Εὐγενικό, δέν ὑπέκυψαν καί σέ πολύ πιό δύσκολα ἐθνικῶς χρόνια.

Γιατί νά ὑποκύψωμε ἐμεῖς;

Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου
Ἁγίου Ὁρους
† Ἀρχιμανδρίτης Γεώργιος

* * *

Ἐλπίζουμε καί προσευχόμεθα ἡ ἐπίσκεψις τοῦ πάπα καί τά ὅσα συνέβησαν κατ' αὐτήν νά εἶναι μία παρένθεσις πού ἔκλεισε, χωρίς συνέχεια καί χωρίς ἀλλοίωσι τοῦ παραδοσιακοῦ φρονήματος τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Κλήρου καί λαοῦ.

Ἄλλως, φοβούμεθα ὅτι ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας θά ὑποστῇ σοβαρό καί ἀνεπανόρθωτο πλήγμα. Ἡ σύνεσις καί ἡ ἀγάπη πρὸς τίς ψυχές, «ὑπὲρ ὧν Χριστός ἀπέθανε» (Ρωμ. ιδ' 15), ἀπαιτεῖ νά μὴ εἰσάγωνται θεσμοί ἢ πολιτικές πού εἶναι δυνατόν νά διασαλεύσουν τό πολυτιμότερο ἀγαθό τῆς εἰρήνης καί τῆς εὐσταθείας τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν. Καί ὅπως γράφει ὁ Μέγας Βασίλειος: «Καί γάρ ἂν εἶμεν ἀληθῶς πάντων ἀνθρώπων ἀτοπώτατοι,

σχίσμασι καί κατατομαῖς Ἐκκλησιῶν ἐνδιόμενοι καί μή τήν συν-
άφειαν τῶν μελῶν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ τό μέγιστον τῶν
ἀγαθῶν τιθέμενοι» (Ἐπιστ. 156).

Καί ἄς μή λησμονοῦμε, ὅτι ἡ «consensus Patrum», δηλαδή ἡ
διαχρονική συμφωνία μέ τούς Πατέρας ὄλων τῶν αἰώνων, ἐξα-
σφαλίζει τήν «consensus Ecclesiae», ἥτοι τήν συμφωνία τοῦ πλη-
ρώματος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΜΑΣ
ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΙΣ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΕΣ ΟΔΥΝΗΡΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Δέν γνωρίζουμε ποιά ἀκριβῶς στάσι θά τηρήσῃ ἡ Ἑλληνική
Κυβέρνησις ἔναντι τῶν μέτρων κατά τῆς τρομοκρατίας, τά ὁποῖα
θά λάβουν οἱ Η.Π.Α. καί πιθανῶς τό Ν.Α.Τ.Ο. καί ἡ Εὐρωπαϊκή
Ἐνωσις.

Ἐπειδή ὡς Ἕλληνες πολίτες δέν θέλουμε νά συμμερισθοῦμε
εὐθύνες γιά ἀποφάσεις, πού πιθανόν δέν θά εἶναι σύμφωνες μέ
τήν συνείδησί μας καί τίς χριστιανικές μας ἀρχές, δηλώνουμε
τά ἑξῆς:

1. Θεωροῦμε ἀπαράδεκτες, ἀπάνθρωπες καί ἐγκληματικές τίς
τρομοκρατικές ἐνέργειες πού ἔπληξαν ἀθώους ἀνθρώπους, ὅπως
αὐτές στίς Η.Π.Α, καί τίς καταδικάζουμε ὡς ἀντιθέτους πρὸς τήν
διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ δέ ἀνακάλυψις καί προσαγωγή στήν δικαιοσύνη τῶν ἀπο-
δεδειγμένων ἐνόχων δέν ἀντίκειται στόν Νόμο τοῦ Θεοῦ (βλ.
Ρωμ. ιγ', 18).

2. Θεωροῦμε ὁμῶς ἐξ ἴσου καταδικαστέες τίς ἐπιθέσεις ἀπό
ἰσχυρά κράτη καί ὑπερδυνάμεις, ὅταν αὐτές χάριν τῶν συμφερόν-
των τους πλήττουν ἀμάχους καί ἀθώους ἀνθρώπους.

3. Πολύ φοβούμεθα ὅτι τά κτυπήματα κατά τῆς τρομοκρατίας
πού θά πλήξουν ἀθώους καί ἀμάχους, ὡς πιθανούς συνεργάτας
τῶν τρομοκρατῶν, θά ἐπιφέρουν διεύρυνσι τῆς τρομοκρατίας.

Ὅπως εἶπε ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός στόν Ἀπόστολο Πέτρο,
ὅταν ἐπεχείρησε νά κόψῃ τό ὄτιον τοῦ δούλου τοῦ Ἀρχιερέως,
*«ἀπόστρεψόν σου τήν μάχαιραν εἰς τόν τόπον αὐτῆς· οἱ λαβόντες
μάχαιραν ἐν μαχαίρα ἀπολοῦνται»* (Μαθ. κστ', 52).

Τό μῖσος γεννάει μῖσος. Ἡ ἀντεκδίκησις ἀλυσίδα ἀντεκδική-
σεων. Καί ἡ βία φέρει βίαν.

Τόν κατήφορο τῆς κακίας καί τοῦ μίσους μόνο ἡ ἀγάπη μπορεῖ
νά σταματήσῃ. Γι' αὐτό καί ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ συμβουλεῖ: *«Μή
νικῶ ὑπό τοῦ κακοῦ ἀλλά νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τό κακόν»* (Ρωμ.
ιβ', 21).

Προτείνουμε στόν κ. Μπούς, ἀντί νά κινήσῃ τήν πανίσχυρη
πολεμική μηχανή τῶν Η.Π.Α. κατά τῶν πιθανῶν τρομοκρατῶν,
νά ὀργανώσῃ παγκόσμια ἐκστρατεία ἀγάπης καί βοηθείας πρὸς
τούς πεинаσμένους, ἀδικουμένους καί καταπιεζομένους ὄλου τοῦ
κόσμου. Ὅλους αὐτούς πού γίνονται τρομοκράτες ἀπό ἀπελπισία
καί ἀγανάκτησι.

Ἑλληνοαμερικανός ἀναλυτής (Καθηγητής Γ. Σταύρου) εἶπε ὅτι
οἱ τρομοκράτες προέρχονται ἀπό ἀνθρώπους ἀπελπισμένους (frus-
trated). Ὅσο περισσότερο ἡ Ἀμερική καί ἡ Εὐρώπη ἀσκώντας
διεθνή πολιτική δικαιοσύνης καί φιλανθρωπίας περιορίζουν τούς
ἀπελπισμένους, τόσο περισσότερο θά μειώνεται ὁ ἀριθμός τῶν
ὑποψηφίων τρομοκρατῶν.

4. Πολύ φοβούμεθα ότι υπό τις παρούσες παγκοσμίως συνθήκες ή τρομοκρατία δεν μπορεί να ελεγχθῆ αποτελεσματικά. Υπάρχουν πολλοί ευάλωτοι στόχοι που είναι αδύνατον να προστατευθῶν, ὅσα μέτρα καὶ ἂν ληφθῶν.

Ἐκτός τούτου οἱ τρομοκράτες εἶναι ἀποφασισμένοι νά πεθάνουν. Τέτοιοι ἄνθρωποι, ἀποφασισμένοι νά πεθάνουν, δέν φοβούνται τίποτε. Καί μάλιστα ὅταν στίς πράξεις τους ὠθοῦνται ἀπό θρησκευτικό φανατισμό.

5. Τό ἔθνικό γόητρο τῶν Ἀμερικανῶν ἔχει πληγῆ. Ἔτσι οἱ ἀποφάσεις τους γιά ἀνάκτησι τοῦ γοήτρου τους μέ ἐπίδειξι ἰσχύος, πού θά προκαλέσῃ παγκοσμίως τρόμο, μπορεί νά εἶναι γιά ὅλο τόν κόσμο ὀδυνηρές:

Νά αἵματοκυλίσουν τήν ἀνθρωπότητα.

Νά φέρουν τά ἀντίθετα τῶν προσδοκωμένων ἀποτελέσματα.

Νά ἐπιβάλλουν διεθνῶς ἀστυνόμους καταλυτική τῶν ἀνθρωπίνων ἐλευθεριῶν.

Γιά ὅλα αὐτά ἀνησυχούμε βαθύτατα καί ἰδιαίτερα προσευχόμεθα ὑπέρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, ἀπό τόν Ἱερόν Ἄθωνα, τόν τόπο αὐτό τῆς προσευχῆς καί τῆς ἀσκίσεως.

* * *

Ἐγνώρισα προσωπικά τούς Ἀμερικανούς καί διεπίστωσα ὅτι γενικῶς εἶναι εὐγενεῖς καί φιλόανθρωποι. Τά Μ.Μ.Ε. ὅμως τούς κατευθύνουν σύμφωνα μέ τίς ἐπιταγές τῶν κινούντων τά νήματα τῆς Ἀμερικανικῆς Πολιτικῆς, μεταξύ τῶν ὁποίων φαίνεται νά εἶναι καί οἱ πολυεθνικές ἐταιρεῖες.

Πολλοί Ἀμερικανοί, ὅπως καί ὁ κ. Μπούς, ἔχουν χριστιανικές ρίζες.

Αὐτές τίς κρίσιμες ὥρες ἄς ἀνοίξουν τό Εὐαγγέλιο καί, ξεπερνώντας ἕνα πνεῦμα δικανικό καί ἀτομικιστικό, ἄς ἐνεργήσουν σύμφωνα μέ τήν διδασκαλία τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ στήν “Ἐπί τοῦ Ὅρους Ὁμιλία”. «*Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, ὀφθαλμόν ἀντί ὀφθαλμοῦ καί ὀδόντα ἀντί ὀδόντος. Ἐγώ δέ λέγω ὑμῖν μή ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ... Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, ἀγαπήσεις τόν πλησίον σου καί μισήσεις τόν ἐχθρόν σου. Ἐγώ δέ λέγω ὑμῖν ἀγαπάτε τούς ἐχθρούς ὑμῶν*» (Μαθ. ε΄, 38,39,44).

Τούς ὑπενθυμίζω ὅτι ὁ Μαχάτμα Γκάντι, καίτοι μὴ Χριστιανός, ἐγνώριζε ἀπό στήθους τήν “Ἐπί τοῦ Ὅρους Ὁμιλία” (Μαθ. ε΄, ζ΄), τήν ἐφήρμοζε στήν πολιτική του καί κατηγοροῦσε τούς Χριστιανούς ὅτι τήν παραβαίνουν.

Ἐάν οἱ Ἀμερικανοί φίλοι μας ἀδυνατοῦν λόγῳ τοῦ πόνου, τῆς εὐλόγου ἀγανακτίσεώς τους ἢ καί ἀκόμη λόγῳ ἀλαζονείας τῆς ὑπερδυνάμεως νά σκεφθῶν χριστιανικά, ἄς τούς τό ὑποδείξῃ ἡ μικρή ἀλλά μεγάλην λόγῳ τοῦ ἐλληνορθοδόξου πολιτισμοῦ τῆς Ἑλλάς.

Ἔτσι, καί ὅταν ἀκόμη δέν εἰσακουσθοῦμε, τοῦλάχιστον δέν θά ἐπωμισθοῦμε εὐθύνες γιά ὅσα κακά θά ἀκολουθήσουν, γιά ὅσο ἀθῶο αἷμα, ὃ μὴ γένοιτο, θά κυθῆ καί θά βαρύνῃ «*ἡμᾶς καί τά τέκνα ἡμῶν*» (Μαθ. κβ΄, 25).

Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου Ἀγίου Ὅρους
† Ἀρχιμανδρίτης Γεώργιος

Ἐν Ἁγίῳ Ὁρει τῇ 8η/21η Σεπτεμβρίου 2001

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΧΑΡΤΑ

Ἄκατανόητη καί ἀντιφατική φαίνεται ἡ ἐξαγγελία τοῦ ἡμερησίου Τύπου (ἐφημ. “Τύπος τῆς Κυριακῆς”, 15-7-2001), ὅτι στίς 22 Ἀπριλίου 2001 στό Στρασβοῦργο ὑπεγράφη ἡ Οἰκουμενική Χάρτα, ἡ ὁποία περιέχει «τίς κατευθυντήριες γραμμές γιά τή βελτίωση τῆς συνεργασίας μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Εὐρώπης».

Σύμφωνα μέ τό ἄρθρο αὐτό, τήν Χάρτα ὑπέγραψαν ἐκ μέρους τοῦ Κ.Ε.Κ. (Συμβούλιο τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν) ὁ Μητροπολίτης Γαλλίας κ. Ἱερεμίας καί ἐκ μέρους τοῦ C.C.E.E. (Συμβουλίου τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων) ὁ Καρδινάλιος Βλκ, ρωμαιοκαθολικός ἀρχιεπίσκοπος Πράγας.

Ἐάν πρέπει νά ἀποτιμήσῃ κανεῖς θετικά τήν πρόθεσι τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐκκλησιῶν γιά στενότερη συνεργασία σέ κοινωνικά ζητήματα, δέν μπορεῖ νά μή ἀπορήσῃ γιά τήν βασική “κατευθυντήριο γραμμή” τῆς Χάρτας, ἡ ὁποία ἀπό Ὁρθοδόξου πλευρᾶς εἶναι ἀπαράδεκτη ὡς συγκρητιστική, ὅσο καί ἂν διακηρύσσεται ὅτι ἡ Χάρτα δέν ἔχει δογματικό ἢ κανονικό χαρακῆρα. Λέγεται: «Ἡ ἀναγκαιότης μιᾶς τοιαύτης Χάρτας πηγάζει ἐκ τῆς ἀναγκαιότητος κοινῆς ὁμολογίας τῆς ἐν Χριστῷ πίστεως καί ἐκ τῆς ἀνάγκης διά μίαν μόνιμον συνεργασίαν εἰς τό ἔργον τῆς καταλλαγῆς» (εἰσαγωγή). Πῶς εἶναι δυνατόν, ὅμως, νά ἐπιτευχθῇ κοινή ὁμολογία πίστεως, ἐφ’ ὅσον ὡς κατευθυντήριος γραμμή δέν ὀρίζεται ἡ ἀναζήτησις καί ἐπιστροφή τῶν ἑτεροδόξων στήν πίστι τῶν ἀγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων πού διαφυλάσσεται στήν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία, ἀλλά προτείνεται ἡ “καταλλαγῆ” μέσφ κοινῆς οἰκουμενικῆς ἐκπαιδεύσεως καί μαθητείας ἀλλήλων στίς παραδόσεις ἀλλήλων (παράγρ. II, 2);

Τό ἀντιφατικό εἶναι ὅτι ὑπεγράφη ἡ Χάρτα χωρίς νά ἔχουν δώσῃ τήν συνοδική τους συγκατάθεσι οἱ κατά τόπους Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, ὅπως τουλάχιστον συμπεραίνεται ἀπό τό ἐν λόγω δημοσίευμα.

Εἶναι κοινή πλέον παραδοχή ὅτι οἱ οἰκουμενικές προσεγγίσεις τοῦ 20οῦ αἰῶνος δέν βοήθησαν στήν ἐπανάκαμψι τῶν ἑτεροδόξων στήν Ὁρθοδοξία, παρά τούς πολυετείς διαλόγους. Ἀντιθέτως, ἐπιβαρύνθηκαν μέ νέα καί χειρότερα ἀτοπήματα, τόσο οἱ Προτεστάνται (ἀμφισβήτησις τῆς ἱστορικότητος τῆς Ἀναστάσεως, χειροτονία γυναικῶν, γάμοι ὁμοφιλοφύλων), ὅσο καί οἱ Παπικοί (ἀναζωπύρωσις τῆς οὐνίας, ἐπιβουλή τοῦ καθεστώτος τῶν Ἁγίων Τόπων, τονισμός τοῦ παπικοῦ πρωτείου καί ἐκκλησιαστικός ἡγεμονισμός).

Ἡ Οἰκουμενική Χάρτα ἔχει ὑπογραφῆ. Χωρίς τήν προηγουμένη ἔγκρισι τῶν Συνόδων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Τί καλό ὅμως μπορεῖ νά προκύψῃ, ὅταν παρακάμπεται ἡ πανορθόδοξος συμφωνία καί κυρίως ἡ συμφωνία τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ μέ τίς ἀποφάσεις καί τίς ὑπογραφές ὠρισμένων ἐκπροσώπων του;

ΠΡΟΣ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΣ

Ἐμφανίζεται στίς ἡμέρες μας τό φαινόμενο νά κατηγορῆται καί συχνά νά συκοφαντῆται ὁ Μοναχισμός. Ὁ διάβολος δέν ἀρέσκεται νά βλέπῃ τούς Μοναχοὺς νά ἀγωνίζονται, νά μετανοοῦν καί κατά δύναμιν νά εὐαρεστοῦν τόν ἅγιο Θεό. Ὅμως, εἰς πείσμα τῆς κακίας του, ἡ ἀπάντησις στίς ποικίλες συκοφαντίες δέν προέρχεται ἀπό τούς Μοναχοὺς, οἱ ὁποῖοι οὕτως ἢ ἄλλως ἔχουν πρό ὀφθαλμῶν τῶν τόν μακαρισμόν τοῦ Κυρίου: «Μακάριοι

έστε, όταν όνειδίσωσιν ύμᾶς ...». Ἡ ἀπάντησις δίδεται ἀπό ἀνθρώπους λαϊκούς, εὐλαβεῖς οἰκογενειάρχες, ἐπιστήμονες, πού ἔχουν ἀληθῆ αἴσθησι τοῦ μοναχικοῦ πολιτεύματος.

Δημοσιεύουμε κατωτέρω τήν ἀπάντησι τοῦ κ. Παναγ. Γρηγορίου, ἐκλεκτοῦ ἐπιστήμονος, Διευθυντοῦ τοῦ Ψυχιατρικοῦ Τμήματος τοῦ Νοσοκομείου τοῦ Πολυγύρου Χαλκιδικῆς, σέ δημοσίευμα κατά τῶν Μοναχῶν, σχετικό πρός τήν εἰδικότητά του.

* * *

«Παρακινήθηκα νά γράψω τήν ἐπιστολή αὐτή, ὅταν διάβασα στό ἔνθετο περιοδικό “Ε” τῆς Κυριακάτικης Ἐλευθεροτυπίας (22-4-2001) τή συνέντευξιν πού ἔδωσε ὁ μοναχός Μιχαήλ Χατζηνατωνίου στόν δημοσιογράφο κ. Πέτρο Παπαβασιλείου.

Ὁ λόγος πού θεώρησα τόν ἑαυτό μου ὡς “καθ’ ὕλην ἀρμόδιον” εἶναι ὁ ἔξῃς: Ἐδῶ καί εἴκοσι χρόνια ἀσκῶ τήν ἰατρική εἰδικότητα τῆς ψυχιατρικῆς, τά τελευταῖα δώδεκα στήν εὐρύτερη περιοχή τοῦ νομοῦ Χαλκιδικῆς, ὅπου κατέχω τή θέση τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ψυχιατρικοῦ Τομέα τοῦ Γενικοῦ Νομαρχειακοῦ Νοσοκομείου Χαλκιδικῆς, στήν δικαιοδοσία τοῦ ὁποῖου ὑπάγεται ἀπό πλευρᾶς ὑγειονομικῆς κάλυψης καί τό “Ἅγιον Ὑoros.

Ἐπί πλέον, τό γεγονός ὅτι ἤδη ἀπό τό 1974 (τελειόφοιτος τότε τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν) ἐπισκέπτομαι τακτικά τό “Ἅγιον Ὑoros, μού ἐπιτρέπει νά γνωρίζω καλά πρόσωπα καί πράγματα τοῦ χώρου. Θά ἦταν ἀσυγχώρητη παράλειψη ἀπό μέρους μου, ἀπέναντι στό δικαίωμα γιά ἀντικειμενική ἐνημέρωση τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ, ἂν δέν παρέθετα τόν ἐποικοδομητικό ἀντίλογό

μου σέ ἀπάντησι κάποιων μονόπλευρων ἀπόψεων πού δημιουργοῦν ἀναληθεῖς ἐντυπώσεις.

Κατ’ ἀρχήν, γιατί νά ἀποτελεῖ εἶδησι ὁ πομπώδης τίτλος μέ τό θαυμαστικό, ὅτι “Στό “Ἅγιον Ὑoros παίρνουν ψυχοφάρμακα”; Γιά ἕναν ἔμφρονα καί ἀμερόληπτο ἀναγνώστη ἔχει τήν ἴδια “πρωτοτυπία” μέ τό ὅτι “Στό “Ἅγιον Ὑoros παίρνουν ἀντιβιοτικά ἢ ἀντιυπερτασικά ἢ ἀντιρρευματικά φάρμακα”. Τά ψυχοφάρμακα εἶναι κι αὐτά φάρμακα, πού ἀνακουφίζουν καί βοηθοῦν τούς ἀνθρώπους πού τά ἔχουν ἀνάγκη. Δέν καταλαβαίνω γιατί εἰδικά στό “Ἅγιον Ὑoros οἱ ψυχικά πάσχοντες δέν πρέπει νά παίρνουν ψυχοφάρμακα. Δέν εἶναι κρῖμα νά ἀποκλείονται ἀπό τά θεραπευτικά μέσα τῆς σύγχρονης ἰατρικῆς ἐπιστήμης;

Ὁ π. Μιχαήλ, διαρρηγνύει τά ἱμάτιά του: “Δέν ἀνέχομαι, λέγει, αὐτή τήν κατάστασι”. Ἰσχυρίζεται ὅτι μέ προσωπική προσπάθεια μπορεῖ νά θεραπεύσει κάποιος τά ψυχικά του συμπτώματα. Κάτι πού ἀκούγεται καθημερινά μεταξύ τῶν ἀδαῶν: “διῶξε ὁ μόνος σου τό ἄγχος, βγάλε τή στενοχώρια ἀπό τήν ψυχή σου, ρίξτο ἔξω κ.λπ.”. Παρόμοιες ἀπόψεις προέρχονται ἢ ἀπό ἄγνοια ἢ ἀπό κάποιο ἀσυνείδητο φόβο ἀπέναντι στήν ψυχική πάθησι καί τά ψυχοφάρμακα. Ἐάν ἦταν ἀποτελεσματικές τέτοιες συμβουλές, τότε ἡ ὑπαρξιν ἡμῶν τῶν ψυχιάτρων θά ἦταν μᾶλλον περιττή.

Στό ἴδιο πνεῦμα ἀνῆκει ἄλλη “σκανδαλώδης ἀποκάλυψη” πού κάνει ὁ π. Μιχαήλ, ὅτι οἱ ἀγιορεῖτες ἐπισκέπτονται ψυχιάτρος! Μά τόσο μαρᾶ ὄντα εἴμαστε οἱ ψυχιάτροι, ὥστε πᾶς νουνεχῆς καί ἐνάρετος πρέπει νά μᾶς ἀποφεύγει, “ἵνα μή μινανθῆ”; Ἀποτελεῖ ἀφορμήν ἐπαίνου καί ὄχι ψόγου, τό ὅτι ἐπισκέπτονται ψυχιάτρος. Ἐάν δέν τό ἔκαναν, τότε θά ἔπρεπε νά κατηγορηθοῦν γιά μεσαιωνισμό καί ἐγκληματική παράλειψη.

Τονίζω ἐδῶ ὅτι ἀπό κάθε ἄποψη δέν εἶναι ὀρθή ἡ στάση μερικῶν θρησκευομένων ἀνθρώπων, ἀκόμη καί πνευματικῶν, οἱ ὁποῖοι ἰσχυρίζονται ὅτι ὁποῖος ζεῖ κατά Θεόν δέν πρέπει ποτέ νά καταφεύγει σέ ψυχιάτρους καί ψυχοφάρμακα. Ἔχουν τήν ἄποψη ὅτι κακῶς οἱ ψυχίατροι ἀντιποιοῦνται ἀρμοδιότητες πού ἀνήκουν ἀποκλειστικά στό Θεό καί στόν πνευματικό. Οἱ ἀγιορεῖτες, ἀκολουθώντας τή ζωντανή πνευματική τους παράδοση, ἀποφεύγουν τέτοιες ἀπολυτότητες. Ἄναγνωρίζουν τή διαφορά μεταξύ ψυχικοῦ καί πνευματικοῦ προβλήματος καί θεωροῦν ὅτι, ὅπως ὅλες οἱ ἀσθένειες, ἔτσι καί οἱ ψυχικές ὀφείλονται στήν ἀτέλεια καί τή φθορά τοῦ μεταπτωτικοῦ ἀνθρώπου καί δέν τίς ταυτίζουν μέ ἔξωθεν δαιμονικές ἐπὶρρειες. Εἶναι δεῖγμα σοφίας καί εὐρυχωρίας πνεύματος ὁ σεβασμός τῶν ἀγιορειτῶν πρὸς τήν ἐπιστημονική ἔρευνα καί τήν καλή χρήση τῶν ἀποτελεσμάτων της.

Ἄν κατάλαβα καλά πάλι, ὁ π. Μιχαήλ, μέσα ἀπό τίς ἀντιφάσεις του ὑπονοεῖ, ὅτι ὁ τρόπος τῆς ζωῆς πού ἐπιβάλλεται στους μοναχοὺς (στρατικοποίηση) εἶναι αὐτός πού προκαλεῖ τὰ ψυχικά προβλήματα. Ἐπίσης ὅτι κάποιοι (ἄραγε σέ τί ποσοστό;) πού τό μετάνιωσαν πού ἔγιναν μοναχοί, ἐγκλωβίζονται στό σύστημα καί ἐπειδή ἐμποδίζονται νά ἐγκαταλείψουν τό μοναστήρι, ἐνίστε ἀποπειρῶνται αὐτοκτονίαν ἢ αὐτοπυρπολοῦνται. Οἱ ἡγούμενοι τότε, γιά νά ἀποτρέψουν τήν ἀπόδρασή τους ἀπό τό Ἅγιον Ὄρος, τοὺς χορηγοῦν ψυχοφάρμακα, ὥστε νά κάμψουν τή βούλησή τους καί νά τοὺς ἔχουν ἄβουλα ὑποχείρια (ζόμπι...)! Ὁ ἴδιος ὅμως, φρονίμως ποιῶν, δέν παραπονεῖται ὅτι εἶχε, καί ἀπ' ὅσο ξέρω δέν εἶχε, τέτοια ἀντιμετώπιση, ὅταν ἀποφάσισε νά ἐγκαταλείψει τό μοναστήρι του. Ἀντίθετα ἀπ' ὅ,τι ἴσως φαντάζονται κάποιοι πού δέν ἔχουν γνωρίσει ἀπό κοντά τὰ πράγματα, ὁ τρόπος ζωῆς στό Ἅγιον Ὄρος ὄχι μόνο δέν εἶναι νοσογόνος,

ἀλλά εἶναι μᾶλλον ψυχο-θεραπευτικός. Ἄλλοῦ πρέπει νά ἀναζητήσουμε τοὺς ἐγκλωβισμένους τῆς ζωῆς, πού βιώνουν καθημερινά τήν ἀπόγνωση, καί ὄχι στό Ἅγιον Ὄρος.

Τὰ ἀναφερόμενα γιά τίς περίφημες κοῦτες μέ τό μυστηριώδες περιεχόμενο εἶναι τοῦλάχιστον ἀφελῆ. Τὰ μοναστήρια, ἐπειδή δέν λειτουργεῖ φαρμακεῖο στό Ἅγιον Ὄρος, προμηθεύονται τὰ φάρμακά τους ἀπό φαρμακεῖα, συνήθως τῆς Θεσσαλονίκης. Οἱ παραγγελίες φαρμάκων γιά τίς ἀνάγκες 80-100 ἀνθρώπων (μέ μεγάλο ποσοστό ἡλικιωμένων) καί γιά χρονικό διάστημα ἑνός ἢ δύο μηνῶν, προφανῶς ἔχουν κάποιον ὄγκο καί θά πρέπει νά συσκευασθοῦν καλά σέ “κοῦτες”, γιά νά φθάσουν μέ ἀσφάλεια στόν προορισμό τους. Συνήθως περιέχουν φάρμακα κάθε εἴδους. Μέρος ἀπ' αὐτά εἶναι καί τὰ ψυχιατρικά φάρμακα. Ἄς ρωτήσῃ, ὁποῖος ἀμφιβάλλει, σ' ἕνα ὁποιοδήποτε φαρμακεῖο πού ἐξυπηρετεῖ πληθυσμό 2000 κατοίκων καί ἄς μάθει ποιά εἶναι ἡ τρέχουσα μνηιαία κατανάλωση ψυχοφαρμάκων καί σέ ποσοστό ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν φαρμάκων ἀλλά καί σέ ἀπόλυτο ἀριθμό ἐμβαλλομένων (κουτάκια), καί ἄς ὑπολογίσει περίπου τόν ὄγκο τους. Ἄς ληφθεῖ ὑπόψιν ἀκόμη ὅτι σημαντικό μέρος τῶν φαρμάκων αὐτῶν καταναλώνεται γιά τίς ἔκτακτες ἀνάγκες τῶν πολυπληθῶν ἐπισκεπτῶν ἀλλά καί γιά τίς ἑκατοντάδες λαϊκῶν πού ἐργάζονται στό Ἅγιον Ὄρος.

Τό Ἅγιον Ὄρος δικαιούται κι αὐτό νά ἔχει τοὺς ψυχασθενεῖς του. Θά ἦταν πολύ ἀφύσικο, ἂν δέν ὑπῆρχαν, ἀφοῦ τό ποσοστό αὐτῶν πού παρουσιάζουν ψυχικές διαταραχές στόν ἐνήλικο πληθυσμό ἀνά πᾶσα χρονική στιγμή (ἐπιπολασμός), ἔχει ὑπολογισθεῖ γύρω στό 15% γιά τοὺς κατοίκους τοῦ δυτικοῦ ἡμισφαιρίου. Ἄλλωστε, ὡς γνωστόν, δέν ἀπαιτεῖται πιστοποιητικό ὑγείας γιά νά γίνει κάποιος μοναχός, οὔτε πάλι ἀποπέμπεται ἀπό τό μοναστήρι

του όταν εμφανίσει κάποια σοβαρή ασθένεια. Τό Ἅγιον Ὅρος δέν εἶναι ἐκτός πραγματικότητας κῶρος, οὔτε φιλοδοξεῖ νά παρουσιάσει πρὸς τὰ ἔξω τὴν εἰκόνα μιᾶς “ἐλίτ” κοινωνίας, σάν “κάστα” ἀνατολικῶν θρησκειῶν ἢ γνωστικῶν ἢ δέν ξέρω τί ἄλλο. Ἡ Ἀθωνικὴ Πολιτεία, τὸ Περιβόλι τῆς Παναγίας, εἶναι κῶρος ἀνοιχτός, κοινωνικός καὶ γνήσια ἀνθρώπινος, μία ἀγωνιζόμενη κοινωνία μέ πορεία πρὸς τὸν Θεό. Σέ μία τέτοια κοινωνία οἱ ἀσθενεῖς ἔχουν τὴ θέση τους καὶ μάλιστα τιμητική! Ποῦ ἄλλοῦ θά δείξουν οἱ ὑπόλοιποι, οἱ ὑγιεῖς, τὴν ἀγάπη τους, τὴν ὑπομονή τους καὶ τὴ διακονία τους, ἂν ὄχι σ’ αὐτούς πού εἶναι δίπλα τους καὶ τυχαίνει νά εἶναι ἄρρωστοι;

Δέν μπορῶ νά δεχθῶ ὅτι ὁ π. Μιχαήλ καὶ ὁ συντάκτης τοῦ ἄρθρου πρεσβεύουν τίς λαϊκίστικες ἀντιεπιστημονικές ἀπόψεις πού λένε: “Μὴν πᾶς σέ τρελογιατρό, θά σέ ἀποτρελάνει καὶ θά στιγματισθεῖς διὰ βίου”, ἢ, “μὴν πάρεις ψυχιατρικά φάρμακα, εἶναι ναρκωτικά, θά ἐξαρτηθεῖς καὶ θά καταντίσεις φυτὸ”. Τέτοιες θέσεις δέν χρήζουν ἀπαντήσεως, θά ἦταν ματαιοπονία.

Ἡ διαπίστωσή μου, ὡς ἱατροῦ, εἶναι ὅτι στό Ἅγιον Ὅρος οἱ ψυχικά πάσχοντες θεραπεύονται πολὺ σωστότερα, ἐπιστημονικότερα καὶ ἀποτελεσματικότερα ἀπ’ ὅ,τι στὸν ἔξω κόσμος. Ἡ μοναστικὴ οἰκογένεια περιβάλλει μέ πολλή φροντίδα, ἀγάπη καὶ ἀνεκτικότητα τὸν πάσχοντα ἀδελφό καὶ δέν φείδεται ἐξόδων καὶ κόπων γιὰ νά τοῦ ἐξασφαλίσει τὴν καλύτερη δυνατὴ θεραπεία καὶ περίθαλψη. Τοῦ παρέχεται μία ἀντιμετώπιση, πού σπάνια βλέπει κανεὶς στή σημερινὴ κοινωνία, μέ σεβασμὸ στήν ψυχικὴ νόσο, σεβασμὸ στήν ψυχὴ τοῦ πάσχοντα καὶ τὴν ἀξιοπρέπειά του. Μία ἀντιμετώπιση, πού διασώζει τὸν αὐτοσεβασμὸ τοῦ ἀρρώστου. Ἄξιζε νά διευκρινισθεῖ ὅτι σέ καμιά περίπτωση δέν ἐμπλέκονται ἀναρμόδιοι στή θεραπευτικὴ διαδικασία. Ἀκολουθεῖται ἡ ὑποδει-

κνυόμενη ἀπὸ τὸν εἰδικὸ θεράποντα ἱατρό φαρμακευτικὴ ἀγωγή, ἢ ὁποία συνταγογραφεῖται μέ εὐθύνη τοῦ ἀγροτικοῦ ἱατροῦ Καρυῶν. Ἀλλὰ καὶ στήν συνέχεια, ἡ χορήγηση τῶν φαρμάκων καὶ ἡ ἐκτίμηση τῆς κλινικῆς πορείας τοῦ ἀσθενοῦς δέν γίνεται ἀπὸ τυχάρπαστους μοναχοῦς. Στά περισσότερα μοναστήρια ὑπάρχουν πάνω ἀπὸ ἕνας μοναχοί-ἱατροὶ μέ μεγάλη ἐμπειρία, οἱ ὁποῖοι μέ ἔχουν καταπλήξει μέ τὴν ἐπιστημονικὴ τους ἐπάρκεια καὶ ἐνημέρωση.

Ἡ μακροχρόνια πορεία τῶν ψυχικά ἀσθενῶν μοναχῶν τοῦ Ἅγίου Ὁρους εἶναι πολλές φορές καλύτερη ἀπὸ ἐκείνη πού ἔχουν οἱ ψυχασθενεῖς στὸν κόσμος, ὅπου εὐτελεῖται ἡ ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια μέ τὸν ἐγκλεισμὸ στά ψυχιατρικά ἄσυλα ἢ μέ τίς λαιδορίες τῶν συγχωριανῶν τους.

Ὁ παραλληλισμὸς, πού ἀπρόσφορα παραθέτει ὁ π. Μιχαήλ, τῶν μαστουρωμένων μέ κασὶς βεδουίνων μέ τοὺς μοναχοῦς τοῦ Ἅγίου Ὁρους, ἂν δέν ἀποτελεῖ ἀτυχὴ φραστικὴ ὑπερβολὴ του, τὸν ἐκθέτει ἐπικίνδυνα... Ἴσως θά ἄξιζε, πρὶν ἀπὸ τὴν δημοσίευση τῆς συνέντευξης, νά εἶχε τεθεῖ τὸ κείμενο ὑπόψιν ἐνὸς ψυχιάτρου (τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς ἐφημερίδας), μέ τὸ ἐρώτημα ἂν εὐσταθοῦν ἐπιστημονικά οἱ ἀναφερόμενοι ἰσχυρισμοί. Εἶμαι βέβαιος πὸς θά συμφωνοῦσε μαζί μου, ὅτι πρόκειται γιὰ συνήθεις ἀντιψυχιατρικές ἀπόψεις ἀπαιδευτῶν ἀνθρώπων.

Ἀναφορικά ὡς πρὸς τὰ περὶ “βιτρίνας”, τὸ Ἅγιον Ὅρος δέν διατείνεται ὅτι εἶναι μία κοινωνία τελείων ἀνθρώπων. Ὅπως ἄλλωστε ὑπογραμμίζει (ἀναιρώντας στήν οὐσία ὅλα τὰ προηγουμένα) στήν τελευταία παράγραφο τῆς συνέντευξης ὁ π. Μιχαήλ: “Ἡ πλειοψηφία τῶν μοναχῶν εἶναι πολὺ καλὰ παιδιά! Τὰ ἀγαπᾶς, σέ κοιτᾶζουν μέ καθαρὴ ματιά. Ὑπάρχει κι ἕνας πολὺ μικρὸς ἀριθμὸς μοναχῶν, πού δέν ἔχουν καθαρὴ καρδιά...”. Ἐφ’ ὅσον

ἔτσι ἔχουν τὰ πράγματα, πρὸς τί ἢ σκανδαλολογία ὅλης τῆς υπόλοιπης συνέντευξης; Δέν μᾶς διευκρίνιζε ἀπὸ τὴν ἀρχή, ὅτι ὁμιλοῦσε γιὰ ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις; Μᾶς ἄφησε νὰ νομίζουμε ὅτι τέτοια εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Ὁρους; Οἱ 5-10 συμπαθέστατοι ψυχικά ἀσθενεῖς, οἱ 5-10 ἀτακτοῦντες καὶ ὁ αὐτοπυρποληθεῖς; Δέν ἀδικοῦμε ἔτσι τοὺς 2000 ἀγωνιζόμενους μοναχοὺς πού ζοῦν ἀφανῶς, μέ ἄσκηση, καθαρότητα βίου καὶ σκληρὴ ἐργασία, χαρούμενοι καὶ φυσιολογικοί;

Θλιβόμαστε βλέποντας τίς ἐξαιρέσεις νὰ γενικεύονται, τό σφάλμα τοῦ ἑνός νὰ μεγεθύνεται καὶ νὰ διατυμπανίζεται καὶ τὴν ἀρετὴ τῶν πολλῶν νὰ ἀποσιωπᾶται. Τό γνωρίζουν οἱ ἀγιορεῖτες καὶ εἶναι φυσικό καὶ ἐπιβεβλημένο νὰ λαμβάνουν τὰ μέτρα τους. Τοὺς κατηγοροῦμε γιὰ ὑποκρισία, ἐπειδὴ προφυλάσσονται; Ποιὰ οἰκογένεια θά παρεδίδοτο ἐκούσια σέ πάνδημο διασυρμό καὶ διαπόμπευση διαλαλώντας δημόσια τό παραστράτημα τῆς κόρης ἢ τοῦ γιοῦ; Προστατεύοντας τὴν ὑπόληψη τοῦ προσώπου πού ἔσφαλε, ἀλλὰ καὶ τῆς οἰκογένειας, ἀπὸ τὴ χλεύη τῆς ἀδηφάγου δημοσιότητας, ἔχουμε ἐλπίδες νὰ γιαιρέψουμε τίς πληγές, ἀλλιῶς “ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης”. Τό Ἅγιον Ὁρος εἶναι μία κοινωνία γνήσιας ἀγάπης, ὅπου οἱ σφάλλונτες καὶ ἁμαρτάνοντες οὔτε ἐξοστρακίζονται οὔτε διαπομπεύονται οὔτε λιθοβολοῦνται. Θάλπονται καὶ σκεπάζονται ὡς πάσχοντες ἀδελφοί καὶ οἰκονομοῦνται μέ συμπάθεια καὶ πνευματικὴ ἀντιμετώπιση, ὥστε νὰ παρακινηθοῦν “εἰς μετάνοιαν καὶ νὰ ἔλθουν εἰς σωτηρίαν”.

Μέ λύπησε ἡ συνέντευξη τοῦ π. Μιχαήλ. Κατηγορεῖ ἐλαφρᾶ τὴ καρδιά ἀγίους ἀνθρώπους, ταπεινοὺς καὶ ἀφανεῖς στό εὐρὺ κοινό, ἀλλὰ καταξιωμένους στήν καρδιά ὄσων τοὺς ἐγνώρισαν,

ὅτι δῆθεν “πρόεβαλαν ἑαυτοὺς ὡς χαρισματικές προσωπικότητες” γιὰ νὰ αἰχμαλωτίσουν ψυχές! Δέν μπορῶ νὰ μὴν ὑπομεδιάσω!

Εἶναι κρῖμα γιὰ ἕναν μοναχό νὰ παραδίδει τοὺς ἀδελφούς καὶ πατέρες του θύματα στόν Μολώχ τῆς δημοσιότητας, μέ ἀντάλλαγμα τὰ ἀργύρια τῆς αὐτοπροβολῆς καὶ τόν τίτλο τιμῆς τοῦ “ἀπομυθοποιητή” καὶ τοῦ “τολμηροῦ παραδοξολόγου”, πού δῆθεν τὰ λέγει ὅλα ἔξω ἀπ’ τὰ δόντια! Ἡ μοναχικὴ ζωὴ ξεκινᾶ μέ ὑποσχέσεις ὑπακοῆς, ταπείνωσης καὶ ἀφοσίωσης στήν ἀδελφότητα. Ἡ αὐτοπροβολὴ καὶ αὐταρέσκεια δέν περιλαμβάνονται σ’ αὐτές. Ψάχνοντας πάντως τό βαθύτερο “γιατί”, θά ἔλεγα ὅτι ἡ θέση τοῦ π. Μιχαήλ ἀπέναντι στά ἀγιορειτικά, ἐρμηνευόμενη ψυχοδυναμικά, ἐπέχει θέση προσωπικῆς ἀπολογίας.

Τελειώνοντας, θέλω νὰ καθησυχάσω καὶ νὰ χαροποιήσω ὄσους ἴσως ταράχτηκαν διαβάζοντας τό δημοσίευμα τοῦ "Ε".

Ὅχι! Δέν εἶναι τό Ὁρος “στρατόπεδο συγκέντρωσης”, οὔτε κάποιο “ψυχιατρεῖο” ἀντιφρονούντων. Δέν ἔχουν θέση ἐδῶ οἱ Κασσάνδρες καὶ οἱ ἐμφανιζόμενοι ὡς καλοπροαίρετοι μοιρολογοῦντες... Τό Ἅγιον Ὁρος δέν ἔχασε τὴ “ρότα” του, δέν βυθίζεται! Συνεχίζει νὰ ἀρμενίζει σωστά, ὅπως τό κάνει αἰῶνες τώρα. Γιὰ περισσότερα ἀπὸ χίλια χρόνια οἱ κωπηλάτες στέκουν ἄγρυπνοι νύχτα-μέρα στό κουπί τους. Τό τιμόνι τό κρατᾶει γερὰ ἡ Καπετάνισσα, ἡ Κυρία τοῦ Ὁρους, καὶ ἡ πυξίδα του δείχνει σταθερὰ τὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ὅχι μόνον δέν ναυάγησε, ἀλλὰ ἀντίθετα: περισυλλέγει ναυαγούς!

Παναγιώτης Γρηγορίου

Δρ. Νευρολόγος-Ψυχίατρος

Διευθυντὴς τοῦ Ψυχιατρικοῦ Τομέα

τοῦ Γενικοῦ Νομαρχιακοῦ Νοσοκομείου Χαλκιδικῆς.

Πολύγυρος 26 Μαΐου 2001».

3.000.000 ΥΠΟΓΡΑΦΕΣ

Ὁ Ἑλληνικός λαός εἶναι εὐαίσθητος σέ θέματα πού ἀφοροῦν τήν πνευματική καί ἐθνική του ἰδιοπροσωπία, παρά τήν συνεχῆ πλῆσι ἐγκεφάλου πού ὑφίσταται ἀπό τά Μ.Μ.Ε.

Ἡ πρωτοβουλία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γιά τήν συλλογή ὑπογραφῶν, ὥστε νά ζητηθῆ ἀπό τήν Πολιτεία ἡ διενέργεια δημοψηφίσματος, καρποφόρησε μέ τήν σύντονη προσπάθεια κλήρου καί λαοῦ. Οἱ 3.000.000 καί πλέον ὑπογραφές εἶναι ἡ φωνή τῆς πλειοψηφίας αὐτοῦ τοῦ λαοῦ, πού θέλει οἱ κρατικοί θεσμοί τῆς χώρας μας νά ἔχουν χαρακτήρα Ὁρθόδοξο Χριστιανικό. Καί ἀκόμη περισσότερο, θέλει τό Γένος μας νά μή ἀποκοπῆ ἀπό τίς παραδόσεις του καί κυρίως ἀπό τόν Χριστό καί τήν Ἐκκλησία του.

Ἡ ἄρνησις τῆς πολιτικῆς καί πολιτειακῆς ἡγεσίας νά δεχθοῦν καί ἀναγνωρίσουν τό δικαίωμα σέ τόσα ἑκατομμύρια Ἕλληνες νά ζητήσουν δημοψήφισμα, προβληματίζει γιά τό ποιόν τῆς δημοκρατίας στόν τόπο μας. Πιο πολύ προβληματίζει γιά τό ποιός πραγματικά κυβερνᾷ τόν τόπο. Οἱ καιροί δέν ἐπιτρέπουν τέτοιους δικασμούς ἀνάμεσα στίς ἡγεσίες καί στόν λαό τοῦ Θεοῦ.

Εὐχόμεθα σύντομα νά γίνῃ κατανοητό ἀπό τούς ἀρμοδίους παράγοντες τῆς Πολιτείας τό λάθος καί νά διορθωθῆ.

ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΠΑΝ. ΤΡΕΜΠΕΛΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΕΡΟΝΤΑ ΑΡΣΕΝΙΟ ΓΡΗΓΟΡΙΑΤΗ

Στήν Ἱερά Μονή μας ἔζησε ἐναρέτως, ἀγωνίσθηκε θεοφιλῶς καί ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ κατά τό ἔτος 1991 ὁ μακαριστός γέρων Ἄρσένιος. Διεκρίθη γιά τήν ταπείνωσι, τήν ἀνεξικακία, τό ἀκατά-

κριτον. Ἐφήνε παράδειγμα ἀληθοῦς μοναχοῦ στούς νεωτέρους. Ἄφανής ἐργάτης τῆς ἀρετῆς, ἐραστής τοῦ Θεοῦ, λάτρης τῆς Θεοτόκου.

Ὁ πόθος του γιά τήν σωτηρία ἀνάγκασε τόν ἀειμνήστο νά ἀφήσῃ τήν Μονή Γρηγορίου περί τά μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ '60 καί νά ἐγκαταβιώσῃ στήν Ἱερά Μονή Βαρλαάμ τῶν Μετεώρων. Ἐπανῆλθε στήν Μονή τό 1974, ὅταν ἡ νέα Ἀδελφότης ἔδωσε καινούρια πνοή στήν Ἱερά Μονή Γρηγορίου.

Ἀπό τό προσωπικό ἀρχεῖο τοῦ πατρός Ἄρσενίου ἀνεσύραμε τήν κατωτέρω ἐπιστολή τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ Παναγιώτη Τρεμπέλα. Τήν δημοσιεύουμε, διότι φανερώνει τίς δογματικές εὐαισθησίες τοῦ μακαριστοῦ πατρός Ἄρσενίου καί τίς ἀπόψεις περί τοῦ Οἰκουμενισμοῦ τοῦ καθηγητοῦ Τρεμπέλα.

Θεωροῦμε ὅτι στήν ἐποχή μας, πού ὁ Οἰκουμενισμός τοῦ 20οῦ αἰῶνος περνᾷ αὐστηρή δοκιμασία ἀπό τήν συνείδησι τῆς Ἐκκλησίας, μέ τήν δημοσίευσί τῆς ἐν λόγω ἐπιστολῆς προσφέρουμε ἕνα ἀκόμη στοιχεῖο, ἐνδεικτικό γιά τό ὅτι ὁ Οἰκουμενισμός αὐτός δέν ὑπῆρξε αὐθόρμητη ἔκφρασις τῆς Ὁρθοδόξου αὐτοσυνειδησίας.

* * *

Ἐν Ἀθήναις τῆ 7ῃ Ἀπριλίου 1971

Σεβαστέ μοι πάτερ Ἄρσένιε,

Ἐλαβον ἐγκαίρως τήν ἐπιστολήν Σας, ἀλλ' ἡ ἐπιδημική γρίππη καταλαβοῦσα τό γενηρακός σαρκίον μου μέ ἐταλαιπώρησεν οὐκ ὀλίγον καί μέ ἠμπόδισεν ἐγκαιρότερον νά Σᾶς γράψω.

Μέ συγκινοῦν αἱ ἀνησυχίαί Σας, αἱ ὁποῖαι τηροῦν καί ἡμᾶς προσεκτικούς. Τόν κίνδυνον τοῦ Οἰκουμενισμοῦ εἶχον ἀντιληφθῆ ἐξ ὅτου εἶχον ἀρχίσει νά γίνωνται τά διάφορα οἰκουμενικά συνέ-

δρια. Ἔνεκα τούτου, ὅταν ἔγινε τό πρῶτον μετά τόν Β^Ον πόλεμον συνέδριον τοῦ Ἄμστερνταμ, καίτοι μοῦ εἶχον ἔτοιμον τό εἰσηγήριον, ἵνα ἀναχωρήσω πρὸς τά ἐκεῖ ὡς σύνοδος, ἠρνήθην νά μεταβῶ. Εἰς τό δεύτερον συνέδριον τοῦ Σικάγου-Ἐβανστον παρεκάλεσα τήν Ἱ. Σύνοδον νά μή μέ ἐκλέξῃ ἀντιπρόσωπον. Ἄλλ' ὁ μακαρίτης Ἀρχιεπίσκοπος Σπυρίδων ἐπέμεινε καί εἰς τās ἀρνήσεις μου ἀνάντησε: θά πᾶς μπρέ.

Ἐπῆγα. Μέ τήν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐπετύχαμεν ὅλοι οἱ ὀρθόδοξοι νά συσσωματωθῶμεν καί διά τοῦ μακαρίτου Ἀρχιεπισκόπου Μιχαήλ νά κάμωμεν μίαν συλλογικήν δήλωσιν, εἰς τήν ὁποίαν διεκηρύττομεν τās διαφωνίας μας καί τήν ὀρθόδοξον ὁμολογίαν μας. Εἶναι τό μόνον συνέδριον, διά τό ὁποῖον ἐξεφράσθη εὐμενῶς καί αὐτός ὁ Φιλάρετος, ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ρώσων ἀποδήμων. Ἐκτοτε δέν ξαναπῆγα, καίτοι εἰς τό Νέον Δελχί εἶχε ἐτοιμάσει ἡ Ἱερά Σύνοδος τά χαρτιά μου. Διεκήρυξα ὅμως εἰς τούς Πατριαρχικούς, ὅτι ἀπό τά συνέδρια αὐτά βλέπω τό ὀρθόδοξον φρόνημα τῶν θεολόγων μας νά ἐξασθενῇ καί νά ἀπαμβλύνεται, νά νοθεύεται δέ ἡ ὀρθοδοξία των.

Δέν ἀνησυχῶ ἐν τούτοις. Ἔχω ὑπ' ὄψιν μου, ὅτι ἐπί τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου σχεδόν ὀλόκληρος ἡ Ἐκκλησία εἶχε κυριευθῆ ἀπό τούς Ἀρειανούς. Ἐπί τοῦ αὐτοκράτορος Ἡρακλείου Ἀνατολή καί Δύσις εἶχον πνιγῆ ἀπό τόν Μονοθελητισμόν καί Μονοενεργητισμόν. Τί κατάρθωσαν; Τό μνημόσυνον αὐτῶν ἀπώλετο μετ' ἧχου. Φαίνεται ἡ πλάνη ἐπικρατοῦσα καί εἰς τό τέλος καταρρέει διά μᾶς.

Βλέπω τό θαῦμα τοῦ Κυρίου σήμερον εἰς τόν κολοσσόν τοῦ Παπισμοῦ. Ὁ Παπισμός καταρρέει. Κατά χιλιάδας κατ' ἔτος οἱ παπάδες του καί οἱ καλογρηές του πετοῦν τά ράσα καί ὑπαν-

δρεῦνται. Ὁ δέ θρόνος τοῦ Πάπα τρίζει καί κινδυνεύει νά ἰσοπεδωθῇ.

Μέ τήν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ μένομεν καί ἡμεῖς εἰς τό πλευρόν τῶν ἀγωνιστῶν τῆς Ὁρθοδοξίας. Πηγαίνομεν συνετά. Ὡς ἐφεδρεία ἔτοιμοι νά ἐξαντλήσωμεν ὅλα τά πυρά μας εἰς τήν κρίσιμον στιγμὴν τοῦ ἀγῶνος. Εὐχεσθε ὑπέρ ἡμῶν ὁ Θεός νά μᾶς φωτίζη.

Καλόν Πάσχα καί μέ πνευματικήν ἀνάτασιν τά ἅγια Πάθη.

Μέ βαθύτατον σεβασμόν καί ἀγάπην Χριστοῦ.

Παναγιώτης Τρεμπέλας

Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ JEAN-CLAUDE LARCHET
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΧΑΛΚΗΔΟΝΙΩΝ

Στό ὑπ' ἀριθμ. τεῦχος 134/2000 τοῦ περιοδικοῦ Le Messager Orthodoxe, πού ἐκδίδεται στήν Γαλλία, δημοσιεύθηκε περισπούδαστος μελέτη τοῦ κ. Larchet μέ ἀντικείμενο τόν διάλογο μέ τούς ἀντιχαλκηδονίους Μονοφυσίτας.

Ὁ συγγραφεύς εἶναι Ὁρθόδοξος Γάλλος, διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας καί τῆς θεολογίας. Οἱ ἐξαιρετες συγγραφές του γιά θεολογικά καί ποιμαντικά θέματα ἀποτελοῦν ἀξιόλογη Ὁρθόδοξη μαρτυρία στήν Εὐρώπη. Βαθύς γνώστης τῆς θεολογίας τοῦ ἁγίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ καί γενικῶς τῶν Ἁγίων Πατέρων, ὁ κ. Larchet κατενόησε τά προβλήματα πού ἄφησε πίσω του ὁ θεολογικός διάλογος μέ τούς Ἀντιχαλκηδονίους.

Διευκρινίζει ὅτι τά θετικά σημεῖα τοῦ διαλόγου χάνονται μέσα στήν πληθώρα τῶν θεολογικῶν ἀσαφειῶν, ἀντιφάσεων, ἐλλείψεων, πού οἱ Ὁρθόδοξοι ἀντιπρόσωποι ἐπέτρεψαν νά περάσουν στά θεολογικά πορίσματα τοῦ Διαλόγου.

Ἐπισημαίνει ὅτι οἱ Κοινές λεγόμενες Δηλώσεις ἀπικουῦν μία σεβηριανή θεολογία: ἀρνοῦνται τὴν ἀρίθμησι τῶν ἐν Χριστῷ φύσεων, παραδέχονται ὅτι αὐτές ὑπάρχουν τῇ θεωρίᾳ μόνῃ καὶ ἀρνοῦνται ἔτσι τὴν δυνατότητα στὴν ἀνθρωπίνῃ φύσι τοῦ Χριστοῦ νὰ εἶναι αὐτεξουσίως ἐνεργητικὴ τῶν φυσικῶν τῆς ἰδιοτήτων, δὲν ἐκλαμβάνουν τὴν κυρίλλειο ἔκφρασι *Μία φύσις τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένη* μέ τὴν Ὁρθόδοξο ἔννοιάν της, περιέχουν ἐκφράσεις μέ μονοφυσικὸ περιεχόμενο καὶ ἄλλες μέ ἀμφιλεγόμενη ἔννοια.

Ἐκτιμᾷ ὅτι οἱ Κοινές Δηλώσεις συντάχθηκαν, ἐπειδὴ οἱ Ὁρθόδοξοι θεολόγοι δὲν μπόρεσαν νὰ σταθοῦν στό ὕψος τῆς θεολογίας τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου, ἐνῶ οἱ συνάδελφοί τους κατάρθωσαν νὰ περάσουν σ' αὐτές τὴν σεβηριανή Χριστολογία.

Στὴν συνέχεια τῆς ἐργασίας του ὁ συγγραφεὺς ἀναπτύσσει διεξοδικῶς τὴν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας (τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, τῶν ἁγίων Πατέρων, τῆς λειτουργικῆς αὐτοσυνειδησίας, τῶν συναξαρίων καὶ κυρίως τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τῶν ἁγίων Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ) περὶ τοῦ Σεβήρου Ἀντιοχείας καὶ τῆς Χριστολογίας του. Ἀποδεικνύει ὅτι ἡ Χριστολογία τοῦ Σεβήρου εἶναι μονοφυσικὴ.

Κατόπιν ἀσκεῖ τὴν ἴδια διεξοδική κριτικὴ στό πρόσωπο καὶ τὴν στάσι τοῦ Διοσκόρου Ἀλεξανδρείας, ἔτσι ὥστε δὲν ἀφήνει περιθώρια νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ Διόσκορος ὀρθόδοξος.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διδασκαλίας τοῦ ἁγίου Φωτίου Κων/λεως περὶ τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ τῆς συνοδολογίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἀθέτησις, ἡ παράκαμψις ἢ τὸ χειρότερο ἡ ἀπόρριψις τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου σημαίνει ἄρνησι ὅλων τῶν ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῆς ἴδιας τῆς Ἐκκλησίας. Σημειώνει ὅτι ἡ σχετικοποίησις τῶν

Οἰκουμενικῶν Συνόδων εἶναι ἀδιανόητη στὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία καὶ θεολογία.

Ἐπισημαίνει ἀκόμη ὅτι ἄρσις τῶν ἀναθεμάτων τῶν ἀντικακηδονίων αἵρεσιάρκων δὲν ἐπιτρέπεται, διότι τὰ ἀναθέματα αὐτὰ συνδέονται μέ τὴν δογματικὴ διδασκαλία καὶ τὸν Ὅρο πίστεως τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Συμπεραίνει δέ ὅτι ἡ μοναδικότης τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ consensus Patrum δὲν δικαιολογοῦν τὰ πορίσματα τοῦ Διαλόγου καὶ τὴν θεολογικὴ συμφωνία τῶν Κοινῶν Δηλώσεων.

Προτείνει, τέλος, τὴν ἔναρξι νέου διαλόγου πού νὰ καταλήξῃ στὴν ὁμολογία τῆς πίστεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἀπὸ τοῦς ἰδίους τοῦς Ἀντικακηδονίους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ὁμιλία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἀγίου Βλασίου κ.κ. Ἱεροθέου στὴν Τράπεζα τῆς Μονῆς κατὰ τὴν Πανήγυριν τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Ρωμαίας, 29-10-2000	
Πίστη καὶ ἀγάπη, ἔκφραση τοῦ μαρτυρικοῦ μοναχισμοῦ	5
Ἀρχιμ. Ἐφραίμ, Καθηγουμένου τῆς Ἱ. Μονῆς Βατοπαιδίου	
Ἡ χρῆση λογικῆς καὶ νοερᾶς ἐνεργείας τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸν ἅγιο Γρηγόριο τὸν Παλαμᾶ.....	15
Ἀρχιμ. Γεωργίου, Καθηγουμένου τῆς Ἱ. Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου	
Ὁ ρόλος τοῦ Ὁρθοδόξου Μοναχισμοῦ στὴν μακροαίωνα ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας	33
Ἐόρτια μηνύματα	
Χριστὸς γεννᾶται δοξάσατε.....	51
Θανάτῳ θάνατον πατήσας.....	55
Ἡ ζωὴ τοῦ μοναχοῦ στό Καθολικόν τῆς Μονῆς του.....	58
Ἐν Κυρίῳ κοιμηθέντες	
Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Κατρακούλης	64
Προηγούμενος Χαράλαμπος Διονυσιάτης.....	75
Ἀρχιμ. Γρηγόριος Μιχαηλίδης.....	80
Ἱερομ. Μόδεστος Δανηλαίων	85
Γερόντιος Μοναχὸς Γρηγοριάτης.....	88
Καθηγητὴς Κωνσταντῖνος Μουρατίδης	89
Ἐπίκαιρα γεγονότα καὶ θέματα	94